

KUTATÁS

MIKÓ Árpád

CÍMERESLEVELEK A JAGELLÓ-KORI MAGYARORSZÁGON

FÜGGELÉKBEN A II. ULÁSZLÓ ÉS II. LAJOS MAGYAR KIRÁLYOK ÁLTAL ADOMÁNYOZOTT CÍMERESLEVELEK JEGYZÉKÉVEL (1490–1526)

BEVEZETÉS

Egy kis historiográfia

Az itt, függelékben közölt jegyzék eredetileg kutatási segédletnek készült, saját használatra, és első verziója legalább negyedszázados.¹ Arra, hogy adatait frissítve közzé tegyem, az indított, hogy láthatóan megélné a kutatók érdeklődése a műfaj iránt Magyarországon is, de Szlovákiában talán még inkább. A címereslevél komplex műfaj – vagy másként fogalmazva: irattípus –, amelynek vizuális összetevője nemcsak azért lényeges, mert a díszítés – és kiváltképp annak kvalitása – közvetlenül árulkodik a megrendelő igényeiről és lehetőségeiről, hanem azért is, mert elemeinek egy részére nincs szöveges magyarázat az oklevélben, sőt az is előfordul, hogy magát a címet az oklevél szövege egyáltalán nem írja le. A címereslevél erős vizuális mondanivalójának, pompázatos megjelenésének deszifrázására a történetírás ritkán törekedett; a műfaj beemelése a történeti narratívába a művészettörténet-írás eszközeivel vált igazán lehetségessé.

Maga a művészettörténet-írás a műfajt a kódexfestészet kutatásával párhuzamosan fedezte fel magának nagyjából az 1920-as évektől kezdve. Datálatlan illuminált kódexek váltak évszámhoz köthetőkké – és készítésük helye pontosíthatóvá – a segítségükkel. Hoffmann Edith (1888–1945) a Corvina Könyvtár miniatúráinak kezét ismerte fel több címereslevélben is. Így például az enyingi és bakonoki Török család címereslevelét (1481) ugyanannak a kéznek attribuíta, aki Kálmáncsehi Domonkos székesfehérvári prépost híres, szignált breviáriumát illuminálta: Francesco Castello de Mediolanónak.² A kódexfestészet emlékei később is – a Jagelló-kor

végéig – kapcsolhatókká lettek stíluskritikai érvekkel a budai címereslevelekhez; legismertebb az ún. Bakócz-monogrammista jókora *œuvre*-je (1–2. kép).³

A művészettörténész nem csupán szekunder irodalomból – iratkiadásokból – dolgozik. Számára nem elég a „testetlen”, mégoly ideális oklevélszöveg ismerete, neki az eredeti tárgyat kell látnia, vagy annak orvosolhatatlan hiányában olyan másolatot – színes reprodukciót, fekete-fehér fotót stb. –, amely megidézi magát a képet. Lehetőleg – *horribile dictu* – a felületét is, éreztetve mindazt, ami a felszín alatt van. A művészettörténész egészen mást ért „hiteles másolat”-on, mint a levéltáros vagy a történész. A látvány akkor is hiteles lehet, ha a melléje rendelt szöveg – filológiai értelemben véve – rossz. Brodarics István címereslevele elveszett, de ismerjük a róla készült régi másolatot (3. kép). A címerábra nem követi pontosan az oklevél szövegét – ami olykor előfordul –, de a művészettörténet-írás mégis meg tudja ítélni a mű stílusát. Nem lehet beilleszteni a Bakócz-monogrammista körébe, és inkább a korszak miniatúrafestészetének stiláris sokféleségét gazdagítja.

Nem véletlen tehát, hogy művészettörténész, jelesül Radocsay Dénes (1918–1974) volt az, aki szisztematikus munkával összeállította a hazai középkori címereslevelek első modern korpuszát, magától értetődően illesztve az egyes tételekhez nemcsak a művészettörténeti, hanem a történeti és a heraldikai irodalmat is.⁴ Megtette ezt korábban a középkori táblaképekkel és faszobrokkal,⁵ valamint a falképekkel is,⁶ felismerve az adattárak, korpuszok nélkülözhetetlenségét. Valószínűleg a magyarországi miniatúrafestészet korpuszát is összeállította volna, ha a halál élete delén el nem ragadja.

1. A Bakócz-Graduále első kötetének címleapja, részlet. Esztergom, Főszékesegyházi Könyvtár

Radocsay Dénes közölte a címereslevelek őrzési helyét és jelzetét (amennyiben ezt – a külföldön őrzött darabok esetében – az ötvenes- és hatvanas évek elzártságában össze lehetett gyűjteni), valamint anyagát és méreteit. A méretek közlése fontos, jóllehet mélysegesen igaz van annak, aki szerint ahány szerző, annyiféle a közölt méret. A pergamenlapok nem szabályosak, a plica vagy vissza van hajtva, vagy – függőpecsét hiányában – nincs; a miniatúrák négyszöge sem feltétlenül szabályos geometrikus forma, és a járulékos díszítményekkel nehezen tud bármit kezdeni az ember. A méret mégis beszédes: a nagyobb pergamenlap, a nagyobb miniatúra költségesebb volt, mint a kisebb. A méretezésben ajánlatos a múzeumi gyakorlatot követni, vagyis a legnagyobb befoglaló méretet megadni, s először a magasságot, másodjára a szélességet. Ez alkalommal részben saját mérési adataimat közlöm, részben a szakirodalomban szereplő méreteket. Biztos, hogy egy majdani, szakkatalógusként összeállított adattárban a méretekre is gondolni kell.

Nem állapítom meg ezúttal az oklevelek helyes szövegét sem; a fennmaradt eredeti példányokat

többnyire már publikálták, a csak másolatban fennmaradt oklevélszövegek kritikai kiadása viszont nem az én feladatom. A szöveg-hagyomány és a szövegkritika azonban jóval túlmutat a szokásos gyakorlaton: nem elég a klasszikus latin leíró nyelvtan szabályai szerint egalizálni – és értelem-szerűen központosítani – a szövegeket. A ma is meglévő oklevelek szövegének közlése viszonylag egyszerű feladat. Másolati hagyományukat – amennyiben van nekik kora újkori másolatuk – jelenleg a Kaprinai-gyűjteményig tudjuk követni.

A csak másolatban hozzáférhető szövegek adott-ságai fennmaradásuk típusaként változnak. Van-nak az újkorban elkallódott címereslevelek, amelyek szövegét még idejében lemásolták. Vannak azonban olyanok is, amelyek valószínűleg csak formuláriumokban őrződtek meg, s azokból kezdtek el egy idő után bekerülni mindenféle – 18–19. századi – oklevél-kompendiumokba. Végül vannak olyan címereslevelek is, amelyek csak említésből ismertek, de tradicionálisan mégis a *corpus* részének tartjuk őket. Egyszer még előkerülhet eredetijük, vagy legalább szövegük. Voltak ugyanakkor olyan

2. Kanizsai Dorottya címereslevele.
II. Lajos, Buda, 1519. június 25.

armálisok is, amelyekről semmilyen adatunk nincs, de az adományos vagy a család címerhasználatára valószínűvé teszi, hogy a magyar uralkodó részesítette címeradományban őket. Ilyen például a selmecbányai eredetű, gazdag budai polgár, Peter Juncker (Edlasperger), akinek bécsi házában sárkányrendes címerrel ékesített kőfaragványok kerültek elő, és akinek sírkövén ugyanez a címer látható.⁷ Az ilyen típusú adatokat itt nem vettük figyelembe.

Az Országos Levéltár nemrég megjelentette – több szerző közreműködésével, Avar Anton szerkesztésében – a Hunyadiak címeresleveleinek korrekt kiadását (sikeresen integrálva Radocsay és művészettörténész elődei, mindenekelőtt Hoffmann Edith és Balogh Jolán [1900–1988] eredményeit),⁸ és remélhetőleg előbb-utóbb sort fognak keríteni a Jagelló-kor címeresleveleire is. A szigorúan vett (művészet)történeti adatok közlése is ehhez kíván hasznos előmunkálatul szolgálni.

Két általános problémát tartok még fontosnak e helyütt fölvetni, a stíluskritikai, a művészetszociológiai vagy az ikonográfiai feladványok természetes hangsúlyozásán túl. Az egyik, hogy a címereslevelek kutatásának megíratlan az önálló historiográfiája. Ha a bibliográfiai adatokat – a kéziratok tradícióját is bevonva, tételeit regisztrálva – megpróbáljuk nyomon követni visszafelé a 19. század első feléig, sőt, olykor a 18. századig, és a közlemények csoportjait el tud-

3. Jerosini Brodarics István, testvére Mátyás és annak fiai, Ferenc és Elek címerképének másolata elveszett címereslevelükről.
II. Lajos, Buda, 1517. május 25.

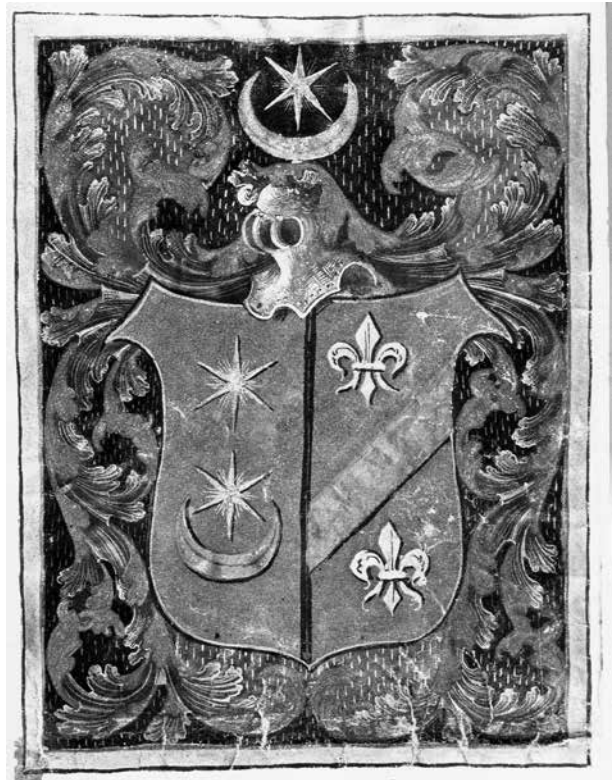
juk különíteni egymástól, pontosabban rajzolódik ki majd a heraldikai kutatások íve, amely fontos, önálló része a történettudományok hazai történetének. Ezt a munkát a művészettörténet-írás már elkezdte.⁹ Jól látható, hogy miként változott az eredeti művek bázisa: Csoma József vagy Bárczay Oszkár még eredetiben tanulmányozhatott olyan okleveleket, amelyek azóta eltűntek; igaz, hogy később bukkantak elő korábban ismeretlen darabok is. E tanulmányban is vannak eddig publikálatlan művek. Ugyanarról a témáról beszélünk, mint elődeink, miközben a vizsgált tárgyegyüttes összetétele nem egészen azonos.

A másik probléma az eredeti armálisok állapotának és restaurálásainak – vagyis *valamennyi* „restaurálásának” – regisztrálása. Ez ismét olyan feladat, amelyet azok tudnak elsősorban elvégezni, akik az anyag mellett vannak. Ezt a kérdést még a legutóbbi – amúgy kiváló – kiadvány sem érintette. Csak néhány példa, hogy lássuk, miről is van szó. A gersei Petheő-armálist hosszú ideje folyamatosan, újra és újra reprodukálják, de nem lehet pontosan megmondani, mikor ment tönkre maga a miniatúra.¹⁰ A király baljáról Anna hercegnő figurája gyakorlatilag eltűnt. A reprodukciók egy része a teljes, ép képet mutatja, de vajon nem rekonstrukció-e valamennyi? A Nagylucsei-címereslevél miniatúrája látszólag ép, de valójában elázott és erősen javított. Hajdani kiegészítője oly gondosan „restaurálta”, hogy igen alapos szemrevételezés kell a

kiegészítések elkülönítéséhez (4. kép).¹¹ A rassói – nem brassói! – Bryganth-címereslevél sokáig lap-pangott. Előkerülése után gyorsan kétszer is reprodukálták, de természetesen már restaurált állapotban.¹² Előkerülésekor borzalmas látványt nyújtott: nemcsak a miniatúra volt szétszabdalva, elázva, hanem az egész oklevél is hatalmas hiányokkal éktelenkedett. A Gellyey-címereslevél felületének pusztulásához talán valamilyen vegyszeres kezelés is hozzájárult – persze már nagyon régen, csak nem tudni, mikor.¹³ A Petrecz-címereslevél viszont oly szerencsésen őrződött meg épségben a legutóbbi időig, hogy a háttér hatalmas azuritfelületén jól látható most is az apróra tört kristályok sziporkázó ragyogása (5. kép).¹⁴

Végül néhány szó az adatok elrendezéséről. Az armálisok időrendben követik egymást, az osztóévszámokat a jobb követhetőség kedvéért külön kiemelttem. II. Ulászló évrendezett armálisai után néhány pontosan nem datálható tétel következik, az egész sorozat végére pedig egy datálatlan armális került, amely felirata szerint *arma pro civitate Cassoviensi*, vagyis Kassa városát illette, de amelynek szövege eltér Kassa város 1502-ben megújított címereslevelének képétől és szövegétől.¹⁵

Az első sor tradicionálisan az adományos(ok) nevét hozza, a névalakot – ha lehet – modernizálva, de többnyire nem az utóbbi időben elterjedt fonetikus átírás szerint.¹⁶ Megadom az eredeti névalakot is, zárójelben. A reneszánsz, a humanizmus korában járunk, az írásmód egyre tudatosabb, és az ekkor fel-

5. Petrecz Pál címereslevele, részlet (a címerkép).
II. Lajos, Bécsújhely, 1523. október 21.

bukkant családok nevei sokszor napjainkig élnek: a Báthory-, a Batthyány- vagy a Dessewffy család késő középkori tagjainak neveit ugyanúgy kell írni, mint kora újkori vagy újkori leszármazottaikét.

4. Nagylucsei Orbán címereslevele.
I. Mátyás, Buda, 1480. február 2.

A miniatúrák

Ha a művészettörténészek szerepének fontosságát hangsúlyoztam az armálisok kutatásában, nem kerülhetem ki, hogy ne írjak az itt lajstromozott címereslevelek miniatúráinak művészi problémáiról is. A Mátyás-kor töredezettségével, szaggatottságával szemben a Jagelló-kor címereslevelei szinte koherens egészet alkotnak.¹⁷ Lényegesen több maradt fenn belőlük ugyanis, és stílusosan összefüggő csoportokba rendszerezhetők. Ennek van némi irodalma. Az első világháború után újra rendeződő magyar művészettörténet-írás a húszas években fedezte fel a címeresleveleket. Hoffmann Edith kódexfestészeti tanulmányai során szembesült a címereslevelek nyújtotta lehetőségekkel. A pályáját kezdő Wolf Rózsi cikkének középpontjában már a címereslevelek álltak, jelesen a Bakócz-monogrammista életműve.¹⁸ A cikknek nem lett folytatása, a szerző mással

kezdt foglalkozni, majd végül teljesen kikopott a művészettörténet-írásból. Hoffmann Edith kutatásaihoz közvetlenül kapcsolódott Balogh Jolán, akinek a magyar reneszánszról alkotott monumentális tablójába sok helyre és sokféleképpen épültek be a címereslevelek. A második világháború után Radocsay Dénes állította össze a corpusukat, és osztályozta stíluskritikailag az egész anyagot, stílusosan összefüggő csoportokat különítve el. A magyar művészetet a hatvanas-hetvenes években Európa-szerte bemutató nagy tárlatokon többször szerepeltek a reprezentatív armálisok.¹⁹ Radocsay munkásságát követőleg sem kerültek le a napirendről a címereslevelek, sőt, magától értetődő módon váltak részeivé a korszak művészettörténeti narratívájának, jelentek meg a korszakot bemutató kiállításokon, kézikönyvekben. A schallaburgi nagy reneszánsz kiállításon a Jagelló-kori armálisok legjelentősebb darabjai mind ki voltak állítva,²⁰ a *Pannonia regia* másféle válogatást mutatott be ebből a korból.²¹ A történeti ihletésű Mária királyné-kiállításon ismét megjelentek szép számmal a Jagelló-kori darabok.²² Kiemelkedő jelentőségű volt ebből a szempontból is a pozsonyi Slovenská národná galéria átfogó reneszánsz kiállítása 2009-ben, amelyen Zuzana Ludiková állított ki sok címereslevelet, köztük olyanokat is, amelyeket rég elveszettnek hittünk.²³

Radocsay Dénes nagyszabású elemzései és összefoglalásai abból a klasszikus stíluskritikai problémafelvetésből indultak ki, hogy vajon mely címerminiatűrök tartozhatnak össze. Sarkítva, egyértelműen fogalmazva: vajon melyikeket festette ugyanaz a kéz?

A kérdést most megfordíthatjuk: vajon az így, korábban kialakított stílus csoportok szélei hova kapcsolódnak? A Kubinyi–Hernálmesteri–Óbudai–Nezdei Mernyey-csoport zárt egysége keletkezési idejük szűk évköréből (1497–1500) is adódik.²⁴ Hoffmann Edithnek azonban feltűnt, hogy e stílus jegyek részben megjelennek a Sánkfalvy-armalison is, amely a Mátyás-kor legvégéről való (1489. november 16.).²⁵ Azonos a sima – lesimított, eldolgozott – formálás, különbség a háttér laza mintázata. Bőven elképzelhető mindazonáltal, hogy egy miniatűr akár egy-másfél évtizeden át is – vagy hosszabban – tevékenykedjék Budán, a kancellária vonzáskörzetében (6–7. kép).

Karakteres csoportot alkotnak azok a címereslevelek (1507–1511), amelyekhez ma már három kottás díszkódex is kapcsolódik. A hosszabb ideje ismert, ún. Budai Antiphonale és az ún. Budai Psalterium mellé immár odailleszthető Szoliva Gábrriel lelete, egy ferences Psalterium töredékei Zágráb-

6. Sánkfalvi Antal, Hős Tamás és általuk Lázói János, Hős Ferenc és Miklós, továbbá Herényi Bálint címereslevele. I. Mátyás, Buda 1489. november 16.

ban.²⁶ A címeres levelek közül a legszebb gersei Pethő János armalisa, amelynek nagy miniatűrjén II. Ulászló és két gyermeke, II. Lajos és Anna hercegnő képmása is látható – illetve látható volt, mert (mint előzőleg utaltam rá) Anna hercegnő alakja eltűnt.²⁷ A Budai Antiphonale egyes lapjainak sarokra komponált dísz jelenik meg ezen a címereslevélen, teljesen funkcionálisan. Kicsivel korábban, de ugyancsak 1507-ben adta ki a király az enyingi és bakonoki Tö-

7. Óbudai Ferenc és neje, Margit címereslevele. II. Ulászló, Buda, 1499. augusztus 19.

rök Imre címereslevelét, amely ugyanezt a dekorációs szisztémát alkalmazta.²⁸ Legelőször azonban Schirmer János brassói főbíró armálisán jelent meg ez a dekoráció (1507. január 16.) (8. kép).²⁹ Szorosan kapcsolódik ehhez Benkner János, egy másik brassói főbíró armálisa, 1509-ből; a pontos mintakövetésnek itt személyes oka lehetett.³⁰ Az időrendi sort továbbra is a Fánccs-armális zárja, 1511-ből; ezen az egyszerűbb, sávba rendezett reneszánsz lapszeldísz jelenik meg (9. kép).³¹ Ezek az armálisok azonban csak az ornamentális szeldísz azonosságát rögzítették; Radocsay a címerminiatúrák középpontba állításával jóval szélesebb kört kapcsolt össze. Nem is az eddig említett nemeslevelekről adta a szükségnevet a miniaturnak, hanem az általa ideattributionált legkorábbi, a Csicseri László címeresleveléről (1505).³² A Kassa városának 1502-ben kiadott címereslevelét³³ Radocsay nem kapcsolta szorosan ide – talán mert nem látta eredetiben –, pedig szerintem inkább ide tartozik, mint Somogy vármegye címeresleveléhez (1498).³⁴ Egészen biztosan ehhez a csoporthoz csatolható Alpári Mihály és Mátyás nemrég felbukkant címerlevele is, végtelenül finoman, cizelláltan festett címerképével (1512) (18. kép),³⁵ és a sor folytatható volna. Nincs értelme azonban most revideálni Radocsay összes attribúcióját – annyit mindenesetre megállapíthatunk, hogy a 16. századot nyitó másfél évtized címeres levelei szorosan összetartoznak (persze nem az összes), és a Kubinyi Miklós nemeslevelének kisebb csoportjától a Bakócz-monogrammista feltűnéséig ez a karakteres, névtelen miniatör erősen befolyásolja szinte a teljes produkciót.

Vannak megoldatlan, vagy vitatott kérdések is. Fontos probléma például, hogy a címereslevél miniatúrája hol készült, egyáltalán: magát a reprezentatív kiadványt hol állították elő. Az oklevélben olvasható keltezés és lokalizálás az általános vélemény szerint csak a parancsra vonatkozik, a kiadvány később is készülhetett. Három címereslevél azonban mintha ennek az ellenkezőjére utalna.³⁶ A Petrecz Pálé, a Szerdahelyi Imreffy Mihályé és a csak most előkerült Kisasszonyfalvi Nagy Pálé. Mindhárom az ún. Bakócz-monogrammista műhelyében készült, ráadásul szép, *humanistica rotunda* írásuk is azonos. Ez igen ritka írásmód, mást nem

8. Schirmer János címereslevele. II. Ullászló, Buda, 1507. január 16.

9. Fánccs Imre címereslevele. II. Ullászló, Buda, 1511. szeptember 16.

10. Benkner János címereslevele. II. Ulászló, Nagyszombat, 1509. január 25.

ismerünk, itt viszont három, időben egymáshoz közeli címereslevelet is ugyanúgy írtak. A Petrecz-címereslevelet Bécsújhelyen adták ki 1523. október 21-én,³⁷ a Szerdahelyit Pozsonyban 1523. november 11-én³⁸ és a Kisasszonyfalvi Nagyot ugyanott november 13-án.³⁹ Két címereslevél maradt még fenn 1523-ból, mindkettő májusban kelt Budán, ezeket kurzív írással írták.⁴⁰ 1524-ből nem ismerünk armálist, csak 1525-ből maradtak fenn ismét eredetiek, ezeket is mind kurzív írással írták.⁴¹

Kisasszonyfalvi Nagy Pál – Istvánffy János királyi cubicularius familiárisa – címereslevelének címerképét ugyanaz miniálta, aki Szerdahelyi Imreffy Mihályét. Széldíszük viszont erősen különbözik egymástól; persze a Szerdahelyi Imreffy-armálistnak gazdagságban párja nincs. Kisasszonyfalvi Nagy Pál armálistjának széldíszje egyszerűbb, kettős szimmetriatengelyre komponált négy, színes viráginda, amelyeket középpütt gyűrűk tartanak szorosan össze. Pontos párhuzama (másféle középrésszel) Sá-

fár Tamás és Pöstyényi Gergely címereslevelén látható, amelyet 1520. június 15-én adtak ki Budán.⁴² Ezen a gondosan kifestett címerminiatúra mellett jobbra csupán rajzolt, színezetlen indák díszlenek. E virágos széldíszek párdarabjai – befejezetlen miniatúrák – a Bakócz-graduáléban található meg. Kisasszonyfalvi Nagy Pál címereslevele is a Bakócz-monogrammista műhelyében – ugyanannak a stílusnak a vonzásában – készült.

Végezetül még egy gyakorlati megjegyzés. Nem tartalmazza ez a lista azokat az armálistokat, amelyeket I. Miksa császár adományozott magyaroknak. Radocsay ezeket is felvette,⁴³ és mi is, amikor 1994-ben a Panonia Regia-kiállításon Jagelló-kori címeresleveleket mutattunk be, kiállítottuk I. Miksa Ákosházi Sárkány Ambrusnak (1510) és Kanizsai Jánosnak (1515) adott címeresleveleit,⁴⁴ mivel úgy gondoltuk – és gondoljuk ma is –, hogy ezek is részei a magyar művészet történetének. Hoffmann Edith is bevonta érvrendszerébe Ákosházi Sárkány Ambrus címereslevelét.⁴⁵ (Sajnos az a címereslevél, amelyet II. Ulászló adományozott Sárkány Ambrusnak egy évvel később, 1511-ben, ma már nincs meg.⁴⁶) Ezúttal az adományozók, a magyar királyok szerint állítottuk össze az adattárat, nem került bele a már említett armálistok közül egyik sem, és kimaradt Perényi Imre hercegi címadoományozása is, amelynek szöveges másolatain kívül néhány évtizede eredetije is előkerült Pozsonyban.⁴⁷ Ezt a néhány darabot később egy másik tanulmányban fogjuk szerepeltetni.

A problémák, kérdések felsorolása folytatható volna, de mint bevezetésül megjegyeztem, nem célok itt Radocsay stíluskritikai vizsgálódásainak revíziója. Feleslegesnek látom a teljes revíziót; a részletkérdéseket úgymint mindenki kénytelen maga megoldani. Ahhoz azonban, hogy könnyebben elinduljon, jobban kiigazodjék mindenki, szükség van arra az adatra, amely itt következik. Természetesen jóval több – mintegy negyvenöt tétellel, nagyjából a harmadával több – *itemet* tartalmaz, mint Radocsay Dénes mintegy félszázados közleménysorozata.⁴⁸ Bízom abban, hogy gyűjtésünk hasznos segédlet lesz nemcsak a művészettörténészek, hanem valamennyi kutató számára, aki a Jagelló-korral foglalkozik.

FÜGGELÉK

A II. Ulászló király kiadta címereslevelek

1490

1.
Johannes Sacci (*Ioannes Saccii*) és fiai, Bernardus és Bassanus
Buda, 1490. október 27.
Pergamen, tinta, tempera, arany; 360 × 470 mm, a címerkép: 109 × 88 mm; fehér-zöld-barna zsinóron függő pecsét
Zágráb, Hrvatski Državni Arhiv, Armales, 3.
[Budapest, MNL OL, DF 286306]

Bárczay 1897, 447. (102. sz.); *Bojničić* 1908, 49. (XIV. sz.); *Radocsay* 1966, 71; *Nyulásziné Straub* 2005, 168. sz.; *Középkori magyar címereslevelek* 2013, 73–75. (17. sz.) (*Ternovác Bálint*); *Kálmán* 2015, 125.

1492

2.
Antonio Bonfini (*Antonius Bonfinius*)
Buda, 1492. október 10.
Az eredeti elpusztult vagy lappang [A szöveg forrása a nyomtatott kiadás.]

Sebastiano Adreantonelli: *Historiae Asculanae Libri IV. Patavii* 1673, 149–154; *Giacinto Cantalamessa Carboni*: *Memorie intorno i letterati e gli artisti della città di Ascoli nel Piceno*. Ascoli 1830, 97–98; *Ábel Jenő*: Bonfini életrajzáról... Egyetemes Philologiai Közlöny 4. 1880, 289; *Tóth László*: *Analecta Bonfiniana*. Turul 43. 1929, 49–50; *Ladislao Tóth*: *Analecta Bonfiniana*. Roma–Budapest 1929, 3–6; *Szovák Kornél*: *Supplementum ad Lexicon Latinitatis Medii Aevi Hungariae A–I. Pars prima et secunda*. [Kézirat, akadémiai doktori értekezés] Budapest 2011, pp. 49–50. (szövegkiadás)

1493

3.
Csukás György (*Georgius Chukas*) nagyszebeni polgármester és fiai, János, Mihály és Miklós
Buda, 1493. április 24.
Az eredeti elpusztult vagy lappang [Az oklevél 19. századi formahű másolatban maradt fenn, papíron, élén a címerkép szintén formahű, színes másolatával. Nagyszeben, Direcția Județeană Sibiu a Arhivelor Naționale ale României, fondul fam. Teutsch, Nr. 584., foll. 38–40. és fol. 46.]

Eugen von Friedenfels: *Zum Leben des Bürgermeisters von Hermannstadt Georg Hecht*. S. I. 1853, 6–7; *Siebmacher* 1885/1893, 228., Taf. 177; *Siebmacher*, *Siebenbürgen* 1898, 167., Taf. 105; *Csoma* 1906, 17. (28. sz.); *Kempelen* V. (1913), 2; *Radocsay* 1966, 71; *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen*, Bd. VIII. (csak internetes formában), Nr. 5381.

4.
Ottendorfi Lőrinc és Gáspár
Buda, 1493. december 6.
Az eredeti elpusztult vagy lappang [Áldásy: Wünschelburg városának 1598. július 13-án kelt hiteles átiratában, festett címerképpel. Budapest, MNM; 1945-ben ez is megsemmisült.]

Áldásy 1904, 447–448. (II. [dxcviii.] sz.); *Csoma* 1906, 24. (116. sz.); *Vajay* 1974, 26. (31. sz.); *Nyulásziné Straub* 2005, 171. sz.

5.
Sywkowyth Miksa (*Myksa filius Georgii Sywkowyth*) és fia, János
Buda, 1493.
Az eredeti elpusztult vagy lappang [Zengg város levéltárban volt [br. XI.]; 2. világháborús veszteség.]

Bárczay 1897, 447. (103. sz.); *Siebmacher*, *Kroatien und Slavonien* 1898, 180., Taf. 130; *Csoma* 1906, 24. (115. sz.); *Bojničić* 1908, 49–50. (XV. sz.); *Kempelen* IX. (1915), 387; *Radocsay* 1966, 71; *Nyulásziné Straub* 2005, 172. sz.

1494

6.
Bartolomeo de Castelliono/Castiglione? (*Bartholomeus filius condam Jacobi de Castelliono*)
Buda, 1494. január 28.
Pergamen, tinta, tempera, arany; 485 × 550 mm, a címerkép: 190 × 135 mm; csontszínű-rózsaszín-lilás barna zsinór, a függőpecsét hiányzik
Wien, Öst. Staatsarchiv, Dep. Originalurk. No. 275. [Egykor: Wien, Adelsarchiv, Orig. Dipl. Nr. 275.]

Albert Heilmann: *Original-Adels- und Wappenbriefe*. (Heraldische Handschriften.) *Jahrbuch des Heraldisch-Genealogischen Vereins Adler VI–VII*. Wien 1881, 123–124, képpel; *Bárczay* 1897, 447. (104. sz.); *Siebmacher*, *Kroatien und Slavonien* 1898, 26., Taf. 20.; *Csoma* 1906, 24. (117. sz.); *Bojničić* 1908, 51. (XVI. sz.); *Kempelen* III. (1912), 6; *Csoma* 1913, 96,

101; *Edith Hoffmann*: Der künstlerische Schmuck der Corvin-Codices. Belvedere VII. 1925, 147; *Radocsay* 1965, 247–248., 1. kép; *Radocsay* 1966, 71; *Vajay* 1974, 26–27, (32. sz.); *Bertényi Iván*: Középkori címerjogunk néhány kérdése. Levéltári Közlemények 36. 1986, 25; *Bertényi* 2010, 169; *Nyulásziné Straub* 2005, 173. sz.; *A Hunyadiak címereslevelei* 2018, 271–273., színes képpel. (ad XLIV. sz.)

7.

Löwenthali Schaller Károly (*Carolus Schaller de Leventhal*)

Buda, 1494. szeptember 1.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Az oklevél kivonatos szövegét 19. századi kézirat másolat őrizte meg: Nagyszeben, Direcția Județeană Sibiu a Arhivelor Naționale ale României, fondul fam. Deutsch, Nr. 584., foll. 34–36.]

Kempelen IX. (1915), 268; *Áldásy* 1923/1930, 59. (60. sz.); *Vajay* 1974, 27. (33. sz.); *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen*. Bd. VIII. (csak internetes formában), 5477. sz.

8.

Halmosi Suky

1494

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Csak említésből ismert: „Gyulaf. kpt. Cista Szathmár. Fasc. VI. k. 2. l.”]

Csoma 1906, 17. (29. sz.); *Kempelen* IX. (1915), 469.

1496

9.

Hangácsy Mihály, általa atyja, Hangácsy István és testvérei, Elek, Bálint, továbbá Roskoványi Ferenc, János, István, Mihály és Tamás, végül Rásonyi Ende Mihály és Gergely

1496. július 10.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Csak említésből ismert: *Csoma József* (1906) szerint „A Szathmári-Király levéltár elenchusába van bevezetve ezen feljegyzés, amely még röviden azt is megjegyzi, hogy a címer természetes színű oroszlán volt.”]

Csoma 1906, 17. (30. sz.); *Kempelen* IV. (1912), 472.

10.

Butkai Péter (*Petrus de Butka*),⁴⁹ testvére, Mihály és atyafiai, valamint Málczai Antal és Benedek

Buda, 1496. október 4.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Az oklevél szövege régi másolatokból ismert.]

Budapest, OSZK, Kézirattár, Fol. Lat. 2267. (*Gratiana complectens Armales, Exemptionales, Privilegiales, aliasque Litteras publicas Hungariae*) fol. 96r–97r; Uo. OSZK, Kézirattár, Fol. Lat. 2211. (*Analecta Monumentorum Omni Aevi Hungaricae sive Diplomata Complectentia Bullas Pontificum, Caesarum, Regumque Privilegia, Illustrissimi Virorum Litteras, aliaque Monumenta Literaria, ad Notitiam Hungariae facientia Partim ex ipsis Autographis, Partim ex genuinis Apographis opera et studio Caroli Fejervary de Keresztes collecta*. Tomus primus) I., fol. 127r (No. LXXIII.); Uo. OSZK, Kézirattár, Fol. Lat. 2278. (*Analecta Jankowichiana et Vagneriana*) t. II., fol. 10r–10v; t. IV., fol. 188r–189r; t. VII., fol. 29r–29v; Uo. OSZK, Kézirattár, Fol. Lat. 2361/1. (*Antonius Szirmay de Szirma: Synactica diplomatica Hungariae*, t. I., fol. 62r–63r; Nagy Iván MS 1, ff. 98r–98v; *Siebmacher* 1885/1893, 92., Taf. 73; *A Siebmacher-féle nagy címergyűjtemény*. Turul 4. 1896, 152; *Csoma* 1906, 17–18. (31. sz.); *Kempelen* II. (1911), 477; *Csoma* 1913, 101; *Áldásy* 1923/1930, 59–60. (61. sz.); *Bertényi Iván*: A Toldi szerelme heraldikája. Az MTA Nyelv- és Irodalomtudományi Osztályának közleményei 20. 1963, 304, 316, 318; *Radocsay* 1966, 71; *Bertényi* 2010, 338, 349, 350.

11.

Szlavónia

Buda, 1496. december 8.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 380 × 580 mm, a címerkép: 176 × 187 mm

Zágráb, Hrvatski Državni Arhiv, Armales 4.

[Budapest, MNL OL, DF 286307]

Ivan Bojničić Kninski: Grbovnica kraljevine „Slavonije”. *Vjestnik Hrvatskoga arheološkog društva* 1. 1895, 14–22. (képpel); *Bárczay* 1897, 447. (105. sz.); *Csoma* 1906, 24. (118. sz.); *Bojničić* 1908, 51. (XVII. sz.); *Sufflay Milán*: A társországok címerei. *Turul* 35. 1917, 52., képpel; *Áldásy* 1923/1930, 60. (62. sz.); *Radocsay* 1966, 72., 2. kép; *Nyulásziné Straub* 2005, 174. sz.

1497

12.

Kubinyi László⁵⁰ (*Ladislaus literatus de Chubyn*) (11. kép)

Prága, 1497. július 9.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 475 × 620 mm; címerkép: 175 × 160 mm; a függőpecsét hiányzik

Bratislava, Slovenský národný archív, Archív rodu Kubínyskich, fasc. III. č. 3. [1906-ban Árvaváralján, a Kubinyi-levéltárban.]

[Budapest, MNL OL, DF 292948]

11. Kubinyi Kubinyi László címerlevele. II. Ulászló, Prága, 1497. július 9.

Petrus Kubinyi: Genealogia familiae de Felső Kubin. Pest 1814, 36; *Nagy Iván* MS 1, ff. 99v–100v; *Nagy Iván* VI. (1860) 489; *Siebmacher* 1885/1893, 346., Taf. 261; *Nyáry Albert*: A heraldika vezérfonala. Buda-

pest 1886, 157., XI. t., 87. kép; *Csoma* 1892, 159, 163, 175; *Bárczay* 1897, 447. (106. sz.); *Kubinyi Ferenc*: A Kubinyi család története. Budapest 1902, 150–152; *R. Kiss* 1903, 121; *Csoma* 1906, 24. (119. sz.); *Var-*

Művészettörténeti Értesítő 70 (2021)

jú Elemér: A Felső-Kubíni Kubínyi család története és leszármazása... 2. kötet. [könyvismertetés] Turul 25. 1907, 94; *Kempelen* VI. (1913), 284; *Csoma* 1913, 96, 105, 108; *Berkovits Ilona*: Az esztergomi Ulászló-graduale. Magyar Könyvszemle 65. 1941, 347; *Áldásy Antal*: A magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának címereslevelei, 8. S. a. r. Czobor Alfréd. Budapest 1942, 517. (421. sz.); *Radocsay* 1965, 248; *Radocsay* 1966, 72., 3. kép; *Radocsay* 1975, 139; *Novák* 1980, 147., színes kép; *Pannonia regia* 1994, 471. (IX-51. sz.) (*Mikó Árpád*); *Nyulásziné Straub* 2005, 175. sz.; *Renesancia* 2009, 19. (I.2.6. sz.) (*Radoslav Ragač*); *Középkori magyar címereslevelek* 2013, 81–83. (19. sz.) (*Locsmánda Dániel*); *C. Tóth–Horváth–Neumann–Pálosfalvi* 2016, 131.

1498

13.

Somogy vármegye

Buda, 1498. január 6.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 695 × 452 mm, + felhajtása 138 mm; függőpecsétje elveszett
Kaposvár, MNL Somogy Megyei Levéltára, DL 91.
[Budapest, MNL OL, DF 268268]

Bárczay 1897, 447. (108. sz.); *Áldásy* 1904, 21. (XXXVIII. sz.); *Bibliophil: Áldásy Antal*: A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának címeres levelei. Turul 22. 1904, 151; *Csoma* 1906, 24. (121. sz.); *Hoffmann* 1928, 57; *Hoffmann* 1929, 91–93; *Radocsay* 1965, 250; *Radocsay* 1966, 72; *Balogh* 1966, I., 530., II., 513. kép; *Balogh* 1975, 226, 229; *Schallaburg* 1982, 441. (427. sz.) (*Eva Straub*); *Mátyás király* 1983, 51. (317. sz.); *Borsa Iván*: Somogy vármegye címere és pecsétje 1498. [Kaposvár 1984]; *Pannonia Regia* 1994, 468–469. (IX-49. sz.) (*Mikó Árpád*); *Nyulásziné Straub* 2005, 176. sz.; *Magyar Kálmán*: Egy elfelejtett somogyi „törökverő” hős, II. Ulászló király délvidéki főkapitánya, Somi Józsa. (Legújabb források az 1498-as somogyi megyecímer kutatásához.) *Valóság* 62. 2019, 40–57.

14.

Szentmihályi Abramowcz Bálint (*Valentinus filii Johannis filii olim Pauli de Abramowcz Zentmychal*)

Buda, 1498. szeptember 2.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 370 × 565 mm, a címerkép: 176 × 187 mm
Zágráb, Hrvatski Državni Arhiv, Armales 5.
[Budapest, MNL OL, DF 286308]

Bárczay 1897, 447. (109. sz.); *Siebmacher*, Kroatien und Slavonien 1898, 1., Taf. 1.; *R. Kiss* 1903, 122; *Csoma* 1906, 24. (120. sz.); *Bojničić* 1908, 51–52.

(XVIII. sz.); *Kempelen* I. (1911) 105; *Radocsay* 1966, 72; *Nyulásziné Straub* 2005, 177. sz.; *Középkori magyar címereslevelek* 2013, 77–79. (18. sz.) (*Mihálykó Agnes*); *Kálmán* 2015, 127, 129.

15.

Nezdei Mernyey Ambrus (*Ambrosius literatus Mernyey de Nezde*)

Buda, 1498. december 8.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 480 × 280 mm, + felhajtása 105 mm; bordó-lila-sárga zsinóron függő sérült, restaurált pecsét
Budapest, MNL OL, DL 50538 [MNM Levéltára, 1899/58. sz.]

Bárczay 1897, 447. (111. sz.); *R. Kiss* 1903, 164; *Áldásy* 1904, 22. (XXXIX. sz.); *Csoma* 1906, 24. (123. sz.); *Csoma* 1913, 95, 96, 108; *Sulica Szilárd*: A betű szerepe a magyar címerképeken. Turul 46. 1932, 55; *A Magyar Heraldikai... katalógusa* 1933, 26. (35. sz.); *Radocsay* 1965, 248; *Radocsay* 1966, 73., 4. kép; *Radocsay* 1975, 139; *Nyulásziné Straub* 1987, 244. (42. sz.); *Pannonia regia* 1994, 469–470. (IX-50. sz.) (*Érszegi Géza – Mikó Árpád*); *Nyulásziné Straub* 2000², 80. sz.; *Nyulásziné Straub* 2005, 178. sz.; *Középkori magyar címereslevelek* 2013, 85–87. (20. sz.) (*Simonkay Márton*)

16.

Makói (?) Leustách (?)

Buda, 1498.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Csoma 1906: a Makói családnál.]

Bárczay 1897, 447. (107. sz.); *Csoma* 1906, 24. (122. sz.); *Radocsay* 1966, 73; *Nyulásziné Straub* 2005, 179. sz.

1499

17.

Farkasfalvi Farkas Antal (*Anthonius Farkas de Farkasfalwa*)

Buda, 1499. május 19.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 670 × 330 mm; függőpecsétje elveszett, csak a lila-vörös-fehér zsinór maradványai őrződtek meg
Bratislava, Archiv hlavného mesta SR Bratislavy, ZA 35. [1907-ben a pozsonyi káptalan levéltárában, a Bessei Farkas család letéteményében.]

Horváth Sándor: Pótlék középkori címeresleveleink eddig ismert sorozatához. Turul 25. 1907, 198. (4. sz.); *Kempelen* IV. (1912), 23–24; *Ovidius Faust*: Súpis erbových listín zemianskych. Monumenta Heraldica Bratislavensia I. Archiv mesta Bratislavy [1937], 41–42., kat. 86.; *Bottló Béla*: Ovi-

dius Faust: Súpis erbovych listín zemianskych. Monumenta Heraldica Bratislavensia I. Archiv mesta Bratislavy, é. n. [könyvismertetés] Turul 52. 1938, 46; Radocsay 1966, 73; Nyulásziné Straub 2005, 180. sz.; Renesancia 2009, 19. (I.2.7. sz.) (Zuzana Ludiková); www.monasterium.net/mom/SK-AMB/462/ZA_35/charter

18.

Óbudai Ferenc (*Franciscus de Weteribuda*) és neje, Margit (7. kép)

Buda, 1499. augusztus 19.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 397 × 550 mm; a címerkép: 128 × 128 mm; zöld-sárga-fehér zsinóron függő, sérült pecséttel

Sopron, MNL Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Soproni Levéltár, DL 4520

[Budapest, MNL OL, DF 264739]

Áldásy 1923, 53; Áldásy 1923/1930, 60–61. (63. sz.); Ghyczy Pál: Heraldikai tanulmányok. Turul 43. 1929, 107; Radocsay 1965, 245, 248–249., 245., 2. kép; Radocsay 1966, 73; Radocsay 1975, 139., 1. kép; Pannonia regia 1994, 470–471. (IX-51. sz.) (Mikó Árpád); Nyulásziné Straub 2005, 181. sz.

1500

19.

Hernálmesteri Balázs (*Blasius de HernalthMesthery*)
Buda, 1500. február 12.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 520 × 300 mm, + felhajtása 95 mm; zöld-fehér zsinóron függő, restaurált függőpecsét-törökkel

Budapest, MNL OL, DL 50539 [A Hazai okmánytár szerint 1865-ben Marcaltón (XXI. f. 5. cs. 2325. sz.); azután MNM Levéltára.]

Hazai okmánytár II. Országfejedelmi okmányok. Kiad. Nagy Imre – Páur Iván – Ráth Károly – Véghely Dezső. (Codex Diplomaticus Patrius, II.) Győrött 1865, 380–382. (241. sz.) (Véghely Dezső); Nagy Iván MS 1., ff. 101r–101v; Siebmacher 1885/1893, 234., Taf. 182; Csergheő Géza: A Vay és Ibrányi családok címérének bővítése 1507-ben. Turul 5. 1887, 80., képpel; Csoma 1892, 163, 164, 165; Bárczay 1897, 447. (111. sz.); R. Kiss 1903, 56, 163; Áldásy 1904, 23. (XLI. sz.), Csoma 1906, 24. (124. sz.); Csoma 1913, 106, 108; Kempelen V. (1913), 41; Áldásy 1923, 53, 54; Radocsay 1965, 248; Radocsay 1966, 73., 5. kép; Radocsay 1975, 139; Nyulásziné Straub 1987, 244. (43. sz.); Pannonia regia 1994, 471. (IX-52. sz.) (Érszegi Géza – Mikó Árpád); Nyulásziné Straub 2000², 81. sz.; Nyulásziné Straub 2005, 181. sz.

20.

Batthyány Boldizsár és Benedek (*Balthasar et Benedictus de Bathyan*)

Buda, 1500. december 12.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 273 × 557 mm, a címerkép: 117 × 115 mm; függőpecsétje elveszett

Budapest, MNL OL, DL 107672 [Családi levéltárak, Batthyány család, Maioratus.]

Áldásy Antal: Batthyány Boldizsár és Benedek címeres levele 1500-ból. Turul 12. 1894, 94–96., képpel; Bárczay 1897, 447. (110. sz.); R. Kiss 1903, 121; Csoma 1906, 24. (125. sz.); Csoma 1913, 89; Áldásy 1923/1930, 61. (64. sz.); Iványi [1943], 9; Radocsay 1966, 72; Nyulásziné Straub 1987, XXXII. tábla, 124–125. (XXXII. sz.), 282/134; Nyulásziné Straub 1999, XXXII. tábla, 158. (XXXII. sz.); Nyulásziné Straub 2000², 83. sz.; Nyulásziné Straub 2005, 184. sz.; Zimányi Vera: A Magyar Országos Levéltárba került körmendi Batthyány hercegi levéltár. In: A Batthyányak évszázadai. Tudományos konferencia Körmenden. Szerk. Nagy Zoltán. Körmend–Szombathely 2006, 279., 4. kép; Buzási Enikő: Aktualitás és történeti hagyomány a 17. század végén: a Mátyás-kultusz a Batthyányak családi reprezentációjában. Művészettörténeti Értesítő 56. 2007, 123; Buzási Enikő: A reprezentáció keretei és gyakorlata Nádasdy Ferenc országbíró és a 17. századi főnemesi elit műpártolásában. [Kézirat, akadémiai doktori értekezés] Budapest 2021, 381–382.

21.

Iohannes de T., a Velencei Köztársaság követe⁵¹ (*Vladislai regis Diploma, quo Veneto cuidam arma seu insignie nobilitatis contulebat / Wladislai II. Arma pro quodam Veneto, legatione hic Budae perfuncto, Stylo honorifico exarata*)

sine dato (1500?) (1504/1506?)

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Szövege: 1. Oláh Miklós formuláskönyve (lappang, az 1970-es években a jászói premontrei prépostság könyvtárában). Fotómásolata: MNL OL DF 282621., fol. 56v; 2. OSZK Cod. Lat. 321., fol. 187v; 3. OSZK Fol. Lat. 2225., fol. 32r–32v. NB: „Iohannes de t.” szerepel az OSZK Cod. Lat. 321-ben, ill. a Fol. Lat. 2225-ben, csak „t.” szerepel az Oláh-félében. – A Fol. Lat. 2225. összeállítója jegyzetet írt ide, amelyben feltételezte, hogy az Istvánffynál fennmaradt, *Petrus Paschalicus* vonatkozó adat összekapcsolható ezzel az armálissal (1500 „... postremo Petrum Paschalicum summa prudentia virum, legatum ad Uladislauum cum ampla potestate expedivere, ...” Nicolai Isthvanfi Pannoni historiarum de rebus

12. Zlathynay Seban Pál címere elveszett (vagy lappangó) címeresleveléről. II. Ulászló, Buda, 1501. október 28. (Áldásy 1923/30)

Vngaricis libri XXXIV. Viennae–Pragae–Tergesti 1758, p. 29., a lib. IV. eleje), de Istvánffy nem írta, hogy a követ címereslevelet kapott volna a magyar királytól.^{52]}

Budapest, OSZK, Kézirattár, Cod. Lat. 321, f. 187v; uo. Fol. Lat. 2225. (Diplomatarium sive Formulare, 1799), fol. 32r–32v (LV. sz.); *Martinus Georgius Kovachich*: *Formulae solennes styli...* Pesthini 1799, XXXVIII. (185.); *Décsényi* 1891, 63–65; *Csoma* 1906, 18. (33. sz.); *Áldásy* 1923/30, 62. (65. sz.); *Vajay* 1974, 28. (40. sz.)

1501

22.

Zlathynay Seban Pál (12. kép)
Buda, 1501. október 28.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Egykor Ipolyi Arnold gyűjteményében, Esztergomban] [*Áldásy*: egyszerű 20. századi másolat, a címerkép színezett fényképével.]

Áldásy 1923/1930, 62–63. (66. sz., metszettel); *Áldásy* 1926, 29; *Radocsay* 1966, 73; *Nyulásziné Straub* 2005, 185. sz.

1502

23.

Túri Thakaró Gergely (*Gregorius Thakaro de Thur*) szőrényi tituláris püspök⁵³ és rokonai
Buda, 1502. május 26.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [1835-ben még a család tulajdonában.]

Horvát István: II-dik Ulászló Magyar Királynak 1502. évben a' Thakaró Ág számára költ Oklevele. *Tudományos Gyűjtemény* XIX. 1835, IV. kötet, 106–116., rézmetszettel; *Nagy Iván* MS 1., ff. 103^r–106^r; *Siebmacher* 1885/1893, 662., Taf. 460; *Bárczay* 1897, 448. (113. sz.); *Csoma* 1906, 24. (127. sz.); *Kempelen* X. (1931), 266; *Radocsay* 1966, 74; *Nyulásziné Straub* 2005, 189. sz.

24.

Boszylevói Arbanasz Ambrus (*Ambrosius Arbanasz dictus de Boszylevo*) és fia, András
Buda, 1502. október 4.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Szövege: Fol. Lat. 2382., 57–58. (Egy 1604. július 5-i zágrábi átiratból.)]

Budapest, OSZK, Kézirattár, Fol. Lat. 2382., ff. 57–58; *Kempelen* I. (1911), 150; *Áldásy* 1923/1930, 63–64. (68. sz.); *Áldásy* 1926, 29.

25.

Kassa városa

Buda, 1502. december 8.

Kassa, Archív mesta Košíc, fond Tajny archív, Fasc. C. Insignia No. 4.

[Budapest, MNL OL, DF 269166]

Budapest, OSZK, Kézirattár, Fol. Lat. 2278. (*Analecta Diplomatica Jankowichiana et Vagneriana Omnis Aevi Hungarica*) t. VII., fol. 1r–2r; *Tutkó József*: Adatok Kassa szab. kir. város pecsétjei- és címereinek fejlődési történetéhez. In: A Felső-Magyarországi Múzeum-Egyesület Negyedik Évkönyve. Szerk. Stöhr Antal. Kassa 1882, 40–41., IV. tábla; *Décsényi* 1891, 66; 1896-iki ezredéves országos kiállítás. A történelmi főcsoport hivatalos katalógusa. I. füzet. Budapest 1896, 71. (967. sz.); *Kemény Lajos*: Kassa város címerlevelei. Turul 23. 1905, 170–172; *Ghyczy Pál*: Kassa város címerlevelei. Turul 24. 1906, 40; *Csoma* 1906, 24. (126. sz.); *Áldásy* 1923/1930, 64–65. (69. sz.); *Berkovits Ilona*: A kassai Graduale és a XVI. század kassai festészet. In: Gerevich Tibor emlékönyv. Budapest 1942, 69; *Radocsay* 1965, 250–251; *Radocsay* 1966, 73–74., 7. kép; *Jozef Novák*: Slovenské mestské a obecne erby. Bratislava 1967, 124; *Balogh* 1975, 227; *Bertényi Iván*: A vörös-ezüst sávozat funkciója néhány városunk címerében. In: *Eszmetörté-*

neti tanulmányok a magyar középkorról. Szerk. Székely György. Budapest 1984, 444; *Schallaburg* 1982, 527. (570. sz.) (*Gyöngyi Török*), 48. színes kép; *Mátyás király* 1983, 86. (776. sz.); *Bertényi Iván*: Középkori címerjogunk néhány kérdése. Levéltári Közlemények 36. 1986, 30; *Bertényi Iván*: Heraldika és középkori egyháztörténet. Magyar Egyháztörténeti Vázlatok 1. 1989, 197; *Jozef Kírst*: Erb mesta Košice. Košice 1999; *Dušán Buran – Juraj Šedivý*: Listiny a knižné maliarstvo na sklonku stredoveku. In: *Gotika* 2003, 524–525., 474. kép; Erbová listina mesta Košice, 1502. In: *Gotika* 2003, 804. (6.2.25. sz.) (*Radislav Ragač – Dušan Buran*); *Mikó* 2005, 74; *Nyulásziné Straub* 2005, 188. sz.; *Bertényi* 2010, 178, 182, 247; *Vladimír Rábik*: Erbové listiny pre mestá a mestečká na Slovensku v stredoveku. *Historica* 49. 2015, 218–221. (13. sz.); *Neumann Tibor*: „Minden időben kegyelmes uratok kívánunk lenni.” A királyi városok adóztatása a 15. század végén. In: *Hatalom, adó, jog. Gazdaságtörténeti tanulmányok a magyar középkorról*. Szerk. Kádas István – Weisz Boglárka. Budapest 2017, 33.

26.

Podmanini Podmaniczky János (*Johannes Podmaniczky*)

1502–1506 között

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Szövege: 1. Oláh Miklós formuláskönyve (jelzetét lásd fentebb), fol. 82r; 2. OSZK Cod. Lat. 321., fol. 166r (töredék); 3. OSZK Fol. Lat. 2225., fol. 75r (töredék)]

Budapest, OSZK, Kézirattár, Cod. Lat. 321, fol 166r; uo. Fol. Lat. 2225. (Diplomatarium sive Formulare, 1799), fol. 75r; *Décsényi* 1891, 58–59; *Schiller Bódog*: Az örökös főrendiség eredete Magyarországon. Budapest 1900, 327–329; *Jeöldy Doby Antal*: Podmaniczky család. (Podmanini és Aszódi báró) Második kiadás. Budapest 1901, 8–10; *Csoma* 1906, 18. (32. sz.); *Podmaniczky oklevéltár*, II. kötet, XXXII–XXXV.

1503

27.

Miksinci Dragisics Illés, Bucsai Bertalan, Bucsai Miklós, Lomnicai Gáspár, Padenyai Jurmanovics Péter, Spisics Miklós (*Elias Dragissich de Mykssyncz, Bartholomaeus de Bucha, Nicolaus de eadem Bucha, Gasparus de Lomnicza, Petrus Jurmanovich de Padenya, Nicolaus Spissich*)

Buda, 1503. november 11.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Szövegét két hiteles másolat tartotta fenn: Franciscus Xav. Praunsperger, a báni tábla notarius, illetve Josephus Rónai(?), a báni tábla notarius hiteles másolatában. Buda-

pest, MNL OL, DF 232175 (U 432: Zágráb, Archiv Hrvatske Akademije, Diplomata latina)]

Nagy Iván X. (1863) 330; *Csoma* 1892, 158 (kép), 159, 160; *Varju Elemér*: Siebmacher's großes und allgemeines Wappenbuch. Turul 14. 1896, 143; *Bárczay* 1897, 450. (7. sz.); *Siebmacher*, Kroatien und Slavonien 1898, 39., Taf. 30.; *R. Kiss* 1903, 56; *Csoma* 1906, 24. (128. sz.); *Bojničić* 1908, 53. (XIX. sz.); *Csoma* 1913, 95–96., képpel, 106; *Donászy Ferenc*: Az oroszlán ábrázolása a magyar heraldikában. Turul 52. 1938, 19–20; *Radocsay* 1966, 73; *Nyulásziné Straub* 2005, 191. sz.; *Középkori magyar címereslevelek* 2013, 89–92. (21. sz.) (*Tarján Eszter*); *Kálmán* 2015, 127–128, 130.

1504

28.

Máriássy István (*Stephanus de Maryas*)

Buda, 1504. február 29.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 508 × 585 mm, a címerkép 120 × 110 mm, fehér-lila-zöld-vörös zsinóron függő pecsét

Budapest, MNL OL, DL 74978 [Családi levéltárak, Máriássy család.]

Michael Kayser: Compendium historiae familiae Mariassy de Markusfalva. Posonii 1803¹, 29–31; *Nagy Iván* MS 1., ff. 106v–107r; *Nagy Iván* VII. (1860) 312; *Siebmacher* 1885/1893, 339., Taf. 298; *Csoma* 1892, 162; *Bárczay* 1897, 448. (115. sz.); *Csoma* 1906, 18. (35. sz.); *Kempelen* VII. (1913), 68; *Áldásy* 1923, 54; *Máriássy László*: A Máriássy-címer. Turul 56. 1942, 79–83., képpel; *Radocsay* 1965, 250; *Radocsay* 1966, 74; *Luther Márton emlékezete* 1983, 24. (229. sz.); *Nyulásziné Straub* 1987, XXXIII. tábla, 125. (XXXIII. sz.); *Bertényi Iván*: Címerváltozások a középkori magyar heraldikában. Levéltári Közlemények 59. 1988, 62–63; *Nyulásziné Straub* 1999, XXXIII. tábla, 159. (XXXII. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000², 85. sz.; *Nyulásziné Straub* 2005, 192. sz. *Bertényi* 2010, 135–136.

29.

Vághy Péter, testvérei: Benedek, Balázs és Ambrus Buda, 1504. május 29.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [*Áldásy*: modern magyar fordítás írógépelve.]

Áldásy 1923/1930, 65. (70. sz.); *Nyulásziné Straub* 2005, 193. sz.

30.

Husztai Tamás

1504

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Bejegyzésből ismert: Kolozsmonostori konv. prot. R. II. 58.]
Csoma 1906, 18. (34. sz.); Kempelen V. (1913), 153.

1505

31.
Csicseri László (*Ladislaus de Checher*)
Buda, 1505. november 15.
Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 418 × 575 mm, a címerkép: 135 × 118 mm; fehér-világos barna-lilásvörös zsinóron függő pecsét
Budapest, MNL OL, DL 32062 [Családi levéltárak, Csicseri család.]

Nagy Iván III. (1858) 163; Tagányi 1884, 69; Décsényi 1891, 60–61; Csoma 1892, 159, 162 (képpel), 163, 165; Bárczay 1897, 448. (114. sz.); R. Kiss 1903, 52, 122; Csoma 1906, 24. (129. sz.); Kempelen III. (1912), 122; Csoma 1913, 95, 103, 108; Hoffmann 1927, 7; Radocsay 1965, 250, 251, 252., 3. kép, 254, 256; Radocsay 1966, 74; Radocsay 1975, 139; Nyulásziné Straub 1987, 244. (46. sz.); Wehli Tünde: Középkori miniátorok. *Ars Hungarica* 23. 1995, 219; Nyulásziné Straub 2000²,

XXV. DOMBAY JÁNOS DEÁK ÉS PALÁSTHY LÁSZLÓ CÍMERE 1506.

13. Dombay János és Palásthy László címerképe elveszett (vagy lappangó) címeresleveléről. II. Ulászló, Buda, 1506. augusztus 1. (MHH I.)

86. sz.; Nyulásziné Straub 2005, 194. sz.; Kálmán 2015, 126, 128; Mikó 2017, 306.

1506

32.
Hartyáni Máté (*Matheus de Hartijan*) és testvérei, Kelemen és Albert
Buda, 1506. április 1.
Pergamen, tinta, tempera; 410 × 576 mm, a címerkép: 132 × 108 mm
Budapest, MNL OL, DL 108069

Radocsay 1965, 245, 249. (3. kép) (*Dancsként*, 1507), 250, 251, 252; Radocsay 1966, 76 (*Dancsként*, 1507); Nyulásziné Straub 1987, 244. (47. sz.); Nyulásziné Straub 2000², 87. sz. (régijelzet: 86602/a); Nyulásziné Straub 2005, 195. sz. (régijelzet: 86602/a)

33.
Dombay János és Palásthy László (13. kép)
Buda, 1506. augusztus 1.
Az eredeti elpusztult vagy lappang [1859-ben Nagyidáról küldte el a szöveg másolatát Nagy Ivánnak Dombay János; az oklevélen háromszínű zsinóron függött a vörös viaszpecsét.]

Nagy Iván III. (1858) 348; Nagy Iván MS 1., ff. 110^r–110^v; Ghyczy Pál: Ivánczfalvi Dombay János deák címerlevele 1506. évből. *Turul* 9. 1891, 131–133, képpel; Szendrei János: Magyar viseletképek címeres leveleinkben. *Archaeologiai Értesítő* 11. 1891, 396–397; Csoma 1892, 159, 161, 165; Siebmacher 1885/1893, 141., Taf. 110; MHH I. (1901) 22, 85–86. (XXV. sz.); R. Kiss 1903, 162, 167; Csoma 1906, 24. (130. sz.); Kempelen III. (1912), 354; Csoma 1913, 91, 97, 99, 108, 116; Áldásy 1923, 52; Hoffmann 1927, 7; Wolf 1928, 699; Kj. J. L.: A borsiczi Borsiczky család címerlevele 1520-ból. *Turul* 51. 1937, 45; Radocsay 1965, 245, 250; Radocsay 1966, 74–75; Bertényi Iván: Kis magyar címertan. Budapest 1983, 34., 29. ábra; Bertényi Iván: Új magyar címertan. Budapest 1993, 31. (29. ábra); Nyulásziné Straub 2005, 194. sz.; Miroslav Glejtek: *Heraldika. Úvod do štúdia erbov. Čadca* 2013, 97.

34.
Baasi György (*Georgius de Baas*)
Buda, 1506. október 28.
Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 404 × 598 mm, a címerkép: 132 × 122 mm; kék-vörös zsinóron függő pecsét
Budapest, MNL OL, DL 50243 [MNM Levéltára, 1908.18.]

Újabb címertes levelek a Nemzeti Múzeumban. Turul 26. 1908, 188; *Áldásy* 1923/1930, 65–66. (71. sz.); *Hoffmann* 1927, 7; *Szabolcs de Vajay*: En marge d'une exposition: douze lettres armoriées hongroises à Paris. Archivum Heraldicum LXXVIII. 1964, 59. (7. sz.); *Radocsay* 1965, 250, 251; *Radocsay* 1966, 75; *Nyulásziné Straub* 1987, 244. (48. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000², 88. sz.; *Nyulásziné Straub* 2005, 197. sz.

1507

35.

Schirmer János (*Johannes Schirmer*) (8. kép)

Buda, 1507. január 16.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 390 × 562 mm, a címerkép: 112 × 105 mm, fehér-vörös zsinóron függő pecsét

Kolozsvár, Román Nemzeti Levéltár Kolozs Megyei Hivatala (Archivele Naționale ale României – Cluj), Független oklevelek (Colecția Documente cu peceți atârnată, Seria 2 – BCU [Documente cu blazon]), nr. 4. [Eredetileg: Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára]

[Budapest, MNL OL, DF 254920]

Siebmacher 1885/1893, 566., Taf. 404; *Csoma* 1892, 161 (képpel), 163, 164, 165; *Áldásy* 1904, 23–24. (XLII. sz.); *Csoma* 1906, 24. (133. sz.); *Csoma* 1913, 106, 108; *Kempelen* IX. (1915), 274; *Áldásy* 1923, 53; *Miklós Zoltán*: Polgári címertes levelek Magyarországon. Turul 41. 1927, 89; *Balogh* 1943, 134, 197, 320, 357., 227. kép; *Joseph Sebestyén*: Wappenbriefe einiger Krontädter Beamten. Mitteilungen des Burzenländer Museums 5. 1944, 40; *Radocsay* 1965, 250, 251, 252, 254; *Radocsay* 1966, 75., 8. kép; *Balogh* 1975, 227; *Tonk Sándor*: Erdélyiek egyetemjárása a középkorban. Bukarest 1979, 263. (1092. sz.); *Bertényi Iván*: Középkori címerjogunk néhány kérdése. Levéltári Közlemények 36. 1986, 27–28; *Mikó Árpád*: Reneszánsz. In: *Galavics Géza – Marosi Ernő – Mikó Árpád – Wehli Tünde*: Magyar művészet a kezdetektől 1800-ig. Budapest 2001, 267; *Mikó* 2005, 74, 79; *Nyulásziné Straub* 2005, 198. sz.; *Bertényi* 2010, 173; *Mikó* 2017, 306; www.archivamedievala.ro Cj-F-00560-2-4

36.

Vajai László nicomediai püspök (*Ladislauș de Vaja episcopus Nicomedensis*),⁵⁴ neposa: Vajai Ibrányi István (*Stephanus Ibrányi de eadem Vaja*) és rokonaik Buda, 1507. február 3.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [A 19. században Berkeszen, a Vay-levéltárban; Budapest, MNL OL, DL 38112: a szöveg 18. századi másolata, az oklevél élén beragasztva a címerkép színes, aranyozott ro-

14. Béltéki Drágffy György és János címerteslevele. II. Ulászló, Buda, 1507. március 28.

kó keretbe fogott – ettől eltekintve formahűnek látszó – másolata.]

Budapest, EK, Kézirattár, Kaprinay-gyűjtemény, Series B, V. tomus, pp. 97–101. (No. XXXII.); *Nagy Iván* MS 1., ff. 108v–109v; *Nagy Iván* V. (1859) 216; *Siebmacher* 1885/1893, 704., Taf. 483; *Csergheő Géza*: A Vay és Ibrányi családok címerének bővítése 1507-ben. Turul 5. 1887, 81; *Csoma* 1892, 159, 164; *Csoma* 1906, 24. (132. sz.); *Csoma* 1913, 95, 101; *Kempelen* V. (1913) 158; *Áldásy* 1923, 54; *Radocsay* 1966, 75; *Nyulásziné Straub* 2005, 199. sz.

37.

Béltéki Drágffy György és János (*Georgius et Iohannes Draghffy de Belthewk*) (14. kép)

Buda, 1507. március 28.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 366 × 730 mm, a címerkép: 158 × 120 mm; lilásvörös [1867 előtt „fehéropiros-barna”] zsinóron függő, sérült pecsét Budapest, MNL OL, DL 108128 [1867 előtt, 1906: Mednyánszky-levéltár; 1994: vétel, Borda Antikvárium.]

Nagy Iván MS 1., ff. 107r–108v; *Nagy Iván*: A Drágffy-ak igazi címere. Vasárnapi Ujság 11. 1864, 150; *Siebmacher* 1885/1893, 143., Taf. 113; *Csoma* 1892, 161, 163, 164; *Csoma* 1906, 24. (131. sz.); *Csoma* 1913, 90, 102, 105, 106; *Áldásy* 1923, 53, 54; *Balogh* 1943,

177–178, 320, 357; Radocsay 1966, 75–76; Borda Antikvárium. 18. katalógus. Budapest 1994, 6512. sz.; Wehli Tünde: Középkori miniátorok. *Ars Hungarica* 23. 1995, 218, 219–220, 65. kép; Nyulásziné Straub 1999, XXXIV. tábla, 160. (XXXIV. sz.); Nyulásziné Straub 2000², 89. sz.; Mikó 2005, 79; Nyulásziné Straub 2005, 200. sz., Kálmán 2015, 126.

38.

Zajezdai Herkffy György és István (*Georgius et Stephanus Herkfy de Zajezda*)

Buda, 1507. május 8.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [A szöveget régi másolatok őrizték meg.]

Budapest, EK Kézirattár, Kaprinai-gyűjtemény, Series B, tomus LXX., pp. 203–205. (No. LXI.); *Stephanus Katona: Historia critica... Tomulus XI. Ordine XVIII.* Budae 1792, 516–518; Nagy Iván MS 1., ff. 110v–111r; *Siebmacher, Kroatien und Slavonien* 1898, 62., Taf. 45.; *Csoma* 1906, 18–19. (36. sz.); *Bojničić* 1908, 53. (XX. sz.)

39.

Enyingi és bakonoki Török Imre (*Emericus Therek*) és fiai, Miklós és Bálint

Buda, 1507. augusztus 25.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 495 × 650 mm, a címerkép: 155 × 118 mm; sérült, fémszálás kék-fehér zsinóron függő töredékes, restaurált pecsét; erősen sérült, elpenészedett pergamen, a címerkép fölött nagyobb darab hiányzik; restaurált, hátulról – a felhajtás előlről – vékony hálóra ragasztva

Budapest, MNL OL, DL 50244 [1906: gróf Festetics család mágocsi levéltára; MNM Levéltára.]

Siebmacher 1885/1893, 680., Taf. 468; *Csergheő Géza: A „Török” családok.* Turul 10. 1892, 30; *Csoma* 1892, 161; *Siebmacher, Kroatien und Slavonien* 1898, 192., Taf. 140.; *Csoma* 1906, 24. (134. sz.); *Bojničić* 1908, 53–54. (XXI. sz.); *Csoma* 1913, 105, 107; *Áldásy* 1923, 53; *Áldásy* 1923/1930, 66–67. (72. sz.); *Hoffmann* 1928, 57; *Wolf* 1928, 699; *Kempelen X.* (1931) 411; *Magyar Művelődéstörténet II. Szerk. Domanovszky Sándor.* Budapest 1939, 301 (kép); *Iványi* [1943], 3; *Balogh* 1943, 133; *Radocsay* 1965, 250, 251, 252, 256; *Radocsay* 1966, 75 (9. kép), 76; *Balogh* 1975, 227; *Schallaburg* 1982, 529. (573. sz.) (*Éva Straub*); *Mátyás király* 1983, 87. (779. sz.); *Luther Márton emlékezete* 1983, 18. (152. sz.); *Nyulásziné Straub* 1987, XXXIV. tábla, 125. (XXXIV. sz.); *Nyulásziné Straub* 1999, XXXV. tábla, 161. (XXXV. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000², 90. sz.; *Mikó Árpád: Reneszánsz.* In: *Galavics Géza – Marosi Ernő – Mikó Árpád – Wehli Tünde: Magyar művészet a kezdetektől 1800-ig.* Budapest 2001, 267; *Mikó* 2005, 79; *Nyulásziné Straub* 2005, 201. sz.; *Mikó* 2017, 306.

15. Gersei Petheő János címereslevele. II. Ullászló, Buda, 1507. szeptember 22.

40.

Gersei Petheő János (*Johannes Pethew de Gerse*) (15. kép)

Buda, 1507. szeptember 22.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 552 × 760 mm, a címerkép 165 × 125 mm; kék zsinóron függő csonka, restaurált pecséttel; az oklevél első harmadánál, a hajtás mentén sérült, végig kilyukadt, a miniatúra széle is elpusztult; restaurált, hátulról vékony hálóra ragasztva

Budapest, MNL OL, DL 86051 [Családi levéltárak, Sztáray család levéltára.]

Budapest, EK, Kaprinai-gyűjtemény, Series B, tomus III., pp. 128–132. (No. XLI.); *Nagy Iván* MS 1., 111^v–112^v; *Nagy Iván* IX. (1862) 263; II. Ullászló és gyermekeinek arcképei. *Archaeologiai Értesítő* 5. 1871, 238–240; *Siebmacher* 1885/1893, 496., Taf. 362; *Nyáry Albert: A heraldika vezérfonala.* Budapest 1886, 125–131; *Szendrei János: Magyar viseletképek címertes leveleinkben.* *Archaeologiai Értesítő* 11. 1891, 394, 398–399; *R. Kiss* 1903, 121, 162, *Csoma* 1906, 24. (135. sz.); *Bojničić* 1908, 54. (XXII. sz.); *Fógel József: II. Ullászló udvartartása (1490–1516).* Budapest 1913, 41, 98; *Csoma* 1913, 101, 106; *Kempelen VIII.* (1914), 276; *Ortoy Tivadar: Mária, II.*

Lajos magyar király neje. Budapest 1914, kép a 48. lap után; *Áldásy* 1923, 53; *Áldásy* 1923/1930, 68–69. (73. sz.); *Hoffmann* 1927, 6–7., képpel; *Sulica Szilárd*: A betű szerepe a magyar címerképeken. Turul 46. 1932, 52; *Elekes Lajos*: Királyi és főúri udvar. In: Magyar Művelődéstörténet II., Magyar renaissance. Szerk. Domanovszky Sándor. Budapest [1939], 267., képpel; *Radocsay* 1965, 245, 250, 251. (4. kép), 252, 253; *Radocsay* 1966, 76; *Radocsay* 1975, 139–140; *Schallaburg* 1982, 528. (571. sz.) (*Éva Straub*); *Mátyás király* 1983, 87. (777. sz.); *Nyulásziné Straub* 1987, XXXV. tábla, 125. (XXXV. sz.); Maria van Hongarije 1505–1558. Koningin tussen keizers en kunstenaars. Red. Bob van den Boogert – Jacqueline Kerkhoff. Zwolle 1993, 46. (23. sz.) (*Kovács Zsuzsanna*); *Pannonia regia* 1994, 473–474. (IX-54. sz.) (*Érszegi Géza – Mikó Árpád*); *Nyulásziné Straub* 1999, XXXVI. tábla, 162. (XXXVI. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000², 91. sz.; *Mikó Árpád*: Reneszánsz. In: *Galavics Géza – Marosi Ernő – Mikó Árpád – Wehli Tünde*: Magyar művészet a kezdetektől 1800-ig. Budapest 2001, 267; *Mikó* 2005, 74, 78; *Nyulásziné Straub* 2005, 202. sz.; *Mikó* 2009, 85., 50. kép; *Szovák Kornél*: Gersei Pethő János címerbővítő armálisa. Turul 83. 2010, 97–103; *Kubinyi András*: II. Ulászló. In: Magyar Művelődéstörténeti Lexikon, XII. Főszerk. Kőszeghy Péter, szerk. Tamás Zsuzsanna. Budapest 2011, 207. (kép); *Csizi István*: A gersei Pethő család címerének változásai az évszázadok folyamán. Turul 85. 2012, 48–49; *Gulyás Borbála*: Egy elfeledett armális a 16. század második feléből. Gersei Pethő János címerbővítő oklevele (1572). *Ars Hungarica* 39. 2013, 61–62; *Mikó Árpád*: Reneszánsz művészet a Jagelló-kori Magyarországon, I. Az all’antica művészeti köznyelv kialakulása és elterjedése. *Ars Hungarica* 41. 2015, 396; *Mikó* 2017, 306; *Gulyás Borbála*: Bocskay György kalligráfus művészete. Budapest 2020, 158; *Gulyás Borbála*: Donat Hübschmann magyarországi megrendelői. Négy metszet és négy miniatúra. In: *Reneszánsz és barokk Magyarországon. Művészettörténeti tanulmányok Galavics Géza tiszteletére*. Szerk. Gulyás Borbála – Mikó Árpád – Ugry Bálint. I–II. Budapest 2021, I., 87.

41.

Udvarhelyi Nagy László és Tamás (*Ladislaus et Thomas Nagh de Wduarhel*), valamint madarasi Zsigmond (*Sigismundus de Madaras*)

Buda, 1507. szeptember 28.

Pergamen, tinta, tempera, nyomokban arany; 350 × 515 mm, a címerkép: 122 × 122 mm; fehér-vörösbarna zsinóron függő, töredékes pecsét
Budapest, MNL OL, DL 74324 [Teleki család levéltára.]

Radocsay 1966, 76; *Nyulásziné Straub* 1987, 244. (49. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000², 92. sz.; *Nyulásziné Straub* 2005, 203. sz.

42.

Véchei Szöllősi Balázs

Buda, 1507. november 25.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Egykor (1889) Sárközüjlakon, a Vécsey család levéltárában; fényképe 1943-ban az Erdélyi Múzeum-Egyesület Levéltárában, Kolozsvárott.]

Siebmacher 1885/1893, 705., Taf. 483; *Fejérpataky László*: A sárközüjlaki bizottság jelentése. In: A Magyar Történelmi Társulat 1889. aug. 25–31-iki vidéki kirándulása Máramaros vármegyébe és Nagybánya városába. Melléklet a Századok 1889. évi 8. számához. Budapest 1889, 124; *Bárczay* 1897, 448; *Csoma* 1906, 25. (136. sz.); *Jakó Zsigmond*: Jelentés a levéltár 1943. évi működéséről. In: Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Évkönyve az 1943. évre. Szerk. Szabó T. Attila. Kolozsvár 1944, 34; *Radocsay* 1966, 77; *Nyulásziné Straub* 2005, 204. sz.; *Jakó Zsigmond*: Írás, levéltár, társadalom. Tanulmányok és források Erdély történelméhez. Szerk. Dáné Veronka – Fejér Tamás – Jakó Klára. Budapest 2016, 181.

43.

Haláchy Ferenc, Gáspár, István és László

Buda, 1507. december 4.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Egykor Vágújhegyen, Haláchy Rezső tulajdonában.]

Iványi Béla: Középkori címereslevelek. Turul 48. 1934, 22–23; *Radocsay* 1966, 76–77.

44.

Gosztonyi János váci (később győri- majd erdélyi) püspök⁵⁵

1507 vagy 1508

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Szövege: Oláh Miklós formuláskönyve (jelzetét lásd fentebb), fol. 125r]

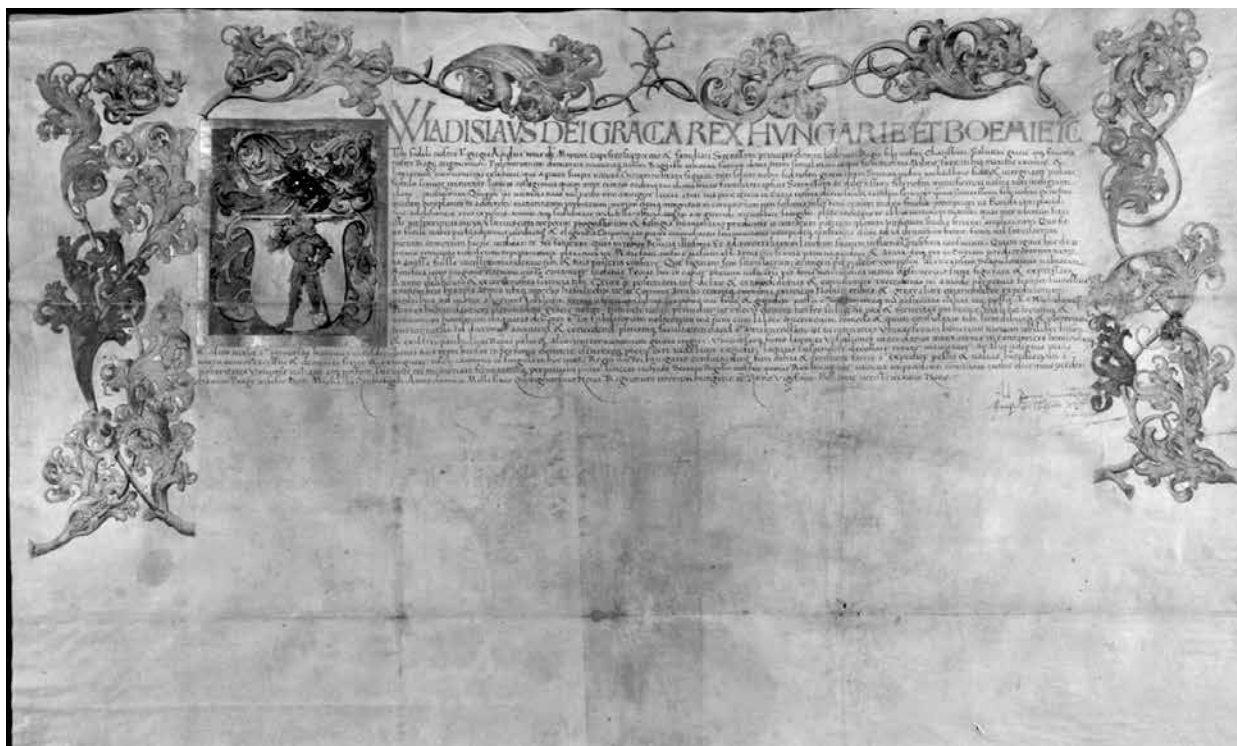
Siebmacher 1885/1893, 201., Taf. 160; *Décsényi* 1891, 59–61; *Décsényi Gyula*: Gosztonyi János püspök származásához. Turul 9. 1891, 191–196; *Csoma* 1906, 19. (37. sz.); *Csoma* 1913, 53.

1508

45.

Hegyi István (*Stephanus de Hegyh*) és Miklós, valamint Csutosi László és Ferenc (*Ladislaus et Franciscus de Chwthos*)

16. Muronyi Weér András címereslevele. II. Uláslzó,
Prága, 1509. szeptember 29.

Buda, 1508. április 9.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 410 × 570 mm, a címerkép: 140 × 117 mm; fehér-zöld-barna zsinóron függő pecsét

Veszprém, MNL Veszprém Megyei levéltár, XV.1. DL 68

[Budapest, MNL OL, DF 282764; uott: DL 105963; másolat a Veszprémi Múzeum részéről bemutatott eredetiről, 1932. február 27.]

Kempelen V. (1913), 13; *Áldásy* 1923/1930, 69–70. (74. sz.); *Hoffmann* 1927, 7; *Wolf* 1928, 699; *Radocsay* 1965, 250; *Radocsay* 1966, 77; *Nyulásziné Straub* 2005, 205. sz.

1509

46.

Benkner János (*Johannes Benkner*) (10. kép)

Nagyszombat, 1509. január 25.

Pergamen, tinta, tempera, arany, ezüst; 600 × 400 mm, a címerkép: 140 × 120 mm; rozsdavörös-csontszín-fehér zsinóron függő pecsét

Nagyszeben, Román Nemzeti Levéltár Nagyszebeni Hivatala (Archivele Naționale ale României, Sibiu), Colectia Brukenthal, Seria 40 – RS 1–10, Nr. 1. [Egykor Brassó, Honterus; Arh. Jud. Sibiu. Brukenthal] [Budapest, MNL OL, DF 246326]

Siebmacher 1885/1893, 52., Taf. 41; *Gyárfás Tihamér*: Egyéb brassai címereslevelek. Turul 29. 1911, 106–108., képpel; *Kempelen II.* (1911), 90; *Áldásy* 1923/1930, 70–71. (75. sz.); *Miklószy Zoltán*: Polgári címeres levelek Magyarországon. Turul 41. 1927, 90; *Wappenbriefe aus dem XVI. Jahrhundert. Mitteilungen des Burzenländer Sächsischen Museums III.* 1938, 41–42; *Balogh* 1943, 64, 174, 320, 358; *Radocsay* 1965, 250, 253; *Radocsay* 1966, 77; *Nyulásziné Straub* 2005, 206. sz.; *Gál-Mlakár Zsófia*: Tomori Pál, Benkner János és a sajkózkai pasztofórium lehetséges kapcsolatairól. In: Herman Ottó Múzeum Évkönyve, 50. Miskolc 2011, 277, 280., 2. kép; www.archivamedievala.ro SB-F-00063-40-1

47.

Muronyi Weér András (*Andreas Weer de Mwron*) (16. kép)

Prága, 1509. szeptember 29.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 553 × 790 mm, a címerkép: 148 × 122 mm; a függő pecsét elvesztett; restaurált

Budapest, MNL OL, DL 38791 [Q 277, Lad RRR 24. Érk. 1901. évi 181. O. L. sz. a.]

Bárczay 1897, 450; *R. Kiss* 1903, 166, 167; *Csoma József*: Magyar nemzeti címerek. Budapest 1904,

17. Brixianus Lőrinc címereslevele. II. Ulászló, Prága, 1509. szeptember 29.

145; Áldásy 1904, 24. (XLIII. sz.); Horváth Sándor: A Muronyi Weér család czimer-levele 1509-ből. Turul 23. 1905, 84–86., színes képpel; Szendrei János: A magyar viselet történeti fejlődése. Budapest 1905, 49., III. tábla; Szendrei János: A Muronyi Weér czimer. Turul 23. 1905, 183; Csoma 1906, 24. (138. sz.); Csoma 1913, 97; MHH III., (1926) 57–59., XX. tábla; A Magyar Királyi Országos Levéltár állandó kiállításának katalógusa. Budapest 1930, 23–24. (52. sz.); Berkovits Ilona: Az esztergomi Ulászló-graduale. Magyar Könyvszemle 65. 1941, 347–348, 349. képpel; Zoroslava Drobná: Janiček Zmílelý z Písku a Jenský kodex. Umění 3 (1955) 182; Berkovits Ilona: Drobná, Zoroslava: Janiček Zmílelý z Písku a Jenský kodex. [recenzió] Magyar Könyvszemle 72. 1956, 341; Radocsay 1965, 254–255; Radocsay 1966, 77; Hat évszázad könyvdíszítései, miniatúrái. A kiállítást rendezte és a katalógust írta: Aggházy Mária. Budapest 1966, 24. (III.e. sz.); Jakó-Manolescu 1987, Függelék 49. sz., színes képpel; Nyulásziné Straub 1987, XXXVI. tábla, 125–126. (XXXVI. sz.); Nyulásziné Straub 1999, XXXVII. tábla, 163. (XXXVII. sz.); Nyulásziné Straub 2000², 93. sz.; Nyulásziné Straub 2005, 207. sz.

48.
Brixianus Lőrinc (*Laurentius Brixianus*) (17. kép)
Prága, 1509. szeptember 29.

Művészettörténeti Értesítő 70 (2021)

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 368 × 620 mm a címerkép: 102 × 89 mm; fehér-vörös zsinóron függő pecsét
Bratislava, Archív hlavného mesta SR Bratislavy, ZA 10.
[Budapest, MNL OL, DF 277948]

Tagányi 1884, 37; Horváth Sándor: Pótlék középkori czimeresleveleink eddig ismert sorozatához. Turul 25. 1907, 198. (5. sz.); Kempelen II. (1911), 441; Ovidius Faust: Súpis erbových listín zemianskych. Monumenta Heraldica Bratislavensia I. Archiv mesta Bratislavy [1937]; Bottló Béla: Ovidius Faust: Súpis erbových listín zemianskych. Monumenta Heraldica Bratislavensia I. Archiv mesta Bratislavy, é. n. [könyvismertetés] Turul 52. 1938, 46; Radocsay 1965, 254; Radocsay 1966, 77; Vajay 1974, 26–27. (41. sz.); Nyulásziné Straub 2005, 208. sz.; *Renesancia* 2009, 27. (I.3.20. sz.) (Zuzana Ludiková)

49.
Keszthelyi Bornemissza György
1509. december 13.
Az eredeti elpusztult vagy lappang

R. Kiss 1903, 55; Csoma 1906, 19. (38. sz.)

50.
Kántor Benedek
1509
Az eredeti elpusztult vagy lappang [Egykor Ipolyi Arnold gyűjteményében Esztergomban.]

Siebmacher 1885/1893, 285., Taf. 215; Nyáry Albert: A heraldika vezérfonala. Budapest 1886, 126, 129., képpel; Szendrei János: Magyar viseletképek czimeres leveleinkben. Archaeologiai Értesítő 11. 1891, 399; Csoma 1892, 158; R. Kiss 1903, 49, 124, 125, 162, 167, 168; Csoma 1906, 25. (137. sz.); Fögel József: II. Ulászló udvartartása. Budapest 1913, 98; Csoma 1913, 95; Elekes Lajos: Királyi és főúri udvar. In: Magyar Művelődéstörténet II., Magyar renaissance. Szerk. Domanovszky Sándor. Budapest [1939], 287., képpel; Radocsay 1965, 244; Radocsay 1966, 77; Nyulásziné Straub 2005, 210. sz.

1510

51.
Nádasdi Ercsi Albert (*Albertus Erchy de Nadasd*)
Nagyszombat, 1510. október 10.
Pergamen, tinta, tempera, arany; 353 × 530 mm, a címerkép: 119 × 128 mm; fehér-világos barna-kék zsinóron függő töredékes, restaurált pecsét

Budapest, MNL OL, DL 50245 [Már 1867 előtt a MNM Levéltárban.]

Nagy Iván MS 1., 113r–103v; Csoma 1892, 158; Siebmacher 1885/1893, 157., Taf. 124; R. Kiss 1903, 123; Áldásy 1904, 25. (XLIV. sz.); Sárközy Imre: A nádasdi Sárközy család, I. Turul 26. 1906, 29–30; Csoma 1906, 25. (139. sz.); Kempelen III. (1912) 448; A Magyar Heraldikai... katalógusa 1933, 26–27. (36. sz.); Radocsay 1965, 255; Radocsay 1966, 78; Nyulásziné Straub 1987, 244. (52. sz.); Nyulásziné Straub 2000², 96. sz.; Nyulásziné Straub 2005, 212. sz.

52.

Szeremléni Ferenc és testvérei, Albert, Balázs, Zsigmond, valamint Kecheli Tamás (*Franciscum... Albertum, Blasium et Sigismundum de prefata Zeremlen, fratres... necnon Thomam Kecheli generum eorundem*) 1510. március közepe után nem sokkal
Az eredeti elpusztult vagy lappang [Szövege: Oláh Miklós formuláskönyve (jelzetét lásd fentebb), fol. 56v]

Siebmacher 1885/1893, 634., Taf. 445; Décsényi 1891, 61–62; Csoma 1906, 19. (40. sz. [recte: 39. sz.]); Csoma 1913, 95; MHH III. (1926) 61–62., XXI. tábla; Kempelen X. (1931) 157; Balogh 1943, 209, 320, 358.

1511

53.

Vátyoni Mátyás (*Mathias de Wathyon*)
Buda, 1511. május 25.
Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 400 × 600 mm, a címerkép: 141 × 120 mm; függő pecsétje elveszett
Budapest, MNL OL, DL 29089 [Erdélyi Országos kormányhatósági levéltárak, Kolozsvár városát illető iratok.]

Tagányi 1886, 139; Bárczay 1897, 448; R. Kiss 1903, 56, 122, 124, 163; Szendrei János: A magyar viselet történeti fejlődése. Budapest 1905, 50., 15. kép; Csoma 1906, 25. (140. sz.); Kempelen XI. (1932), 56; A Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság (1883–1933) jubileumi kiállításának katalógusa. Budapest 1933, 27. (36. sz.); Elekes Lajos: Királyi és főúri udvar. In: Magyar Művelődéstörténet II., Magyar renaissance. Szerk. Domanovszky Sándor. Budapest [1939,] 287., képpel; Radocsay 1965, 250, 253; Radocsay 1966, 78; Schallaburg 1982, 529. (574. sz.) (Éva Straub); Mátyás király 1983, 87. (780. sz.); Nyulásziné Straub 1987, XXXVII. tábla, 126. (XXXVII. sz.); Nyulásziné Straub 1999, XXXVIII. tábla, 164. (XXXVIII. sz.); Nyulásziné Straub 2000², 97. sz.; Nyulásziné Straub 2005, 213. sz.;

18. Alpári Mihály és Mátyás címereslevele.
II. Ulászló, Buda, 1512. március 8.

Renesancia. (Dejiny Slovenského výtvarného umenia, [3.]) Szerk. Ivan Rusina. Bratislava 2009, 875. (232. sz.) (Radoslav Ragač)

54.

Ákosházi Sárkány Ambrus
Buda, 1511. június 24.
Az eredeti elpusztult vagy lappang [Szövege II. Ferdinánd király átiratában maradt fenn, amelyet Sárkány Ferenc fia János fia István kiskomáromi főkapitány és ákosházi Sárkány Ambrus fia Miklós fia ifjú Miklós kérelmére adott ki Sopronban, 1625. november 9-én, megerősítve II. Ulászló címerlevelét. Az MNL OL címereslevél-adatbázisában ez az oklevél nem szerepel; Iványi Béla látta a keszthelyi levéltárban. (A címerkép fotóját közölte is.) – A teljes oklevélszöveg másolata: DL 105102 (Batthyány család levéltára, Illésházy család levéltára, l. 23. f. 1. n. 2.), dátum és hely nélkül; Áldásy előtt egy géppel átírt szöveg feküdt a levéltári gyűjteményben, amelynek eredetije Bécsben kelt, 1622. szeptember 30-án. Ez utóbbi a Batthyány család köpcsényi levéltárában volt.]

Áldásy 1923/1930, 72. (77. sz.); Iványi [1943], 5.

55.

Fáncsy Imre (*Emericus Fanchy de Fanch*) (9. kép)

Buda, 1511. szeptember 16.
Pergamen, tinta, tempera, arany; 310 × 540 mm, a címerkép: 115 mm
Brno, Státný Ústředny Archiv, Seilernové: Rodinny Archiv (Archiv Révayhu a Serényihu), Fasc. VIII. No. 351.
[Budapest, MNL OL, DF 249398]

Radocsay 1966, 78; *Mikó* 2013, 163–173; *Mikó* 2015, 396.

56.

Alsóvisti Jónásk (*sic!*) család
1511
Az eredeti elpusztult vagy lappang [Budapest, MNL OL, Gyulaf. Kápt. Prot. Georgii Csicsói 25. (F 2. Protocolla)]

Csoma 1892, 164; *Csoma* 1906, 19. (41. sz.)

1512

57.

Alpári Mihály és Mátyás (*Michael et Mathias de Alpar*) (18. kép)
Buda, 1512. március 8.
Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; kék-vörös zsinóron függő pecsét
Budapest, MNL OL, DL 105255 [1906: *Csoma-gyűjtemény*; Ernst Lajos gyűjteménye.]

Csoma 1892, 159, 160, 165; *Bárczay* 1897, 448; *Csoma* 1906, 25. (141. sz.); *Kempelen* I. (1911) 81; *R. Kiss* 1903, 56; *Csoma* 1913, 108; *Varju Elemér – Höllrigl József*: Ernst Lajos magyar történeti gyűjteménye. (A Magyar Nemzeti Múzeum kiállításai, VII.) Budapest 1932, 36. (13. sz.); *Radocsay* 1965, 250, 253; *Radocsay* 1966, 78; *Nyulásziné Straub* 1999, XXXIX. tábla, 165. (XXXIX. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000², 98. sz.; *Nyulásziné Straub* 2005, 214. sz.

1513

58.

Tornallyay János (*Joannes de Thornaallya*)
Buda, 1513. november 11.
Az eredeti elpusztult vagy lappang [A címerbővítő oklevelet Tornallyay Zoltán a MNM Levéltárában helyezte el örök letét gyanánt.] [MNL OL, DL 38785: Pettkó Béla országos alleveáltárnok másolata (a teljes címerkép-miniatúra szín- és formahű másolatával), 1900. november 15. Az eredeti oklevél ekkor Tornallyay József tulajdonában volt, Tiszakeszin.]

Siebmacher 1885/1893, 676., Taf. 467; *Csoma* 1892, 165; *Csoma* 1906, 25. (142. sz.); *Csoma* 1913, 101, 108;

Művészettörténeti Értesítő 70 (2021)

Kempelen X. (1931) 388; *Bottló Béla*: A Tornallyay-család címerlevele 1513-ból. *Turul* 55. 1941, 82–84., képpel; *Radocsay* 1965, 250, 253; *Radocsay* 1966, 79; *Nyulásziné Straub* 2005, 215. sz.

59.

Sebessy István
1513

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Csoma: „egy festett címer után” *Csoma* 1906, 19. (42. sz.)]

Csoma 1906, 19. (42. sz.); *Kempelen* IX. (1915)

1514

60.

Frankóczi Paulik Bertalan (*Bartholomeus Paulik [de ...]*)
Buda, 1514. január 4.
Pergamen, tinta, tempera, nyomokban arany; 345 × 480 mm, a címerkép: 115 × 88 mm; kék-vörös zsinóron függő, töredékes pecsét
Budapest, MNL OL, DL 50246 [MNM Levéltára]

Bárczay 1897, 450; *R. Kiss* 1903, 168; *Áldásy* 1904, 25. (XLV. sz.); *Bibliophil*: Áldásy Antal: A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának címeres levelei. *Turul* 22. 1904, 151; *Csoma* 1906, 25. (143. sz.); *Balogh Gyula*: Paulik Bertalan címerlevele 1514-ből. *Turul* 29. 1911, 70–71; *Kempelen* VIII. (1914) 215; *Hoffmann* 1925, 49; *Wolf* 1928, 699, 700; *Hoffmann* 1929, 181; *Radocsay* 1966, 79; *Balogh* 1983, 138; *Mikó* 1995, 253; *Nyulásziné Straub* 2000², 99. sz.; *Nyulásziné Straub* 2005, 216. sz.; *Mikó* 2009, 87; *Mikó* 2015, 398.

61.

Radák Balázs (*Blasius Radaak*)
Buda, 1514. január 18.
Pergamen, tinta, tempera, arany; 397 × 570 mm, a címerkép: 135 × 110 mm; pecsétje hiányzik; az oklevél közepén jókora lyuk
Budapest, MNL OL, DL 67255 [Családi levéltárak, Radák család]

Csoma 1892, 161; *Siebmacher* 1885/1893, 525., Taf. 379; *R. Kiss* 1903, 124 (képpel), 125, 162, 167, 168; *Áldásy* 1904, 26. (XLVI. sz.); *Szendrei János*: A magyar viselet történeti fejlődése. Budapest 1905, 49–50., IV. tábla; *Csoma* 1906, 25. (144. sz.); *Csoma* 1913, 92, 97, 116; *Kempelen* IX. (1915) 16; *Áldásy* 1923, 52; *Hoffmann* 1925, 49; *Áldásy* 1926, 29; *Wolf* 1928, 699, 700; *Hoffmann* 1929, 181; *A Magyar Heraldikai... katalógusa* 1933, 27. (38. sz.); *Radocsay* 1965, 245, 256, 258, 260; *Radocsay* 1966, 78., 15. kép; *Radocsay* 1975, 140–141; *Schallaburg* 1982, 530. (576. sz.) (*Éva Straub*); *Mátyás király* 1983, 87. (782. sz.); *Balogh* 1983, 138; *Nyulásziné Straub* 1987,

XXXVIII. tábla, 126. (XXXVIII. sz.); *Nyulásziné Straub* 1999, XL. tábla, 166. (XL. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000², 100. sz.; *Nyulásziné Straub* 2005, 217. sz.; *Mikó* 2005, 73–74., 24. kép; *Habsburg Mária* 2005, 232–233. (VI-16. sz.) (*Érszegi Géza*); *Kasza Péter – Pálffy Géza: Brodarics-emlékkönyv. Egy különleges pártváltás a mohácsi csata után.* Budapest 2011, 37., színes kép.

62.

Nagybessenyei István, valamint testvérei, Mátyás és Imre

Buda, 1514. március 19.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Szövege: Oláh Miklós formuláskönyve (jelzetét lásd fentebb), fol. 72r]

Décsényi 1891, 63; *Csoma* 1906, 19. (44. sz.)

63.

Érky Balázs (*Blasius de Erk*) és felesége, Orsolya

Buda, 1514. április 6.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 238 × 545 mm, a címerkép: 170 × 128 mm; pecsétje hiányzik Budapest, MNL OL, DL 67515 [MNM Levéltára, Szirmay cs. levéltára.]

Áldásy Antal: Az Érky család címeres levele 1514-ből. Turul 9. 1902, 90; *R. Kiss* 1903, 56; *Áldásy* 1904, 26. (XLVII. sz.); *Bibliophil: Áldásy Antal: A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának címeres levelei.* Turul 22. 1904, 151; *Csoma* 1906, 25. (146. sz.); *Cso-*

ma 1913, 89, 103–104., képpel; *Kempelen* III., 1915, 16; *MHH* III. (1926) 63–64., XXII. tábla; *Radocsay* 1965, 249; *Radocsay* 1966, 79; *Nyulásziné Straub* 1987, 244. (53. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000², 101. sz.; *Nyulásziné Straub* 2005, 218. sz.

64.

Radováni Keczer Ferenc (*Franciscus Keczer de Radowan*) és fiai, Gáspár, István, János és György

Buda, 1514. április 24.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 427 × 562 mm, a címerkép: 137 × 123 mm; fehér-kék-barna zsinóron függő pecsét

Budapest, MNL OL, DL 50247 [Magyar Nemzeti Múzeum Levéltára, 1902/53. sz.]

Nagy Iván MS 1., ff. 116^r–117^v; *Siebmacher*, Kroatien und Slavonien 1898, 86., Taf. 60.; *R. Kiss* 1903, 164, 165; *Áldásy* 1904, 27. (XLVIII. sz.); *Bibliophil: Áldásy Antal: A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának címeres levelei.* Turul 22. 1904, 151; *Csoma* 1906, 25. (145. sz.); *Bojničić* 1908, 54–56. (XXIII. sz.); *Csoma* 1913, 95; *Kempelen* V. (1913) 415; *A Magyar Heraldikai... katalógusa* 1933, 28. (39. sz.); *Radocsay* 1965, 250, 254; *Radocsay* 1966, 79., 16. kép; *Schallaburg* 1982, 530–531. (577. sz.) (*Éva Straub*); *Mátyás király* 1983, 87. (783. sz.); *Balogh* 1983, 138; *Nyulásziné Straub* 1987, 244. (54. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 102. sz.; *Nyulásziné Straub* 2005, 219. sz.; *Kálmán* 2015, 131.

65.

Mehl Boldizsár és testvérei (*Baldazar, Hans, Merten, Caspar und Bernhart geprüder die Mehl*)

Buda, 1514. október 9.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Budapest, MNL OL, DL 37957: A boroszlói Agoston rendi konvent hiteles átirata, az oklevél közepén a címerkép színes másolatával; 1517. március 11.]

Radocsay 1966, 82; *Vajay* 1974, 29. (45. sz.); *Nyulásziné Straub* 1987, 244. (55. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000², 103. sz.; *Nyulásziné Straub* 2005, 220. sz.

66.

Néhai mártonfalvi Cseh Bálint fiai, János, Gábor és Mihály (*Johannes, Gabriel et Michael C[...], quondam ... similiter Cheh de Marthonfalwa*) (19. kép)

Buda, 1514. november 30.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 606 × 655 mm, a címerkép: 144 × 122 mm; fehér-zöld-barna zsinóron függő pecsét

Kolozsvár, Román Nemzeti Levéltár Kolozs Megyei Hivatala (Archivele Naționale ale României, Cluj), Függőpecsétes oklevelek (Colecția Documente cu

19. Néhai mártonfalvi Cseh Bálint fiai, János, Gábor és Mihály címereslevele. II. Ulászló, Buda, 1514. november 30.

peceti atárnate, Seria 2 – BCU [Documente cu blazon], nr. 5. [Eredetileg: Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára, Suky család; Országos Erdélyi Múzeum Könyvtára, címereslevelek.] [Budapest, MNL OL, DF 254921]

Áldásy 1904, 448–449. (III. [DXCIX.] sz.); *Bibliophil*: Áldásy Antal: A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának címeres levelei. Turul 22. 1904, 151; *Rugonfalvi Kiss István*: A mártonfalvi Cseh család két armálisa. Turul 22. 1904, 105, 108–110., képpel; *Csoma* 1906, 25. (147. sz.); *Csoma* 1913, 92, 106, 116; *MHH* III. (1926) 65–68, XXIII. tábla, *Wolf* 1928, 699; *Ghyczy Pál*: Címeres kőlap az egri várban. Turul 43. 1929, 61–62; *Kj. J. L.*: A borsiczi Borsiczky család címerlevele 1520-ból. Turul 51. 1937, 45; *Sulica Szilárd*: A betű szerepe a magyar címerképeken. Turul 46. 1932, 56; *Balogh* 1943, 64, 134, 320–321, 359., 229. kép; *Radocsay* 1965, 244, 250, 253; *Radocsay* 1966, 79–80., 17. kép; *Nyulásziné Straub* 2005, 222. sz.; *Renesancia*. (Dejiny Slovenského výtvarného umenia, [3.]) Szerk. Ivan Rusina. Bratislava 2009, 875. (232. sz.) (*Radoslav Ragač*); *Mikó* 2017, 306; www.arhivamedievala.ro Cj-F-00560-2-5

67.

Keresztély és János (*Cristanno et Joanne cognomine Rostconibus ex Zlozj*)
Buda, 1514. november 30.
Az eredeti elpusztult vagy lappang [Budapest, MNL OL, DL 86748: a szöveg újkori, papírra írt másolata.]

Iványi Béla: Széki gróf Teleki család gyömrői levéltára. Szeged 1931, 208 (481. sz.); *Nyulásziné Straub* 2005, 223. sz.

68.

Péterfalvy Nagy Albert
1514

Az eredeti elpusztult vagy lappang [1906: „Maradékai, mint péterfalvai birtokosok, a XVIII. században II. Ulászló király 1514. évi armális levelével igazolták nemességüket.”]

Csoma 1906, 19. (43. sz.)

1515

69.

Konzkai Péter (*Petrus de Konzka*)
Buda, 1515. február 21.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 420 × 650 mm, a címerkép: 145 × 120 mm; függő pecséttel
Zágráb, Hrvatski Državni Arhiv, Armales, 2.
[Budapest, MNL OL, DF 286309]

Siebmacher, Kroatien und Slavonien 1898, 92., Taf. 65.; *R. Kiss* 1903, 123; *Csoma* 1906, 25. (149. sz.); *Bojničić* 1908, 56–57. (XXIV. sz.); *Kempelen* VI. (1913) 124; *Radocsay* 1965, 254; *Radocsay* 1966, 80; *Nyulásziné Straub* 2005, 224. sz.; *Csizi István*: A királyi Magyarország főnemesi családjainak címerváltozatai a 16–17. században. Kézirat. PhD-értekezés, ELTE BTK, Budapest 2012, 127–128.

70.

Földesy János (*Johannes Fewldesy*) és testvére, Máté Pozsony, 1515. június 23.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 442 × 820 mm, a címerkép: 187 × 125 mm; fehér-kék zsinóron függő pecsét
Budapest, MNL OL, DL 71824 [Családi levéltárakból, Nedeczky család.]

Áldásy 1923, 53; Áldásy 1923/1930, 73–74. (79. sz.); A múzeumi levéltár címeres leveleinek újabb gyarapodása. Turul 41. 1927, 30; *Radocsay* 1965, 245, 255; *Radocsay* 1966, 80., 19. kép; *Arte antica magiara dal X al XVII secolo*. Red. Dénes Radocsay – Mária Sternegg Zlinszky. Roma 1972, 40. (121. sz.); *Nyulásziné Straub* 1987, 55, 126., XXXIX. tábla, 126. (XXXIX. sz.); *Nyulásziné Straub* 1999, XLI. tábla, 167. (XLI. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000², 105. sz.; *Nyulásziné Straub* 2005, 226. sz.; *Renesancia* 2009, 20. (I.2.9. sz.) (*Zuzana Ludiková*), *Kálmán* 2015, 126.

71.

Verséndi másképp Tarjáni Ferenc (*Franciscus de Verssend alias de Tharyan*)

Pozsony, 1515. július 6.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 410 × 582 mm, a címerkép: 160 × 120 mm; zöld-vörös-barna zsinóron függő, töredékes pecsét
MNL OL, DL 50248 [MNM Levéltára, 1894/7. sz.]

Két XVI. századi czímeres levél. Turul 3. 1885, 143, képpel; *Siebmacher* 1885/1893, 712., Taf. 487; *R. Kiss* 1903, 55; Áldásy 1904, 27–28. (XLIX. sz.); *Csoma* 1906, 25. (150. sz.); *Kempelen* X. (1931) 279; *Sulica Szilárd*: A betű szerepe a magyar címerképeken. Turul 46. 1932, 57; *Szabolcs de Vajay*: En marge d’une exposition: douze lettres armoriées hongroises à Paris. *Archivum Heraldicum* LXXVIII. 1964, 59. (8. sz.); *Radocsay* 1965, 255; *Radocsay* 1966, 80–81; *Nyulásziné Straub* 1987, XL. tábla, 126. (XL. sz.); *Nyulásziné Straub* 1999, XLII. tábla, 168. (XLII. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 106. sz.; *Nyulásziné Straub* 2005, 227. sz.; *Renesancia* 2009, 19. (I.2.8. sz.) (*Zuzana Ludiková*)

72.

Kulcsár Miklós (*Nicolaus Clavigerus*)

Pozsony, 1515. július 11.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Budapest, MNL OL, DL 89055: a szöveg hiteles másolata: Petrus Ordody komárom megyei viceszolgabíró, Komárom, 1734. szeptember 5. (Esterházy család hercegi ága, Repozitórium)]

Nyulásziné Straub 2005, 228. sz.

73.

Mezőkövesdi Pál deák (*Paulus litteratus de Mezew-kevsd*)

Buda, 1515. szeptember 29.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 310 × 600 mm
Szeged, MNL Csongrád Megyei Levéltár, XV. Gyűjtemények, 14b. Címeres Nemeslevelek Levéltári Gyűjteménye 1. [1907-ben Arad vármegye levéltárában volt.]

[Budapest, MNL OL, Címereslevél-adatbázis]

Horváth Sándor: Pótlék középkori címeresleveleink eddig ismert sorozatához. Turul 25. 1907, 198–199. (6. sz.); *Radocsay* 1966, 81; *Nyulásziné Straub* 2005, 230. sz.

74.

Kéri Füzy Imre (*Emericus Füzy de Keer*)

Buda, 1515.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [1906: a családi levéltárban.]

Nagy Iván MS 3., f. 3r; *Siebmacher* 1885/1893, 184., Taf. 147; *Csoma* 1892, 160, 163; *Bárczay* 1897, 448; *R. Kiss* 1903, 56; *Csoma* 1906, 25. (148. sz.); *Kempelen* IV. (1912) 216; *Csoma* 1913, 116; *Radocsay* 1966, 81; *Nyulásziné Straub* 2005, 231. sz.

Hely és keltezés nélküliek

75.

János írnok, Bonfini „Magyar történeté”-nek másolója (*Joannes T.*)

sine loco, sine dato

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Szövege: 1. Oláh Miklós formuláskönyve (jelzetét lásd fentebb), fol. 99r; 2. Matthias Cocavinus formuláriuma, 51. pag. (Štátny archív v Levoči, Cocavinus Matthias formuláriuma), csak az oklevél bevezetője.]

Budapest, OSZK, Kézirattár, Fol. Lat. 2267. (Grationalia complectens Armales, Exemptionales, Privilegiales, aliasque Litteras publicas Hungariae), fol. 99; Uo. OSZK, Kézirattár, Fol. Lat. 2278. (Analecta

Diplomatica Jankowichiana et Vagneriana Omnis Aevi Hungarica) t. VII., fol. 110r; *Carolus Wagner*: Analecta Scepusii sacri et profani. II. Bécs 1774, 113–114; *Georgius Pray*: Diatribe in dissertationem historico-criticam de Sancto Ladislao Hungariae rege fundatore episcopatus Varadiensis. Pozsony–Kassa 1777, 123–124; *Csontos János*: Adalék a magyarországi XIV–XV. századi könyvmásolók és betűfestők történetéhez. Magyar Könyvszemle 4. 1879, 147; *Décsényi* 1891, 62–63; *Csoma* 1906, 18. (33. sz.); *Tóth László*: Analecta Bonfiniana. Turul 43. 1929, 48–60; *Ladislao Tóth*: Analecta Bonfiniana. Roma–Budapest 1929, 14–21.

76.

T. László (*Ladislaus de T.*)

1514 előtt

1514-ben elpusztult [A T. László számára az I. János király által adományozott címermegújító oklevélben hivatkoznak az Ulászlótól kapott előzményre, amely a Dózsa-féle parasztfelkelésben elpusztult.]

Iványi Béla: Középkori címereslevelek. Turul 48. 1934, 25.

77.

Weres Benedek (*Benedictus Weres de N.*)

sine loco, sine dato

Az eredeti elpusztult vagy lappang [szövegét a Werbőczy-formularium őrizte meg: Esztergom, Főszékesegyházi Könyvtár, fol 13r–13v.]

Közöletlen

78.

Barcsai Pál (*Paulus de Barcha*)

sine loco, sine dato

Az eredeti elpusztult vagy lappang [A Barcsai Pál számára az I. János király által adományozott címermegújító oklevélben hivatkoznak az Ulászlótól kapott előzményre.]

Iványi Béla: Középkori címereslevelek. Turul 48. 1934, 25.

79.

Ezthery György

sine loco, sine dato

Az eredeti elpusztult vagy lappang [1535-ben Bécsben, Péter-Pál ünnepén (június 29-én) I. Ferdinánd király megerősítette Ezthery György címerlevelét és nemességét, amelyet ő még II. Ulászlótól nyert.]

Csoma 1916, 19. (45. sz.)

80.
Szecsey család
sine loco, sine dato

Az eredeti elpusztult vagy lappang. [Az adományozás megtörténtéről Veszprém vármegye 1720. szeptember 8-án Pápán kelt okleveléből, valamint Komárom vármegye 1721. február 27-én Komáromban kelt nemesi bizonyágleveléből lehet tudni. A címerkép az oklevél élére volt festve.]

Áldásy 1923/1930, 75. (82. sz.)

A II. Lajos király kiadta címereslevelek

1516

81.
[Rassói] Bryg[ant] György (*Georgius Bryg[.....]*)
Buda, 1516. november 19.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 580 × 410 mm, a címerkép: 145 × 125 mm; fehér-vörös zsinóron függő pecsétördék; az oklevél erősen sérült, töredékes; restaurált

Bratislava, Slovenský národný archív, Hodnoverné miesto Konventu premonštrátov v Lelese, Armales č. 2. [Áldásy 1904 szerint a leleszi konvent levéltárában.]

Siebmacher 1885/1893, 86., Taf. 69; *Csoma* 1892, 163, 164; *Lehoczky Tivadar*: A leleszi konvent levéltárában őrzött nemeslevelek. Turul 13. 1895, 138; *R. Kiss* 1903, 52; *Áldásy* 1904, 28. (L. sz.); *Csoma* 1906, 25. (151. sz.); *Gyárfás Tihamér*: Egyéb brassai címeres levelek. Turul 29. 1911, 160; *Kempelen* II. (1911), 449; *Csoma* 1913, 105, 106; *Áldásy* 1923, 53, 54; *Balogh* 1943, 64, 175, 321, 359; *Radocsay* 1966, 81; *Mikó* 2005, 80, 82, 84–85. (67. j.); *Nyulásziné Straub* 2005, 232. sz.; *Erbová listina pre Juraja Briganta*. In: *Renesancia*. (Dejiny Slovenského výtvarného umenia, [3.]) Szerk. Ivan Rusina. Bratislava 2009, 875. (232. sz.) (*Radoslav Ragač*); *Renesancia* 2009, 20. (I.2.10. sz., színes képpel) (*Radoslav Ragač*)

82.
Zuhodoli János (*Johannes litteratus de Zwuhodol*) testvérei Miklós, János és András, felesége Dorottya, néhai Lőrinc fia István és felesége, Erzsébet (20. kép)
Buda, 1516. december 16.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 498 × 675 mm, a címerkép: 153 × 127 mm, a heraldikailag jobb oldali széldísz sz.: 65 mm, a lunetta m.: 46 mm; zöld-világos barna-csontszínű zsinóron függő töredékes, restaurált pecsét

Művészettörténeti Értesítő 70 (2021)

Budapest, MNL OL, DL 68740 [Családi levéltárából, Szögyény-Marich család.]

Áldásy 1904, 449. (IV. [DC.] sz.); *Áldásy Antal*: Adalékok a Pozsony vármegyei nemesek névsorához. Turul 22. 1904, 144–147; *Bibliophil*: *Áldásy Antal*: A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának címeres levelei. Turul 22. 1904, 151; *Csoma* 1906, 25. (152. sz.); *Bojničić* 1908, 57–59. (XXV. sz.); *Áldásy* 1926, 29; *Ghyczy Pál*: Címeres kőlap az egri várban. Turul 43. 1929, 61–62; *Kempelen* XI. (1932), 204; *Radocsay* 1965, 260, 261, 262; *Radocsay* 1966, 81; *Vajay* 1974, 29. (50. sz.); *Schallaburg* 1982, 532–533. (581. sz.) (*Éva Straub*); *Mátyás király* 1983, 87. (787. sz.); *Balogh* 1983, 138; *Nyulásziné Straub* 1987, XLI. tábla, 126–127. (XLI. sz.); *Mikó* 1995, 253., 100. kép; *Nyulásziné Straub* 1999, XLIII. tábla, 169. (XLIII. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 108. sz.; *Mikó* 2005, 75, 82; *Mária királyné* 2005, 181. (III-11. sz.) (*Érszegi Géza – Mikó Árpád*); *Mária Uhorská* 2006, 34. (kép), 42; *Nyulásziné Straub* 2005, 233. sz.; *Kálmán* 2015, 125; *Lessacher* 2019, 51/64.

1517

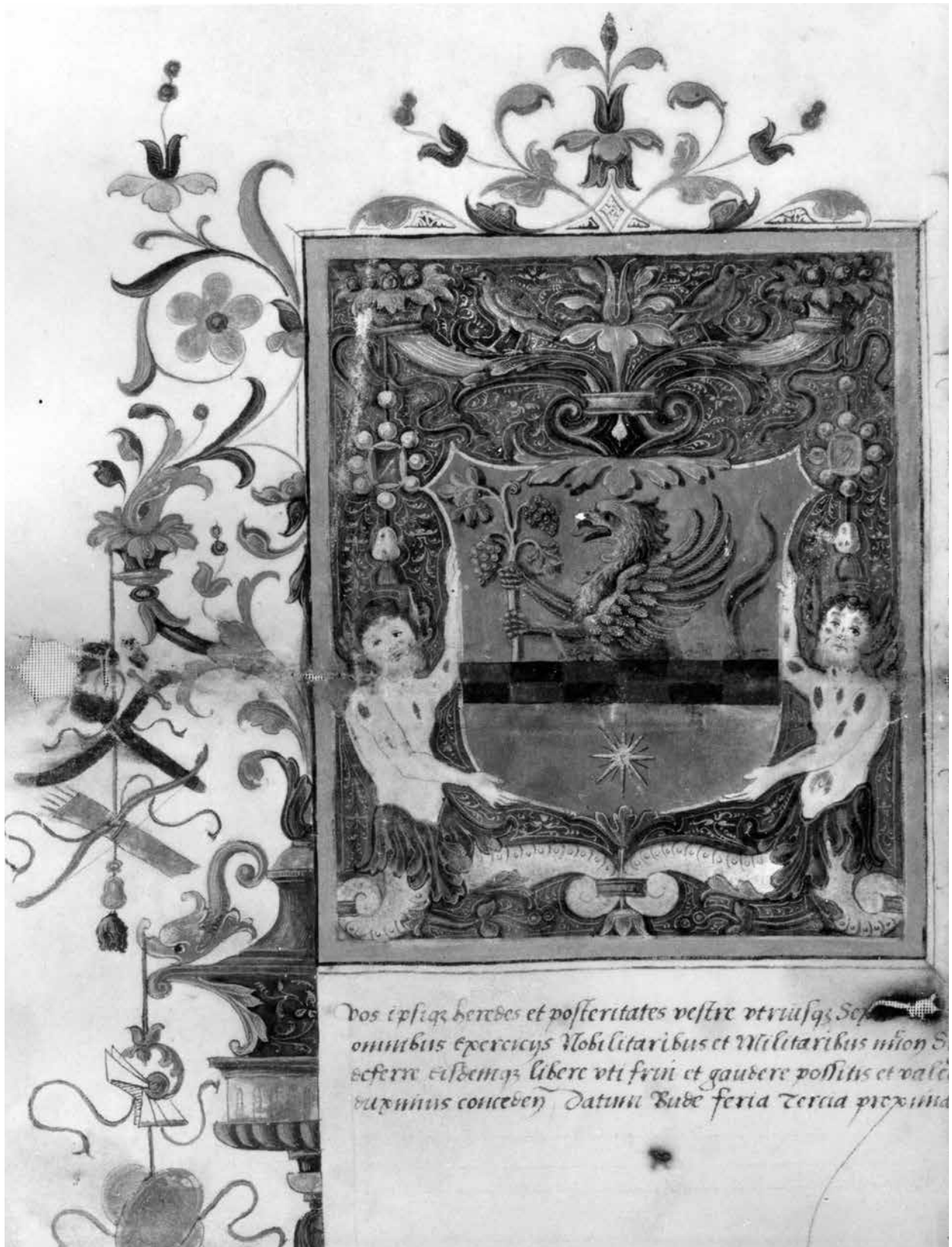
83.
Sywecz-i Sapharych György (*Georgius Sapharych de Sywecz*) és fiai, Bernát és György, unokatestvérük István, és Zalatnoki György (*Georgius de Zalatnok*)
Buda, 1517. január 18.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 417 × 520 mm, a címerkép: 121 × 115 mm; a pecsét hiányzik
Győr, MNL Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltára, IV. A.1 e./31., 30. sz. (DL 147)
[Budapest, MNL OL, DF 273878]

Siebmacher 1885/1893, 556., Taf. 397.; *Siebmacher*, Kroatien und Slavonien 1898, 206., Taf. 149, 150.; *Orosz Ernő*: Jegyzék némely közlevéltárakban elhelyezett címeres nemeslevelekről. Turul 25. 1907, 204; *Kempelen* IX. (1915), 234; *Áldásy* 1923/1930, 76–77. (84. sz.); *Hoffmann* 1925, 49; *Áldásy* 1926, 29; *Wolf* 1928, 699, 702, 704., képpel; *Hoffmann* 1929, 181; *Lengyel Alfréd*: Címeres nemeslevelek Győr és Moson vármegye levéltárában. Magyar Családtörténeti Szemle 9. 1943, 203., képpel; *Radocsay* 1965, 260; *Radocsay* 1966, 80–81; *Radocsay* 1975, 142; *Balogh* 1983, 138; *Mikó* 1995, 253; *Mikó* 2005, 76; *Nyulásziné Straub* 2005, 234. sz.

84.
Koppány Gergely (*Gregorius Koppány*) és testvérei, Márton és Ambrus (21. kép)
Buda, 1517. április 19.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 402 × 558 mm, a címerkép: 133 × 108 mm; lilásvörös-sárga-csontszínű zsinóron függő töredékes, restaurált pecsét

20. Zuhodoli János testvérei, Miklós, János és András, felesége, Dorottya,
 néhai Lőrinc fia István és felesége, Erzsébet címereslevele.
 II. Lajos, Buda, 1516. december 16.

21. Koppány Gergely és testvérei, Márton és Ambrus címereslevele. II. Lajos, Buda, 1517. április 19.

Budapest, MNL OL, DL 39966 [Regnicolaris levél-tár, Archivum Regni.]

Szabolcs de Vajay: En marge d'une exposition: douze lettres armoriées hongroises à Paris. *Archivum Heraldicum* LXXVIII. 1964, 59–60. (9. sz.); *Radocsay* 1965, 256; *Radocsay* 1966, 82; *Radocsay* 1975, 151., 12. kép; *Balogh* 1983, 138; *Nyulásziné Straub* 1987, XLII. tábla, 127. (XLII. sz.); *Nyulásziné Straub* 1999, XLIV. tábla, 170. (XLIV. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 109. sz.; *Mikó* 2005, 76–77; *Nyulásziné Straub* 2005, 236. sz.; *Mária Uhorská* 2006, 45, 46. (kép)

85.

Oluf Hansen Bang (*Olaus Bangh [dictus] de Medelfjord [Middelfart]*)

Buda, 1517. május 17.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [MNL OL, DL 39447 – gépiratos másolat, 1939.]

Áldásy Antal: Ismeretlen címereslevél II. Lajostól. *Turul* 40. 1926, 28–29; *Karácsonyi János*: A bolygó dánus. *Turul* 41. 1927, 84; *Vajay* 1974, 29. (52. sz.); *Mikó* 2005, 82; *Nemes Gábor*: „A bolygó dán” – Oluf

Művészettörténeti Értesítő 70 (2021)

Hansen Bang, Bakóc Tamás jegyzője. In: *Újkor.hu* (2019-11-29)

86.

Jerosini Brodarics István (*Stephanus Brodarich de Ierosyn*), testvére, Mátyás és annak fiai, Ferenc és Elek (3. kép)

Buda, 1517. május 25.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [1906: Tallián János tulajdonában, Szabáson.] [Címerképének másolata: Budapest, MNL OL, R 64, 2. t. No. 48.]

Siebmacher 1885/1893, 87., Taf. 69; *Csoma* 1892, 161; *Varju Elemér*: Címertani és sphragistikai emlékek az ezredéves országos kiállításon. *Turul* 14. 1896, 151–152; *Siebmacher*, Kroatien und Slavonien 1898, 22., Taf. 17.; *R. Kiss* 1903, 168; *Áldásy* 1904, 28–29. (LI. sz.); *Csoma* 1906, 25. (153. sz.); *Kujáni Gábor*: Brodarics István levelezése 1508–1538. II. *Magyar Történelmi Tár* 1908, 342–344; *Bojničić* 1908, 59–61. (XXVI. sz.); *Kempelen* II. (1911), 441; *Csoma* 1913, 92, 95, 106; *Hoffmann* 1929, 139; *Tóth Zoltán*: A hadviselés átalakulása. In: *Magyar Művelődéstörténet* II. Magyar renaissance. Szerk. Domanovszky Sándor. Budapest [1939,] kép a 237. lapon; *Radocsay* 1966, 82; *Bertényi Iván*: Kis magyar címertan. Budapest 1983, 38., 37. színes kép; *Bertényi Iván*: Új magyar címertan. Budapest 1993, 35. (37. ábra); *Mikó* 2005, 82; *Nyulásziné Straub* 2005, 237. sz.; Brodarics Emlékkönyv. Egy különleges pártváltás a mohácsi csata után. Brodarics István szerémi püspök búcsúlevele I. Ferdinánd királyhoz (1527. március 18., Dévény). Kiad. *Kasza Péter – Pálffy Géza*. Budapest 2011, 32; *Laczlavik György*: Brodarics István címereslevele. *Turul* 84 (2011) 28–30, színes képpel; *Stephanus Brodericus*: Epistulae. Ed. Petrus Kasza. Budapest 2012, 54–57. (9. sz.)

87.

Balajti István és János (*Stephanus ac Johannes de Balajth*), valamint István fia, Ferenc

Buda, 1517. június 24.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 356 × 481 mm, a címerkép: 109 × 89 mm; a pecsét hiányzik; az oklevél közepéből ék alakú darab hiányzik, restaurált Budapest, MNL OL, DL 50249 [Özv. Csanády Györgyné ajándéka, 1911: Múzeumi Törzsanyag.]

A Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtára az 1911. évben. *Magyar Könyvszemle* (1912) 205., képpel; *Áldásy Antal*: A Balajthy család czímereslevele 1517-ből. *Turul* 30. 1912, 171., képpel; *MHH* III., 69–70, XXIV. tábla; *Áldásy* 1923/1930, 77. (85. sz.); *Wolf* 1928, 699; *Kj. J. L.*: A borsiczki Borsiczky család címereslevele 1520-ból. *Turul* 51. 1937, 45;

Radocsay 1965, 250, 254; *Radocsay* 1966, 82–83., 23. kép; Hat évszázad könyvdíszítései, miniatúrái. A kiállítást rendezte és a katalógust írta: Aggházy Mária. Budapest 1966, 24. (III.f. sz.); *Schallaburg* 1982, 533. (582. sz.) (*Éva Straub*); *Mátyás király* 1983, 87. (788. sz.); *Balogh* 1983, 138; *Nyulásziné Straub* 1987, 244. (58. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 110. sz.; *Mikó* 2005, 74; *Nyulásziné Straub* 2005, 238. sz.; *Kálmán* 2015, 125.

88.

Engel Péter (*Petrus Engel*)

Buda, 1517. október 7.

Pergamen, tinta, tempera, arany, ezüst; cca 550 × 530 mm; a címerkép: cca 110 × 95 mm; fehér-vörös-barna zsinóron függő pecséttel

Brassó, Román Nemzeti Levéltár Brassói Hivatala (Archivele Naționale ale României, Brașov), Fond Primăria orașului Brașov, Colecția Documente privilegiale Nr. 763. [19. századi másolata: Budapest, MNL OL, R 64 2. t. No. 49.]

Gyárfás Tihamér: Címeres levelek Brassó város levéltárában, I. Turul 27. 1909, 103., 103–105; *Gyárfás Tihamér*: Egyéb brassai címereslevelek III. Turul 29. 1911, 161; *Áldásy* 1923/1930, 78–79. (87. sz.); *MHH* III., (1926) 71–72., XXV. tábla; *Miklósy Zoltán*: Polgári címereslevelek Magyarországon. Turul 41. 1927, 89–90; *Balogh* 1943, 179, 321, 359; *Radocsay* 1965, 254; *Radocsay* 1966, 83; *Mikó* 2005, 82; *Nyulásziné Straub* 2005, 240. sz.

89.

Baáby László és fiai, Gergely és Benedek

Buda, 1517. november 1.

Az eredeti elpusztult vagy lappang

Daróczy Zoltán: A Baáby-család címereslevele 1517-ből. Turul 52. 1938, 38–40; *Radocsay* 1965, 254; *Radocsay* 1966, 83; *Mikó* 2005, 79, 81–82.

90.

Benkner János (*Joannes Benkner*)

Buda, 1517. november 1.

Pergamen, tinta, tempera, arany, ezüst; 580 × 460 mm, a címerkép: 189 × 126 mm; vörös-kék-fehér zsinóron függő pecsét

Nagyszeben, Román Nemzeti Levéltár Nagyszebeni Hivatala (Archivele Naționale ale României, Sibiu), Colecția Brukenthal, Seria 40 – RS 1–10, Nr. 2. [MNL OL DF 246327]

Az oklevélnek van egy 16. századnak tűnő másolata is, amelynek élén a négyszögű címerkép is látható (széldíszek nincsenek). Brassó, Fekete templom egykori levéltára, 1 E 204.

[MNL OL DF 278652]

22. Armbruster Jakab és testvérei, Mátyás, Lőrinc, János és Ferenc címerlevele. II. Lajos, Buda, 1518. június 3.

Gyárfás Tihamér: Egyéb brassai címereslevelek II. Turul 29. 1911, 108–112. (VII. sz.); *Kempelen* II. (1911), 90; *Áldásy* 1923/1930, 79–80. (88. sz.); *Áldásy* 1926, 29; *Kempelen* X. (1931) 411; *Balogh* 1943, 174, 320, 321, 358, 359; *Radocsay* 1966, 83; *Mikó* 2005, 78, 79, 82; *Nyulásziné Straub* 2005, 241. sz.; www.archivamedievala.ro SB-F-00063-40-2

91.

Dalkai Hathalmi Lázár (*Lazarus Hathalmi de Dalka*)

Buda, 1517. november 5.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Újkori másolata: MNL OL, DL 93787 (Festetics család levéltára).]

Budapest, EK, Kézirattár, Kaprinai-gyűjtemény, series B, I. tomus, pp. 180–183. (No. C.); *Nagy Iván* MS 1., ff. 118^r–119^r; *Áldásy* 1923/1930, 80. (89. sz.); *Ernyey József*: Dalkai Hathalmi Lázár címereslevele 1517. Turul 39. 1925, 30–31; *Iványi Béla*: A Hathalmi-család és középkori címereslevele. Turul 56. 1942, 76; *Iványi* [1943], 3; *Radocsay* 1966, 83; *Mikó* 2005, 79, 82; *Nyulásziné Straub* 2005, 242. sz.

92.

Jezernicai vagy lehotkai Tarnovczky János (*Ioannis Tharnowczkij de Hjezernjycza alio nomine de Lehotka*) és családtagjai

Buda, 1517. november 12.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 355 × 592 mm, a címerkép: 128 × 132 mm; csontszínű-zöld-világos barna zsinóron függő, töredékes pecsét
MNL OL, DL 86473 [Tarnóczy család levéltára.]

Radocsay 1965, 255, 258; *Radocsay* 1966, 83., 24. kép; *Nyulásziné Straub* 1987, 245. (59. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 111. sz.; *Mikó* 2005, 79, 82; *Nyulásziné Straub* 2005, 243. sz.

1518

93.

Armbruster Jakab (*Jacobus Armbrust*) és testvérei, Mátyás, Lőrinc, János és Ferenc

Buda, 1518. június 3. (22. kép)

Pergamen, tinta, tempera, arany; 459 × 778 mm, a címerkép: 179 × 131 mm; arany-ezüst-vörös zsinóron függő pecsét

MNL OL, DL 50250

Aldásy Antal: Az Armbruster-család címereslevelei. Turul 34. 1916, 97–98; *Aldásy* 1923, 53; *Aldásy* 1923/1930, 80–81. (90. sz.); *MHH* III. (1926) 73–74., XXVI. tábla; *Hoffmann* 1929, 189; *Kempelen* XI. (1932), 229; *A Magyar Heraldikai... katalógusa* 1933, 28. (40. sz.); *Elekes Lajos*: Királyi és főúri udvar. In: Magyar Művelődéstörténet II., Magyar renaissance. Szerk. Domanovszky Sándor. Budapest [1939.] 301., képpel; *Balogh* 1943, 134, 169, 321, 359; A reneszánsz-kor művészete Magyarországon. Szerk. Gerevich Lászlóné – Radocsay Dénes. [kiállítási katalógus] Szépművészeti Múzeum, Budapest 1964, 11. (45. kép); *Radocsay* 1965, 258., 5. kép, 260; *Radocsay* 1966, 83–84; *Arte antica magiara dal X al XVII secolo*. Red. Dénes Radocsay – Mária Sternegg Zlinszky. Roma 1972, 40 (122. sz.); *Szabolcs de Vajay*: En marge d'une exposition: douze lettres armoriées hongroises à Paris. Archivum Heraldicum LXXVIII. 1964, 60. (10. sz.); *Schallaburg* 1982, 533. (583. sz.) (*Éva Straub*); *Mátyás király* 1983, 87. (789. sz.); *Jakó-Manolescu* 1987, Függelék 51. sz., színes képpel; *Nyulásziné Straub* 1987, XLIII. tábla, 127. (XLIII. sz.); *Nyulásziné Straub* 1999, XLV. tábla, 171. (XLV. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 112. sz.; *Mikó* 2005, 78; *Mária királyné* 2005, 164–165. (II-8. sz.) (*Érszegi Géza – Mikó Árpád*); *Nyulásziné Straub* 2005, 244. sz.; Brodarics Emlékkönyv. Egy különleges pártváltás a mohácsi csata után. Brodarics István szerémi püspök búcsúlevele I. Ferdinánd királyhoz (1527. március 18.,

Dévény). Kiad. *Kasza Péter – Pálffy Géza*. Budapest 2011, 41; *Europa Jagellonica 1386–1572. Art and Culture in Central Europe under the Jagiellonian Dynasty. Exhibition Guide*. Ed. *Jiří Fajt*. Kutná Hora 2012, 88–89. (I.73. sz.)

94.

Szegedi Pál (*Paulus Szegedi*)

Pest, 1518. november 2.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [A szöveg János Zsigmond erdélyi fejedelem, választott magyar kiály átíratának (Gyulafehérvár, 1570.) másolataiban maradt fenn. A másolat szerint az eredeti pergamenre íródott, a király titkos pecsétje függött rajta.]

Budapest, OSZK, Kézirattár, Fol. Lat. 2220 (Diplomata quae olim collegit Daniel Cornides tomis XII.) III. kötet, fol. 151r–153r; Uo. OSZK, Kézirattár, Fol. Lat. 1119. (Chartae Transsilvanicae diversi argumenti ex Documentis fide dignis descriptae) fol. 333r–335r; Uo. OSZK, Kézirattár, Fol. Lat. 2267 (Grationalia complectens Armale, Exemptionales, Privilegiales, aliasque Litteras publicas Hungariae), fol. 104r–107r; *Aldásy* 1923/1930, 82. (91. sz.); Az erdélyi fejedelmek királyi könyvei I. 1569–1581. János Zsigmond, Báthory Kristóf királyi könyvei. Közé-

23. Szigeti Literátus György címereslevele.
II. Lajos, Buda, 1519. május 23.

teszi: Fejér Tamás – Rác Etelka – Szász Anikó. *Ko-
lozsvár* 2003, 25. (9. sz.), 105. (366. sz.); *Mikó* 2005,
82; *Nyulásziné Straub* 2005, 245. sz.

95.

Kisserjéni Ferenc (*Franciscus Litteratus de Kys Seryen*)
Buda, 1518 (?) (1516–1526)
Az eredeti elpusztult vagy lappang

Stephanus Katona: Historia critica... Tomulus XII.
Ordine XIX. Budae 1793, 85–87; Budapest, OSZK,
Kézirattár, Quart. Lat. 2345. (Wenzel Gusztáv oklevél-
másolatai) XLIX. köteg, 7015. sz.; *Nagy Iván* X. 1863,
157–158; *Csoma* 1906, 19–20. (46. sz.); *Kempelen* IX.
(1915) 329; *Áldásy* 1923/1930, 82–83. (92. sz.); *Áldásy*
1926, 29; *Iványi Béla: Középkori címereslevelek.* Tu-
rul 48. 1934, 23–25; *Radocsay* 1966, 84; *Mikó* 1995,
256; *Mikó* 2005, 79.

1519

96.

Kanizsai László (*Ladislau de Kanysa*)
Buda, 1519. március 12.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 494 × 650
mm, a címerkép: 184 × 135 mm; csontszínű-zöld-
világos barna zsinóron függő pecsét
Budapest, MNL OL, DL 24772 [A Magyar Kamara
Archívuma, NRA, Nádasdy levéltár, Capsa 28B,
fasc. 100., Nr. 67.]

Budapest, EK, Kézirattár, Kaprinai-gyűjtemény, Se-
ries B, I. tomus, pp. 215–217. (No. CXVII.); *Nagy*
Iván MS 1., ff. 102r–102v; A Magyar Királyi Or-
szágos Levéltárban közszemlékre kitett oklevelek
jegyzéke. Budapest 1882, 17. (46. sz.); *Tagányi* 1884,
161; *Siebmacher* 1885/1893, 284., Taf. 214–215; *Nyá-
ri Albert: A heraldika vezérfonala.* Budapest 1886,
101, 131., képpel; *Csoma* 1892, 165; *Bárczay* 1897,
237., 241; *R. Kiss* 1903, 56; *Csoma* 1906, 25. (154. sz.);
Csoma 1913, 90, 107; *Kempelen* V. (1913) 347; *Áldásy*
1923, 53; *Hoffmann* 1925, 50; *Hoffmann* 1928, 57; *Wolf*
1928, 699, 701–703., képpel; *Hoffmann* 1929, 181;
*A Magyar Királyi Országos Levéltár állandó kiállítá-
sának katalógusa.* Budapest 1930, 25. (54. sz.); *Sulica*
Szilárd: A betű szerepe a magyar címerképeken. Tu-
rul 46. 1932, 57; A reneszánsz-kor művészete Ma-
gyarországon. Szerk. Gerevich Lászlóné – *Radocsay*
Dénes. [kiállítási katalógus] Szépművészeti Múze-
um, Budapest 1964, 11. (46. sz.); *Radocsay* 1965, 252,
256, 258; *Radocsay* 1966, 84., 25. kép; *Hungarian Art*
Treasures. Ninth to seventeenth centuries. Victoria
and Albert Museum, London 1968, 65. (No 158.);
Balogh Jolán: A reneszánsz kor művészete. In: A ma-
gyarországi művészet története. Szerk. Fülep Lajos

– *Dercsényi Dezső – Zádor Anna.* Budapest 1970⁵,
214; *Radocsay* 1975, 141., 2. kép; *Dercsényi Dezső – Zá-
dor Anna: Kis magyar művészettörténet.* Budapest
1980, 95. kép; *Schallaburg* 1982, 531. (578. sz.) (*Éva*
Straub), 51. színes kép; *Mátyás király* 1983, 87. (784.
sz.); *Balogh* 1983, 138; *Nyulásziné Straub* 1987, XLIV.
tábla, 127. (XLIV. sz.), 283/173.; *Nyulásziné Straub*
1999, XLVI. tábla, 172. (XLVI. sz.); *Nyulásziné Straub*
2000, 113. sz.; *Mikó* 2005, 79, 81, 82; *Nyulásziné Stra-
ub* 2005, 246. sz.; *Lessacher* 2019, 39–62.

97.

Szigeti Literátus György (*Georgius Litteratus de Zy-
geth*) (23. kép)
Buda, 1519. május 23.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 485 × 715
mm, a címerkép: 135 × 110 mm; pecsétje hiányzik
Pozsony, Slovenský národný archív, Hodnoverné
miesto Konventu premonštrátov v Lelese, Armales
č. 2A [1906: a leleszi konvent levéltárában.]
[Budapest, MNL OL, DF 283581]

Csergheő Géza: Arcképirás a magyar heraldikában.
Turul 4. 1886, 102; NN: II. Lajos király egy érdekes
armálisa. Turul 9. 1891, 159; *Csoma* 1892, 165; *Le-
hoczky Tivadar: A leleszi konvent levéltárában őrzött*
nemeslevelek. Turul 13. 1895, 142; *Várju Elemér: Cím-
mertani és sphragistikai emlékek az ezredéves or-
szágos kiállításon.* Turul 14. 1896, 152; *R. Kiss* 1903,
162, 167; *Áldásy* 1904, 29–30. (LII. sz.); *Csoma* 1906,
25. (155. sz.); *Csoma* 1913, 97, 99; *Áldásy* 1923, 53;
Hoffmann 1925, 50; *Wolf* 1928, 699, 700; *Hoffmann*
1929, 181; *Kempelen* X. (1931), 163; *Radocsay* 1965,
256; *Radocsay* 1966, 84., 26. kép; *Radocsay* 1975, 141;
Monumenta rusticorum in Hungaria rebellium
anno MDXIV. Maiorem partem collegit Atonius
Fekete Nagy. Ediderunt Victor Kenéz – Ladislau
Mézey atque in volumen redegit Geisa Érszegi.
Budapest 1979, 458–461. (351. sz.), XXX. tábla; *Ba-
logh* 1983, 138., 17. kép; *Mikó* 2005, 74, 82; *Nyulásziné*
Straub 2005, 247. sz.; *Renesancia* 2009, 28. (I.3.21. sz.)
(*Radoslav Ragač*)

98.

Dobai Demeter (*Demetrius de Doba*)

Buda, 1519. június 2.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 453 × 657 mm, a
címerkép: 156 × 122 mm; csontszínű-sárga-kék zsi-
nóron függő pecsét
Budapest, MNL OL, DL 50251 [MNM Levéltára]

Siebmacher 1885/1893, 137., Taf. 108; *Nyáry Albert:*
A heraldika vezérfonala. Budapest 1886, 126; *Csoma*
1892, 161 (képpel), 163, 165; *A Siebmacher-féle nagy*
czímergyűjtemény. Turul 4. 1896, 152; *R. Kiss* 1903,

124, 162, 168; Csoma 1906, 25. (156. sz.); Kempelen III. (1912), 329; Csoma 1913, 91–92, 105, 108; Áldásy 1923, 52; Áldásy 1923/1930, 83–84. (93. sz.); Hoffmann 1925, 50; Hoffmann 1928, 104; Wolf 1928, 699, 702–706., képpel; Hoffmann 1929, 181; *A Magyar Heraldikai... katalógusa* 1933, 29. (42. sz.); Balogh 1943, 64, 134, 321, 360., 230. kép; Radocsay 1965, 244, 260; Radocsay 1966, 84–85; Radocsay 1975, 142., 4. kép; Monumenta rusticorum in Hungaria rebellium anno MDXIV. Maiorem partem collegit Atonius Fekete Nagy. Ediderunt Victor Kenéz – Ladislaus Mezey atque in volumen redegit Geisa Érszegi. Budapest 1979, 463–464. (353. sz.), XXXI. tábla; Schallaburg 1982, 534. (585. sz.) (Éva Straub); Mátyás király 1983, 87. (791. sz.); Balogh 1983, 138; Nyulásziné Straub 1987, XLV. tábla, 127–128. (XLV. sz.); Nyulásziné Straub 1999, XLVII. tábla, 173. (XLVII. sz.); Nyulásziné Straub 2000, 114. sz.; Mikó 2005, 79, 80, 82; Nyulásziné Straub 2005, 248. sz.; Kálmán 2015, 130; Mikó Árpád: Báthory István lengyel király és erdélyi fejedelem címereslevelei. In: *Arte et ingenio. Tanulmányok Kovács András hetvenötödik születésnapjára*. Szerk. Gálfi Emőke – Kovács Zsolt – P. Kovács Klára. Kolozsvár–Budapest 2021, 472., 22. j.

99.

Zalkai Magyar Mihály (*Michael Magyar de Zalka*)
Buda, 1519. június 17.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Szövegének 18. századi másolata: MNL OL, DL 68669 (gr. Barkóczy család levéltára); 1757. évi hiteles másolata: uo. DL 108362]

Áldásy Antal: A magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának címereslevelei, 8. S. a. r. Czobor Alfréd. Budapest 1942, 517. (422. sz.); Nyulásziné Straub 2005, 249. sz.

100.

Kanizsai Dorottya (*Dorothea de Kanysa*) (2. kép)
Buda, 1519. június 25.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 570 × 701 mm, címerkép: 162 × 127 mm; pecsétje elveszett
Budapest, MNL OL, DL 24773 [A Magyar Kamara Archívuma, NRA fasc. 644. No. 22.]

Budapest, EK, Kézirattár, Kaprinai-gyűjtemény, Series B, I. tomus, pp. 172–175. (No. XXVII.); Nagy Iván MS 1., ff. 117v–118r; A Magyar Királyi Országos Levéltárban közszemlékre kitett oklevelek jegyzéke. Budapest 1882, 17. (47. sz.); Tagányi 1884, 161; Nyáry Albert: A heraldika vezérfonala. Budapest 1886, 131. (képpel); Csoma 1892, 165; 1896-iki ezredéves országos kiállítás. A történelmi főcsoport hivatalos katalógusa. I. füzet. Budapest 1896, 31. (383. sz.); Csoma

1906, 25. (157. sz.); Horváth Sándor: Pótlék középkori címeresleveleink eddig ismert sorozatához. Turul 25. 1907, 198–199. (6. sz.); Csoma 1913, 90; Kempelen V. (1913) 347; Áldásy 1923, 53; A Magyar Királyi Országos Levéltár állandó kiállításának katalógusa. Budapest 1930, 25. (55. sz.); Ghyczy Pál: Kanizsai Dorottya címeres levele. Turul 46. 1932, 68–70; *A Magyar Heraldikai... katalógusa* 1933, 29. (41. sz.); Reiszig Ede: A Kanizsaiak a XV. században, II. Turul 55. 1941, 78; Pálinkás László: A renaissance Magyarországon. Budapest 1942, 19., 27. tábla; Radocsay Dénes: Magyarországi reneszánsz művészet. (TIT Művészettörténet 34.) Budapest 1959, 7. kép; A reneszánsz-kor művészete Magyarországon. Szerk. Gerevich Lászlóné – Radocsay Dénes. [kiállítási katalógus] Szépművészeti Múzeum, Budapest 1964, 11. (47. sz.), képpel; Radocsay 1965, 260, 261, 262; Radocsay 1966, 85., 28. kép; Hungarian Art Treasures. Ninth to seventeenth centuries. Victoria and Albert Museum, London 1968, 65. (No 159.); Radocsay 1975, 143; Schallaburg 1982, 533–534. (584. sz.) (Éva Straub), 50. színes kép; Mátyás király 1983, 87. (790. sz.); Balogh 1983, 138; Jakó–Manolescu 1987, Függelék 50. sz., színes képpel; Nyulásziné Straub 1987, XLVI. tábla, 128. (XLVI. sz.); Mikó 1995, 253; Nyulásziné Straub 1999, XLVIII. tábla, 174. (XLVIII. sz.); Nyulásziné Straub 2000, 115. sz.; Éva Nyulásziné Straub: Einflüsse der Kodexminiaturen auf die Heraldik in Ungarn. In: *Heraldik – Bildende Kunst – Literatur. Actes du XIe Colloque International d'Héraldique St. Pölten 20–24 September 1999*. Hg. Georg Scheibelseiter – Michael Göbe. Wien 2002, 211–215; Mikó 2005, 78, 81, 82; Nyulásziné Straub 2005, 250. sz.; Mikó Árpád: Italienische Künstler in Ofen/Buda zur Zeit der Jagiellonen. In: *Maria von Ungarn (1505–1558). Eine Renaissancefürstin*. Hgg. Martina Fuchs – Orsolya Réthelyi. Münster 2007, 351., 2. kép; Mikó Árpád: Via Hungarica. Az itáliai reneszánsz az Alpokon túl: olasz művészek a Jagelló-kori Magyarországon. In: „Ez világ mint egy kert...” *Tanulmányok Galavics Géza tiszteletére*. Szerk. Bubryák Orsolya. Budapest 2010, 357; Kálmán 2015, 125; Lessacher 2019, 39–62.

101.

Makai Gergely (*Gregorius de Maka*) és fiai, János és Dániel

Buda, 1519. szeptember 14.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [1923-ban eredetije Hajdúszoboszlón, Makai János birtokában; a MNM-ban egyszerű 20. századi másolata és fénykép; Straub 2005: R 64 2. t. másolatáról.]

Áldásy 1923/1930, 84. (94. sz.); Hoffmann 1929, 181; Radocsay 1966, 85; Balogh 1983, 138; Nyulásziné Straub 2005, 251. sz.

24. Morgonday János és György címereslevele.
II. Lajos, Buda, 1520. június 27.

102.

Martonosi Barát Márton (*Martinus Baráth de Marthonos*) és testvérei, György és György
Buda, 1519. november 30.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Áldásy: 1754-ben készült másolat utáni egyszerű, 19. századi másolat. = Straub 2005: MNL OL, R 64. 2. t. No. 52.]

Áldásy 1923/1930, 84–85. (95. sz.); Mikó 2005, 80;
Nyulásziné Straub 2005, 252. sz.

1520

103.

Borsiczi Gáspár (*Caspar de Borsycz*) és testvérei,
György, Albert és Ferenc
Buda, 1520. január 25.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [1937-ben az adamóczi Ambró család levéltárában volt (pergamen, kb. 410 × 630 mm, felhajtása 110 mm; piros-fehér zsinóron ép függőpecsét).]

Siebmacher, Kroatien und Slavonien 1898, 237., Taf. 175.; Csoma 1906, 20. (48. sz.); Kj. J. L.: A borsiczi Borsiczky család címerlevele 1520-ból. Turul 51. 1937, 43–44., képpel; A Magyar Királyi Országos Levéltár gyarapodása. Turul 56. 1942, 92; Radocsay 1965, 260; Radocsay 1966, 85; Balogh 1983, 138.

104.

Nagyselyk mezőváros (*oppidum Nagyschelk*)
Buda, 1520. február 19.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Szövegét I. Ferdinánd király 1552. november 5-én, Ebersdorfbán kelt megerősítése örökítette meg, amelynek alapján Báthory Kristóf erdélyi fejedelem 1581. március 12-én, Gyulafehérvárott kelt oklevelében újra kiadta a privilégiumot. II. Lajos oklevele pergamenre íródott, az uralkodó titkos pecsétje függött rajta. I. Ferdinánd átírata szintén pergamenre íródott, Oláh Miklós kancellár ellenjegyzésével.]

Báthory Kristóf királyi Könyve 1580–1581. Muta-
tókkal és jegyzetekkel regesztákban közzéteszi Fe-
jér Tamás – Rácz Etelka – Szász Anikó. Kolozsvár
2003. In: Az erdélyi fejedelmek Királyi Könyvei I.
1569–1581. (Erdélyi Történelmi Adatok VII.1–2.)
Kolozsvár 2003, 177, 195. (1–2. sz., 73. sz.)

105.

Sáfár Tamás és Pöstyéni Gergely (*Thomas Saffar et
Gregorius de Pesthyene*)
Buda, 1520. június 15.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 500 × 725
mm, a címerkép: 148 × 116 mm; lila-fehér-zöld zsi-
nóron függő pecsét töredéke
Pannonhalma, Bencés Főapátság, Levéltár, az Erdő-
dy család vépi levéltára, fasc. 76. no. 4094. [1906: az
Erdődy család monyorókereki levéltárában.]
[Budapest, MNL OL, DF 261972]

Áldásy 1904, 449–450. (Pótlék V. [DCI.] sz.); *Bibliophil*:
Áldásy Antal: A Magyar Nemzeti Múzeum könyv-
tárának címeres levelei. Turul 22. 1904, 151; Csoma
1906, 25. (158. sz.); Csoma 1913, 94, 95, 108; *Kempe-
len* IX. (1915) 199; Wolf 1928, 699; Radocsay 1965, 244;
Radocsay 1966, 86; *Mons Sacer* 1996, 3. kötet, 253–
254. (E.12. sz.) (Mikó Árpád – Szovák Kornél); Mikó
2005, 75–76, 80, 82; Nyulásziné Straub 2005, 253. sz.;
Mikó 2017, 308.

106.

Várkonyi Ambrus (*Ambrosius literatus de Warkon*)
Buda, 1520. június 25.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 416 × 562
mm, a címerkép: 134 × 116 mm; pecsétje elveszett
Budapest, MNL OL, DL 23408 [Magyar Kamara Ar-
chívuma, NRA Fasc. 901. No. 2.]

Tagányi 1886, 138; Csoma 1892, 159, 164 (kép), 165;
Bárczay 1897, 449; Csoma 1906, 25. (160. sz.); *Varju
Elemér*: A Desewffyék. Turul 21. 1923, 78; Hoffmann
1925, 50; Wolf 1928, 699, 700; Hoffmann 1929, 181;
Kempelen XI. (1932), 34; Radocsay 1966, 85–86., 29.

kép; Balogh 1983, 138; Nyulásziné Straub 1987, 245. (60. sz.); Mikó 1995, 253; Nyulásziné Straub 2000, 116. sz.; Nyulásziné Straub 2005, 254. sz.; Kálmán 2015, 125.

107.

Morgonday János és György (*Ioannes et Georgius Morgonday*) (24. kép)

Buda, 1520. június 27.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; cca 400 × 750 mm, a címerkép: 175 × 150 mm; pecsétje elveszett

Nagyszeben, Román Nemzeti Levéltár Nagyszombeni Hivatala (Archivele Naționale ale României, Sibiu), Colecția de acte fasciculate Seria 1. Situația socială și politică Nr. 67. [1906: Bakk Endre tulajdonában, Vizaknán.]

Csoma 1906, 25. (159. sz.); Csoma 1913, 90, 105, 106, 107; Áldásy 1923/1930, 85–86. (96. sz.); Wolf 1928, 707; Balogh 1943, 64, 195, 321, 360; Radocsay 1966, 86; Balogh 1983, 138; Mikó 2005, 80; Nyulásziné Straub 2005, 255. sz.; www.archivamedievala.ro SB-F-00107-P-67; Mikó Árpád: Báthory István lengyel király és erdélyi fejedelem címereslevelei. In: *Arte et ingenio. Tanulmányok Kovács András hetvenötödik születésnapjára*. Szerk. Gálfi Emőke – Kovács Zsolt – P. Kovács Klára. Kolozsvár–Budapest 2021, 472., 22. j.

108.

Radna város (*oppidum Radnabanya*)

Buda, 1520. június 27.

Kolozsvár, Archiva Istorica a Filiale Din Cluj a Academiei R R (Erdélyi Múzeum Egyesület egykori levéltára) Törzsgyűjtemény: Oklevelek és iratok A/41.

[Budapest, MNL OL, DF 253813]

Jakó–Manolescu 1987, 79. (kép); Mikó 1995, 253., 97. kép; Mikó 2005, 82.; Mária Uhorská 2006, 35.

109.

Bicskei András (*Andreas de Bychke*)

Buda, 1520. július 13.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 416 × 640 mm, a címerkép: 137 × 117 mm; pecsétje elveszett Budapest, MNL OL, DL 72296 [Családi levéltárak, Bicskey levéltár 17.]

Áldásy 1923, 52–53; Áldásy 1923/1930, 86. (97. sz.); Hoffmann 1927, 7; A múzeumi levéltár címeres leveleinek újabb gyarapodása. Turul 41. 1927, 30; Wolf 1928, 699; Elekes Lajos: Királyi és főúri udvar. In: *Magyar Művelődéstörténet II., Magyar renaissance*. Szerk.

Művészettörténeti Értesítő 70 (2021)

Domanovszky Sándor. Budapest [1939,] 288., képpel; Radocsay 1965, 244, 258; Radocsay 1966, 86; Schallaburg 1982, 535. (586. sz.) (*Éva Straub*); Mátyás király 1983, 87. (792. sz.); Balogh 1983, 138; Nyulásziné Straub 1987, XLVII. tábla, 128. (XLVII. sz.), Maria van Hongarije 1505–1558. Koningin tussen keizers en kunstenaars. Red. Bob van den Boogert – Jacqueline Kerkhoff. Zwolle 1993, 75. (53. sz.) (*Zsuzsanna Kovács*); Mikó 1995, 253., 101. kép; Nyulásziné Straub 1999, XLIX. tábla, 175. (XLIX. sz.); Nyulásziné Straub 2000, 117. sz.; Mikó 2005, 80, 82; Nyulásziné Straub 2005, 256. sz.; Kálmán 2015, 130.

110.

Bejczy N. és testvére

Buda, 1520. augusztus 27.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Csoma a család birtokában lévő másolatból ismerte.]

Csoma 1906, 20–21. (49. sz.)

111.

Gelobroki Varju Mihály (*Michael Warju de Gelobrok*)

Pozsony, 1520. október 2.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [A szövegnek több másolata van. 1.: 1613-ból Trencsén megye átiratában (DL 107707) (MNL OL, Bírósági levéltárak, Tabula provincialis, acta post advocatos 2-7). 2.: a szöveg hiteles másolata Trencsén vármegye 1721. február 11-i átiratából (1896. szeptember 12.) (MNL OL, DL 69173 (Családi levéltárak, Kolosy család). 3.: a szöveg hiteles másolata 1801. október 24., amely Nyitra vármegye 1726. június 7-én kelt hiteles másolata alapján készült. (Bratislava, Státny Ústredny Archiv, Pozsony megye, Nobilitaria, Varjú A-13-898)]

Tagányi 1886, 138; Bárczay 1897, 449; Csoma 1906, 20. (47. sz.); Horváth Sándor: A Hlózai Varjú másképp Vrána család címereslevele 1520-ból. Turul 24. 1906, 170–173; Radocsay 1966, 86; Nyulásziné Straub 2005, 257. sz.

112.

Mezőkövesd (*Oppidum Mezokowesd in comitatu Borsodiensi*)

Buda, 1520. november 1.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [16. századi másolatból (DL 23.302), illetve Mária királyné 1525. január 16-án kelt átiratának 16–17. századi másolataiból ismerjük (DL 16032, DL 23303).]

Nyulásziné Straub 2005, 258. sz.; A Hunyadiak címereslevelei 2018, 87–89.

1521

113.

Kállai Vitéz János (*Joannes {Witez} Kallay*)

Buda, 1521. május 24.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 473 × 668 mm, a címerkép: 153 × 120 mm; függőpecsétje elveszett

Budapest, MNL OL, DL 23545 [Magyar Kamara Archivuma, NRA Fasc. 1769, No. 13.]

Tagányi 1886, 140; *Siebmacher* 1885/1893, 720., Taf. 492; *Csoma* 1892, 160, 161; *Csoma* 1892, *Bárczay* 1897, 449; *R. Kiss* 1903, 49, 120–121; *Csoma* 1906, 25. (161. sz.); *Csoma* 1913, 106, 110; *Hoffmann* 1925, 50; *Hoffmann* 1928, 57; *Wolf* 1928, 699, 702–704, képpel; *Hoffmann* 1929, 181; *Berkovits Ilona*: Főszékesegyházi Könyvtár. In: Magyarország műemléki topográfiája, I. Esztergom műemlékei. Budapest 1948, 312; *Radocsay* 1965, 246, 261, 262; *Radocsay* 1966, 86–87; *Schallaburg* 1982, 537–538. (591. sz.) (*Éva Straub*); *Mátyás király* 1983, 87. (797. sz.); *Balogh* 1983, 138; *Nyulásziné Straub* 1987, XLVIII. tábla, 128. (XLVIII. sz.); *Nyulásziné Straub* 1999, L. tábla, 176. (L. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 118. sz.; *Mikó* 2005, 82; *Nyulásziné Straub* 2005, 259. sz.; *Lessacher* 2019, 51/64.

114.

Révai István és Ferenc (*Stephanus de Rewa*)

Buda, 1521. május 25.

Pergamen, tinta, tempera, arany; függőpecséttel Bratislava, Slovenský národný archív, Révai cs. div. fam. 1352.

[Budapest, MNL OL, DF 261573 és DF 280500]

Carolus Franciscus Palma: Heraldicae regni Hungariae specimen... Vindobonae 1766, pp. 110–115; *Budai Ferentz*: Magyar Ország polgári históriájára való lexicon a' XVI. század végéig. III. Nagyváradonn 1805, 164; *Nagy Iván* MS 1., ff. 119r–121r; *R. Kiss* 1903, 123, 124, 164, 165; *Csoma* 1906, 21. (50. sz.); *Csoma* 1913, 95; *Kempelen* IX. (1915) 94; *Áldásy* 1923/1930, 87–88. (98. sz.); *Bertényi Iván*: A Toldi szerelme heraldikája. Az MTA Nyelv- és Irodalomtudományi Osztályának közleményei 20. 1963, 301, 311; *Mikó* 2005, 79, 82; *Nyulásziné Straub* 2005, 260. sz.; *Bertényi Iván*: A címertan reneszánsza. Tanulmányok. Budapest 2010, 335, 344; *Csizi István*: A királyi Magyarország főnemesei családjainak címerváltozatai a 16–17. században. Kézirat. PhD-értekezés, ELTE BTK, Budapest 2012, 190; *Kálmán* 2015, 131.

115.

Kisjeszeni Paulovicz Miklós és Jámbor Ádám (*Nicolaus Paulowycz de Minori Yassen, Adamus Jambor*)

Buda, 1521. június 1.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [1908-ban Kisjeszenben, Jeszenszky Gyula birtokában; a szöveget Dóry kiadásából, a címerminiatúrát stilizált, színes nyomatról ismerjük.]

Csoma 1906, 21. (51. sz.); *Dóry Ferenc*: A kisjeszeni Jeszenszky család címereslevele. Turul 27. 1909, 28–30., képpel; *Csoma* 1913, 116; *Kempelen* VIII. (1916) 216; *Áldásy* 1923/1930, 88–89. (99. sz.); *Hoffmann* 1925, 50; *MHH* III. (1926) 75–76., XXVII. tábla; *Áldásy Antal*: Ismeretlen címereslevél II. Lajostól. Turul 40. 1926, 28–29; *Wolf* 1928, 699, 700; *Hoffmann* 1929, 181; *Kj. J. L.*: A borsiczi Borsiczky család címerlevele 1520-ból. Turul 51. 1937, 45; *Radocsay* 1965, 244; *Radocsay* 1966, 87; *Balogh* 1983, 138; *Mikó* 2005, 74; *Nyulásziné Straub* 2005, 261. sz.

116.

Kormosy Tamás (*Thomas Kormossy*)

Buda, 1521. december 4.

Pergamen, tinta, tempera; 530 × 730 mm, a címerkép: 129 × 104 mm; fehér-zöld-barna zsinóron függő pecsét

Budapest, MNL OL, DL 105630 [Családi levéltárak, Lossonczy család] [1906: ifj. Losonczy Tamásnál Miskolcon.]

Siebmacher 1885/1893, 326., Taf. 246; *Csoma* 1906, 25. (162. sz.); *Csoma* 1913, 90., képpel; *Áldásy* 1923, 54; *Áldásy* 1923/1930, 89–90. (100. sz.); *Áldásy* 1926, 29; *Wolf* 1928, 699; *Radocsay* 1966, 87; *Nyulásziné Straub* 1987, 245. (61. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 119. sz.; *Mikó* 2005, 76, 80, 82; *Nyulásziné Straub* 2005, 262. sz.

117.

Hartai Imre (*Emericus de Hartha*)

Buda, 1521. [...]

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 394 × 449 mm, a címerkép: 146 × 120 mm; pecsétje elveszett; az oklevél heraldikai bal oldalából kb. egyharmadnyi, cakkosan szakadva, hiányzik

Budapest, MNL OL, DL 23597 [Magyar Kamara Archivuma, NRA Fasc. 1564, No. 28.]

Radocsay 1965, 256–258; *Radocsay* 1966, 87; *Nyulásziné Straub* 1987, 245. (62. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 120. sz.; *Mikó* 2005, 82; *Nyulásziné Straub* 2005, 263. sz.

1522

118.

Básti Zsigmond és László (*Sigismundus de Basth, Ladislaus de eadem Basth*)

Buda, 1522. február 3.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 418 × 618 mm, a címerkép: 150 × 123 mm; csontszínű-sötét vörös-rózsaszín zsinóron függő, töredékes pecsét Budapest, MNL OL, DL 105719 [Családi levéltárak, Károlyi család nemzetségi levéltára, Károlyi család.] [1906: gróf Károlyi-levéltár.]

Siebmacher 1885/1893, 44., Taf. 35; *Csoma* 1892, 159 (képpel), 164; *R. Kiss* 1903, 121, 124; *Csoma* 1906, 25. (163. sz.); *Kempelen* I. (1911), 470; *Csoma* 1913, 96, 106; *Áldásy* 1923, 54; *Varju Elemér: A Desewffyek.* Turul 21. 1923, 78; *Hoffmann* 1925, 50; *Wolf* 1928, 699, 700; *Hoffmann* 1929, 181, *Radocsay* 1965, 254; *Radocsay* 1966, 87., 32. kép; *Radocsay* 1975, 140; *Balogh* 1983, 138; *Nyulásziné Straub* 1987, 245. (63. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 121. sz.; *Nyulásziné Straub* 2005, 264. sz.

119.

Kajári Byby Simon (*Simon Byby de Kayar*)

Buda, 1522. február 14.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 520 × 415 mm, a címerkép: 164 × 123 mm; pecsétje elveszett Pannonhalma, Bencés Főapátság Levéltára, Hiteleshelyi Levéltár, Nr. 168.

[Budapest, MNL OL, DF 274258]

Sörös Pongrác: Kajary Biby Simon armálisa 1522-ből. Turul 25. 1907, 85–87., képpel; *Kempelen* II. (1911), 198; *Áldásy* 1923/1930, 90. (101. sz.); *Hoffmann* 1925, 50; *Wolf* 1928, 699–700; *Hoffmann* 1929, 181; *Radocsay* 1965, 261; *Radocsay* 1966, 87; *Balogh* 1983, 138; *Mons Sacer* 1996, 3. kötet, 255. (E.13. sz.) (*Mikó Árpád – Szovák Kornél*); *Mikó* 2005, 82; *Nyulásziné Straub* 2005, 265. sz.; *Lessacher* 2019, 51/64.

120.

Blazek Márton

Prága, 1522. augusztus 5.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [A prágai városi tanács 1586. május 23-i, cseh nyelvű átírata: Budapest, MNL OL, DL 24776.]

Stredoveké české listiny. Középkori cseh oklevelek. Publikovali a historickamy poznamkamy opatrili *Béla Bottló – Erik Fügedi*. Redigovali a jazykovednymi poznamkami opatrili *Stefan Kniezsa – Péter Király*. Budapest 1952, 111–114. (69. sz.); *Nyulásziné Straub* 1987, 245. (64. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 122. sz.; *Nyulásziné Straub* 2005, 266. sz.

121.

Gellyei Antal (*Anthoniuss de {Gellye}*)

Prága, 1522. október 12.

Pergamen, tinta, tempera, nyomokban arany; 405 × 708 mm, a címerkép: 146 × 119 mm; függőpecsétje elveszett

Budapest, MNL OL, DL 50252 (Jankovich Miklós gyűjteménye; MNM Levéltára.)

Nagy Iván MS 1., ff. 121v–122r; *Csoma* 1892, 158; *Áldásy Antal: A Gellyei család címeres levele 1522-ből.* Turul 21. 1903, 85–87., képpel; *Áldásy* 1904, 30. (LIII. sz.); *Csoma* 1906, 25. (164. sz.); *Kempelen* IV. (1912) 289; *MHH* III. (1926) 77–78., XXVIII. tábla; *Wolf* 1928, 699; *Radocsay* 1965, 246, 258; *Radocsay* 1966, 87; *Nyulásziné Straub* 1987, XLIX. tábla, 128–129. (XLIX. sz.); *Mikó* 1995, 256., 103. kép; *Nyulásziné Straub* 1999, LI. tábla, 177. (LI. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 123. sz.; *Mikó* 2005, 79, 82; *Nyulásziné Straub* 2005, 267. sz.

1523

122.

Devecseri Choron András (*Andreas Choron*)

Buda, 1523. május 4.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 400 × 574 mm, a címerkép: 118 × 90 mm; kék-világos lila-zöld zsinóron függő, sérült, restaurált pecsét; az oklevél igen rossz megtartású, penészes; restaurált

Budapest, MNL OL, DL 50253 [1906: Festetics család levéltára, Keszthely; MNM Levéltára.]

Bárczay 1897, 449; *R. Kiss* 1903, 122, 124; *Csoma* 1906, 25. (167. sz.); *Csoma* 1913, 93, 95, 108; *Áldásy* 1923/1930, 90–91. (102. sz.); *Wolf* 1928, 699; *Iványi* [1943], 3; *Radocsay* 1965, 254; *Radocsay* 1966, 87; *Radocsay* 1975, 140; *Nyulásziné Straub* 1987, 245. (65. sz.); *Pannonia Regia* 1994, 477. (IX-58. sz.) (*Érszegi Géza – Mikó Árpád*); *Nyulásziné Straub* 2000, 124. sz.; *Mikó* 2005, 82; *Nyulásziné Straub* 2005, 268. sz.; *Kálmán* 2015, 130.

123.

Nagyszántói Ányos Albert (*Albertus Anyos de Naghsantho*) és fiai, Miklós, Fülöp és Péter

Buda, 1523. május 25.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 320 × 680 mm, a címerkép: 138 × 118 mm; pecsétje hiányzik Győr, MNL Győr-Sopron-Moson Megyei Levéltár Győri Levéltár, IV. A. 1. e/31.

[Budapest, MNL OL, DF 273879]

Hazai okmánytár II. Országfejedelmi okmányok. Kiad. *Nagy Imre – Páur Iván – Ráth Károly – Véghely Dezső.* (Codex Diplomaticus Patrius, II.) Győrött 1865, 423–425. (267. sz.) (*Ráth Károly*); *Nagy Iván* MS 1., ff. 122v–124v; *Siebmacher* 1885/1893, 15., Taf. 11;

25. Petrecz Pál címereslevele. II. Lajos, Bécsújhely, 1523. október 21.

Varju Elemér: Címertani és sphragistikai emlékek az ezredéves országos kiállításon. Turul 14. 1896, 152; Bárczay 1897, 449; R. Kiss 1903, 167, 168; Áldásy 1904, 31. (LIV. sz.); Bibliophil: Áldásy Antal: A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának címeres levelei. Turul 22. 1904, 151; Csoma 1906, 25. (166. sz.); Kempelen I. (1911), 137; Csoma 1913, 95; Wolf 1928, 699; Lengyel Alfréd: Címeres nemeslevelek Győr és Moson megye levéltárában. Magyar Családtörténeti Szemle 9. 1943, 204., 2. kép; Radocsay 1965, 244, 254; Radocsay 1966, 87; Radocsay 1975, 140; Mikó 2005, 76, 82; Nyulásziné Straub 2005, 269. sz.

124.

Petrecz Pál (Paulus Petrecz) (25. kép)
Bécsújhely, 1523. október 21.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 432 × 535 mm, a címerkép: 140 × 114 mm; kék-sárga-csontszínű zsinóron függő pecsét
Budapest, MNL OL, DL 23845 (Magyar Kamara Archívuma, NRA Fasc. 458, No. 39.)

Tagányi 1885, 126; Csoma 1892, 159 (képpel), 164, 165; Csoma 1906, 25. (165. sz.); Csoma 1913, 102, 105, 106; Radocsay 1965, 246, 254; Radocsay 1966, 88; Radocsay 1975, 140; Nyulásziné Straub 1987, 148, 245. (66. sz.); Nyulásziné Straub 2000, 125. sz.; Mikó 2005, 75, 82; Mária királyné 2005, 207–208. (V-6. sz.) (Érszegi Géza – Mikó Árpád); Nyulásziné Straub 2005, 270. sz.; Kálmán 2015, 125; Mikó 2017, 309., 7. kép.

125.

Szerdahelyi Imreffy Mihály (Michael Imreffy de Zerdahel)

Pozsony, 1523. november 11.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 454 × 680 mm; a címerkép: 187 × 129 mm; kék-bordó-csontszínű zsinóron függő, sérült, restaurált pecsét
Budapest, MNL OL, DL 93845 [1867 előtt, 1906: a Festetics család levéltára, Keszthely.]

Nagy Iván MS 1., ff. 122v–124v. (a f. 122v-n csak a címerkép akvarell-másolata); Siebmacher 1885/1893, 258., Taf. 198; Csoma 1892, 159, 160 (kép), 163, 165;

Kempelen III. (1912) 307; *Csoma* 1906, 25. (168. sz.); *Csoma* 1913, 100–101., képpel, 102, 105, 108; *Hoffmann* 1925, 50; *Wolf* 1928, 699, 700; *Hoffmann* 1929, 181; *Iványi* [1943], 3; *Radocsay* 1965, 246, 261; *Radocsay* 1966, 88., 33. kép; *Hungarian Art Treasures. Ninth to seventeenth centuries. Victoria and Albert Museum, London* 1968, 65. (No 160.); *Arte antica magiara dal X al XVII secolo. Red. Dénes Radocsay – Mária Sternegg Zlinszky. Roma* 1972, 40. (123. sz.); *Radocsay* 1975, 143., 5. kép; *Schallaburg* 1982, 535–536. (587. sz.) (*Éva Straub*), 49. színes kép; *Mátyás király* 1983, 87. (793. sz.); *Balogh* 1983, 138; *Nyulásziné Straub* 1987, 10–11., L. tábla, 129. (L. sz.); *Maria van Hongarije 1505–1558. Koningin tussen keizers en kunstenaars. Red. Bob van den Boogert – Jacqueline Kerkhoff. Zwolle* 1993, 76. (54. sz.) (*Zsuzsanna Kovács*); *Pannonia regia* 1994, (IX-59. sz.) (*Mikó Árpád – Érszege Géza*); *Mikó* 1995, 253., 98. kép; *Nyulásziné Straub* 1999, LII. tábla, 178. (LII. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 126. sz.; *Mikó* 2005, 75, 78, 82; *Mária királyné* 2005, 165–166. (II-9. sz.) (*Érszege Géza – Mikó Árpád*); *Mária Uhorská* 2006, 35, 40–41. (képek), 42; *Nyulásziné Straub* 2005, 271. sz.; *Renesancia* 2009, 20–21. (I.2.11. sz.) (*Zuzana Ludíková*); *Mikó* 2009, 87., 52. kép; *Europa Jagellonica 1386–1572. Art and Culture in Central Europe under the Jagiellonian Dynasty. Exhibition Guide. Ed. Jiří Fajt. Kutná Hora* 2012, 89–90. (I.74. sz.); *Mikó Árpád: Reneszánsz művészet a Jagelló-kori Magyarországon, I. Az all'antica művészeti köznyelv kialakulása és elterjedése. Ars Hungarica* 41. 2015, 398; *Mikó Árpád: Festett oklevelek és kódexek a késő középkori Magyarországon. A művészettörténész dilemmái. Művészettörténeti Értesítő* 66. 2017, 308–309; *Lessacher* 2019, 51/64.

126.

Kisasszonyfalvi Nagy Pál (*Paulus Nagh de Kysazzonfalwa*)

Pozsony, 1523. november 13.

Pergamen, tinta, tempera, arany, ezüst: eredeti zsinóron függő pecsétel (természetes színű fészekbe nyomva)

Zágráb, Hrvatski Državni Arhiv, Obitelj Drasković: Archivum minus 65-49. [Draskovich Fasc. 67. No. 49.]

[Budapest, MNL OL, DF 276760]

Közöletlen

127.

Benke Tamás

1523

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Csoma: A családi iratok szerint Benke Tamás II. Lajostól Nyírhidán

(!) kapott armálist. A család nemességét és címerét Miksa erősítette meg 1573-ban.]

Csoma 1906, 21. (52. sz.)

1524

128.

Lokachi Csavrag Miklós (*Nicolaus Chawragh de Lokach*)

Buda, 1524. október 26.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [I. Miksa 1569. márc. 13-i átiratában: MNL OL, DL 71532 (MNM Levéltára, br. Csáky család levéltára), ennek 18. századi egyszerű másolata: MNL OL, DL 82675.]

Oklevéltár a gróf Csáky család történetéhez. I. kötet, 2. rész. Oklevelek 1500–1818-ig. Budapest 1919, 553–556; *Áldásy* 1923/1930, 91–92. (103. sz.); *Nyulásziné Straub* 1987, 245. (67. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 127. sz.; *Nyulásziné Straub* 2005, 272. sz.

1525

129.

Taddeo Marini (*Thadeus Marini*)

Buda, 1525. február 5.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Szövege másolatból ismert.]

Budapest, OSZK, Kézirattár, Fol. Lat. 1656. (Epistolae Principum sive Regum Hung. Mathiae I., Wlad. II., Ludov. II., Ferd. I.) fol. 99r–100v; *Áldásy* 1923/1930, 92. (104. sz.); *Vajay* 1974, 30. (56. sz.); *Mikó* 2005, 82.

130.

Kolozsvári Zalczer Lőrinc (*Laurencius Zalczer de Koloswar*) (26. kép)

Buda, 1525. március 26.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 520 × 735 mm, a címerkép: 156 × 123 mm, heraldikailag balra sz.: 57 mm, fönt: 71 mm, lent: 43 mm; fakó lilásvörös zsinóron függő pecsét

Budapest, MNL OL, DL 24119 [Magyar Kamara Archivuma, NRA Fasc. 447, No. 5.]

Tagányi 1885, 186; *Csoma* 1892, 160 (képpel), 161, 163, 165; *R. Kiss* 1903, 56; *Csoma* 1906, 25. (171. sz.); *Áldásy Antal: Campanellis János címereslevele* 1526-ból. Turul 27. 1909, 173–174; *Csoma* 1913, 107, 108., képpel; *Áldásy* 1923, 53; *Hoffmann* 1925, 51; *Áldásy* 1926, 85; *Wolf* 1928, 700, 707., képpel; *Donászy Ferenc: Az oroszlán ábrázolása a magyar heraldikában. Turul*

52. 1938, 20; *Balogh* 1943, 64, 134, 321–322, 361., 231. kép; *Radocsay* 1965, 252, 258, 259; *Radocsay* 1966, 89, 34. kép; *Schallaburg* 1982, 536. (588. sz.) (*Éva Straub*); *Mátyás király* 1983, 87. (794. sz.); *Balogh* 1983, 138; *Nyulásziné Straub* 1987, 245. (68. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 128. sz.; *Mikó* 2005, 75, 76, 79; *Nyulásziné Straub* 2005, 274. sz.; *Europa Jagellonica 1386–1572. Sztuka i kultura w Europie Środkowej za panowania Jagiellonów. Przewodnik po wystawie. Red. Jiří Fajt. Warszawa 2013, 72–73. (I.44. sz.); Mikó Árpád: Báthory István lengyel király és erdélyi fejedelem címereslevelei. In: *Arte et ingenio. Tanulmányok Kovács András hetvenötödik születésnapjára. Szerk. Gálfi Emőke – Kovács Zsolt – P. Kovács Klára. Kolozsvár–Budapest 2021, 472., 22. j.**

131.

Cserneki Dessewffy János (*Johannes Desewffy de Chernek*) (27. kép)

Buda, 1525. április 9.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 516 × 635 mm, a címerkép 166 × 124 mm, a lunetta m.: 58 mm; zöld-kék-világosvörös zsinóron függő pecsét
Budapest, MNL OL, DL 74770 [Családi levéltárak, Dessewffy család, grófi ág.]

26. Kolozsvári Zalczer Lőrinc címereslevele.
II. Lajos, Buda, 1525. március 26.

Budapest, EK, Kézirattár, Kaprinai-gyűjtemény, Series B, XXIX. tomus, pp. 327–330. (No. CXII.); *Carolus Franciscus Palma: Heraldicae regni Hungariae specimen...* Vindobonae 1766, pp. 96–100; *Nagy Iván* MS 1., ff. 126r–127r; *Siebmacher* 1885/1893, 133., Taf. 104; *Siebmacher, Kroatien und Slavonien* 1898, 36–37., Taf. 27.; *Éble Gábor: A cserneki és tarkeői Dessewffy család. Budapest 1903, 45–46, 248–251., képpel; Varju Elemér: A Dessewffyek. Turul 21. 1903, 78–79., képpel; R. Kiss 1903, 164; Csoma 1906, 25. (169. sz.); Horváth Sándor: Pótlék középkori címeresleveleink eddig ismert sorozatához. Turul 25. 1907, 198–199. (6. sz.); Bojničić 1908, 62. (XXVII. sz.); Csoma József: A Forgách grófok címere. Turul 28. 1910, 49–52., képpel; Csoma 1913, 95, 96, 97, 101; Hoffmann 1925, 50; Wolf 1928, 699, 702, 706, 707; Hoffmann 1929, 181; Radocsay 1965, 261., 7. kép, 259; Radocsay 1966, 88; Schallaburg 1982, 532. (580. sz.) (*Éva Straub*); *Mátyás király* 1983, 87. (786. sz.); *Balogh* 1983, 138., 15. kép; *Nyulásziné Straub* 1987, LI. tábla, 129. (LI. sz.); *Bertényi Iván: Címerváltozatok a középkori magyar heraldikában. Levéltári Közlemények 59. 1988, 69–70; Mikó 1995, 253; Nyulásziné Straub 1999, LIII. tábla, 179. (LIII. sz.); Nyulásziné Straub 2000, 129. sz.; Mikó 2005, 81., 30. kép; Nyulásziné Straub 2005, 275. sz.; Mária Uhorská 2006, 38. (kép), 42; Mikó Árpád: Via Hungarica. Az itáliai reneszánsz az Alpokon túl: olasz művészek a Jagelló-kori Magyarországon. In: „Ez világ mint egy kert...” Tanulmányok Galavics Géza tiszteletére. Szerk. Bubryák Orsolya. Budapest 2010, 3. kép; Nyulásziné Straub 1999, XXXIII. tábla, 159. (XXXII. sz.); Nyulásziné Straub 2000², 85. sz.; Nyulásziné Straub 2005, 192. sz. Bertényi Iván: A címertan reneszánsza. Tanulmányok. Budapest 2010, 141–142; Kálmán 2015, 131; Lessacher 2019, 51/64.**

132.

Besztercei Dobokay János (*Joannes Dobokay de Bistricia*)
Buda, 1525. április 23.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [A szöveg kora újkori, papírra írt másolata: Budapest, MNL OL, DL 38699.]

R. Kiss 1903, 121; Csoma 1906, 21–22. (53. sz.); Csoma 1913, 94, 95; *Nyulásziné Straub* 2005, 280. sz.

133.

Miskei Boldizsár (*Balt[a]saris [!] de Miske*)
Buda, 1525. május 14.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [A szöveg 18. századi, papírra írt másolata: Budapest, MNL OL, DL 105760.]

Nyulásziné Straub 2005, 276. sz.

27. Cserneki Dessewffy János címereslevele. II. Lajos, Buda, 1525. április 9.

134.

Gimesi Forgách Péter (*Forgach de Ghymes*) fiai, Ferenc, László és Sebestyén, valamint néhai Gergely fiai, Miklós és Zsigmond (28. kép)

Buda, 1525. május 25.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 535 × 673 mm, a címerkép 163 × 120 mm, a lunetta m.: 54 mm; kék-lazacvörös-csontszínű zsinóron függő pecsét

Budapest, MNL OL, DL 60103 [Forgách család levéltára]

Mocsáry Antal: Nemes Nógrád vármegyének történelmi, geographiai és statisztikai esmertetése. Pest 1826, III. kötet, 128–132; *Nagy Iván* MS 1., ff. 127v–128v; II. Ulászló és gyermekeinek arcképei. Archaeologiai Értesítő 5 (1871) 240; *Siebmacher* 1885/1893, 177–178., Taf. 142; *Csoma* 1892, 162, 165; 1896-iki ezredéves országos kiállítás. A történelmi főcsoport hivatalos katalógusa. I. füzet. Budapest 1896, 31. (384. sz.); *Varju*

Elemér: A Dessewffyék. Turul 21. 1903, 78, 79; *Csoma* 1906, 25. (170. sz.); *Csoma József*: A Forgách grófok címere. Turul 28. 1910, 49–52., képpel; *Kempelen* IV. (1912) 159; *Csoma* 1913, 114; *Áldásy* 1923, 53; *Hoffmann* 1925, 50; *MHH* III. (1926) 79–80., XXIX. tábla; *Áldásy* 1926, 29; *Wolf* 1928, 699, 702–707, képpel; *Ghyczy P.*: Heraldikai tanulmányok. Turul 43. 1929, 107–108; *Hoffmann* 1929, 188; *Berkovits Ilona*: Főszékesegyházi Könyvtár. In: Magyarország műemléki topográfiaja, I. Esztergom műemlékei. Budapest 1948, 312; *Radocsay* 1965, 259, 261; *Radocsay* 1966, 89; *Schallaburg* 1982, 531–532. (579. sz.) (*Éva Straub*), 52. színes kép; *Mátyás király* 1983, 87. (785. sz.); *Balogh* 1983, 138; *Nyulásziné Straub* 1987, LII. tábla, 129. (LII. sz.); *Maria van Hongarije 1505–1558*. Koningin tussen keizers en kunstenaars. Red. Bob van den Boogert – Jacqueline Kerkhoff. Zwolle 1993, 76. (55. sz.) (*Zsuzsanna Kovács*); *Mikó* 1995, 253; *Nyulásziné Straub* 1999, LIV. tábla, 180. (LIV. sz.); *Nyulásziné Straub* 2000, 130. sz.; *Mikó* 2005, 73., 25 kép, 81, 82; *Nyulásziné Straub* 2005, 277. sz.; *Mária Uhorská* 2006, 39. (kép), 42; *Mikó Árpád*: Italienische Künstler in Ofen/Buda zur Zeit der Jagiellonen. In: Maria von Ungarn (1505–1558). Eine Renaissancefürstin. Hgg. Martina Fuchs – Orsolya Réthelyi. Münster 2007, 351; *Mikó* 2009, 87; *Mikó Árpád*: Via Hungarica. Az itáliai reneszánsz az Alpokon túl: olasz művészek a Jagelló-kori Magyarországon. In: „Ez világ mint egy kert...” Tanulmányok Galavics Géza tiszteletére. Szerk. Bubryák Orsolya. Budapest 2010, 357., 2. kép; *Mikó Árpád*: Reneszánsz művészet a Jagelló-kori Magyarországon, I. Az all’antica művészeti köznyelv kialakulása és elterjedése. *Ars Hungarica* 41. 2015, 398., 16. kép; *Lessacher* 2019, 51/64.

135.

Sellyei Syska István (*Stephanus Syska de Shelye*) és atyja, György, és testvérei

Buda, 1525. szeptember 21.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Budapest, MNL OL, DL 98490: Majtényi Uriel turóci prépost 1527. évi átírásában.]

Áldásy 1904, 32–33. (LVII. sz.); *Csoma* 1906, 22. (54. sz.); *Mikó* 2005, 82.

1526

136.

Burseli Johannes de Campanellis (*Johannes de Campanellis de Bursel*) (29. kép)

Buda, 1526. január 22.

Pergamen, tinta, tempera, ezüst, arany; 501 × 588 mm, a címerkép: 151 × 125 mm; pecsétje elveszett
Budapest, MNL OL, DL 39350 [Bécsi levéltárból kiszolgáltatott iratok.]

28. Gimesi Forgách Péter fiai, Ferenc, László és Sebestyén, valamint néhai Gergely fiai, Miklós és Zsigmond címerlevele. II. Lajos, Buda, 1525. május 25.

29. Burseli Johannes de Campanellis címereslevele.
II. Lajos, Buda, 1526. január 22.

II. Lajos címerfestője. Turul 5. 1887, 143; R. Kiss 1903, 56, 164, 165; Csoma 1906, 25. (172. sz.); Áldásy Antal: Campanellis János címereslevele 1526-ból. Turul 27. 1909, 172–174., képpel; Kempelen III. (1912) 2; Csoma 1913, 95; Áldásy 1923, 53; Hoffmann 1925, 50–51; MHH III., (1926) 83–85., XXX. tábla; Wolf 1928, 699, 707; Donászy Ferenc: Az oroszlán ábrázolása a magyar heraldikában. Turul 52. 1938, 20; Radocsay 1965, 258; Radocsay 1966, 89; Vajay 1974, 30. (58. sz.); Radocsay 1975, 141; Schallaburg 1982, 537. (590. sz.) (Éva Straub), 53. színes kép; Mátyás király 1983, 87. (796. sz.); Balogh 1983, 138., 19. kép; Nyulásziné Straub 1987, LIII. tábla, 129–130. (LIII. sz.); Maria van Hongarije 1505–1558. Koningin tussen keizers en kunstenaars. Red. Bob van den Boogert – Jacqueline Kerkhoff. Zwolle 1993, 77. (56. sz.) (Zsuzsanna Kovács); Nyulásziné Straub 1999, LV. tábla, 181. (LV. sz.); Nyulásziné Straub 2000, 131. sz.; Mikó 2005, 76, 82; Nyulásziné Straub 2005, 278. sz.; Mikó Árpád: Italienische Künstler in Ofen/Buda zur Zeit der Jagiellonen. In: Maria von Ungarn (1505–1558). Eine Renaissancefürstin. Hgg. Martina Fuchs – Orsolya Réthelyi. Münster 2007, 349–351., 1. kép; Mikó Árpád: Via Hungarica. Az itáliai reneszánsz az Alpokon túl: olasz művészek a Jagelló-kori Magyarországon. In: „Ez világ mint egy kert...” Tanulmányok Galavics Géza tiszteletére. Szerk. Bubryák Orsolya. Budapest 2010, 356–357., 1. kép

Művészettörténeti Értesítő 70 (2021)

137.

Athaki Bosnyák Jakab (*Jacobus Bosnyak de Athak*)
Buda, 1526. február 20.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 407 × 585 mm, a címerkép: 165 × 118 mm; vörös-csontszínű-zöld zsinóron függő pecsét
Budapest, MNL OL, DL 99334 [Károlyi család nemzetségi levéltára, Károlyi család.]

Nagy Iván MS 1., ff. 96v–97r; Siebmacher 1885/1893, 80., Taf. 64; A nagykárolyi gróf Károlyi család oklevéltára, III. S. a. r. Géresi Kálmán. Budapest 1885, 159–161. (XC. sz.), színes képpel; Bárczay 1897, 449; Kempelen II. (1911) 390; R. Kiss 1903, 56; Csoma 1906, 25. (173. sz.); Csoma 1913, 116; Áldásy 1923/1930, 93 (105. sz.); Radocsay 1965, 260; Radocsay 1966, 89., 35. kép; Radocsay 1975, 142; Mikó 2005, 76, 80, 82; Nyulásziné Straub 2005, 279. sz.

138.

Krasznai Pándy Ferenc (*Franciscus Pandy de Crazna*)
Buda, 1526. május 3.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 290 × 623 mm, a címerkép: 128 × 127 mm; kék-zöld-okkersárga zsinóron függő (restaurált) pecsét
Budapest, MNL OL, DL 29093 [Erdélyi országos kormányhatósági levéltárból (F), Kolozsvár városát illető iratok; régi jelzete *in dorso*: P: nro. 27.]

Tagányi 1885, 124; Bárczay 1897, 449; R. Kiss 1903, 162, 167; Szendrei János: A magyar viselet fejlődése. Budapest 1905, 51; Csoma 1906, 25. (174. sz.); Szentpéteri Imre: Nemesi és polgári életforma. In: Magyar Művelődéstörténet II., Magyar renaissance. Szerk. Domanovszky Sándor. Budapest [1939,] 312., képpel; Balogh 1943, 64, 134, 322, 363., 233. kép; Radocsay 1966, 89; Nyulásziné Straub 1987, 245. (69. sz.); Nyulásziné Straub 2000, 132. sz.; Nyulásziné Straub 2005, 281. sz.; Mikó Árpád: Báthory István lengyel király és erdélyi fejedelem címereslevelei. In: Arte et ingenio. Tanulmányok Kovács András hetvenötödik születésnapjára. Szerk. Gálfi Emőke – Kovács Zsolt – P. Kovács Klára. Kolozsvár–Budapest 2021, 472., 22. j.

139.

Nediezei Spanyol Miklós (*Nicolaus de Spanyol de Nedieze*) és fiai, valamint Nagy Miklós (*Nicolaus Nagh de eadem Nedeze[!]*) és fiai
Buda, 1526. május 4.

Az eredeti elpusztult vagy lappang [Budapest, MNL OL, DL 71830: kora újkori másolat papíron, a festett-aranyozott címerminiatúra forma- és színhű – bár elnagyolt – képével.]

Radocsay 1965, 246, 262; Radocsay 1966, 89; Nyulásziné Straub 2005, 282. sz.

140.

Vásárhelyi Gergely (*Gregorius de Wasarhel*) (30. kép)
Buda, 1526. június 18.

Pergamen, tinta, tempera, arany; 298 × 642 mm, a címerkép: 160 × 133 mm; a (restaurált) oklevél alul és heraldikai jobb oldalán csonkított, függőpecsétje elveszett

Budapest, MNL OL, DL 50254 [Ipolyi Arnold hagyatéka.]

Csoma 1906, 25. (175. sz.); Csoma 1913, 93., képpel, 114, 116; Áldásy 1923, 53, 54; Áldásy 1923/1930, 93–94. (106. sz.); Wolf 1928, 707., képpel; Kempelen XI. (1932) 41; Balogh 1943, 64, 134, 322, 363., 232. kép; Radocsay 1965, 246, 262; Radocsay 1966, 89; 89., 37. kép; Szabolcs de Vajay: En marge d'une exposition: douze lettres armoriées hongroises à Paris. *Archivum Heraldicum LXXVIII.* 964, 59–60. (11. sz.); Schallaburg 1982, 536–537. (589. sz.); Mátyás király 1983, 87. (795. sz.); Nyulásziné Straub 1987, LIV. tábla, 130. (LIV. sz.); Mikó 1995, 256; Nyulásziné Straub 1999, LVI. tábla, 182. (LVI. sz.); Nyulásziné Straub 2000, 133. sz.; Mikó 2005, 79., 102. kép; Nyulásziné Straub 2005, 283. sz., Mikó Árpád: Báthory István lengyel király és erdélyi fejedelem címerlevelei. In: *Arte et ingenio. Tanulmányok Kovács András hetvenötödik születésnapjára.* Szerk. Gálfi Emőke – Kovács Zsolt – P. Kovács Klára. Kolozsvár–Budapest 2021, 472., 22. j.

141.

„Arma pro civitate Cassoviensi”

sine loco, sine dato

Elpusztult vagy lappang; esetleg kiadatlanul, fogalmazványban maradt. [Szövege: Oláh Miklós formuláskönyve (jelzetét lásd fentebb), fol. 117r. Nincs megnevezve sem a kiadó uralkodó, sem a címzett, sem kelethely, sem dátum. – A formuláskönyv készült-

30. Vásárhelyi Gergely címereslevele.
II. Lajos, Buda, 1526. június 18.

nek kora alapján tehető fel, hogy Jagelló-kori. – NB: Décsényi 1891, 65–67. aránylag bőven ír róla, közli a címerleírást. Feltevése szerint kancelláriai fogalmazvány. A szövegnek nincs köze az 1502-es kassai címereslevélhez.]

Décsényi 1891, 65–67.

RÖVIDÍTÉSJEYZÉK

INTÉZMÉNYEK

EK – ELTE Egyetemi Könyvtár
MNL – Magyar Nemzeti levéltár
MNM – Magyar Nemzeti Múzeum

OL – Országos Levéltár
OSZK – Országos Széchényi Könyvtár

SZAKIRODALOM

- A Hunyadiak címereslevelei* 2018 – A Hunyadiak címereslevelei 1447–1489. Szerk. Avar Anton. Budapest 2018.
- A Magyar Heraldikai... katalógusa* 1933 – A Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság (1883–1933) jubileumi kiállításának katalógusa. Budapest 1933.
- Áldásy* 1904 – *Áldásy Antal*: A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának címereslevelei [1]. 1200–1868. (Catalogus Bibliothecae Musaei Nat. Hungarici, II. Litterae armales [vol. 1.]) Budapest 1904.
- Áldásy* 1923 – *Áldásy Antal*: Címertan. (A magyar történettudomány kézikönyve, II. 6.) Budapest 1923.
- Áldásy* 1923/1930 – *Áldásy Antal*: A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának címereslevelei, 2. 1092–1600. (Catalogus Bibliothecae Musaei Nat. Hungarici, II. Litterae armales, vol. 2., fasc. [1]–2.) Budapest 1923–1930.
- Áldásy* 1926 – *Áldásy Antal*: Ismeretlen címereslevél II. Lajostól. Turul 40. 1926, 28–29.
- Áldásy* 1937 – *Áldásy Antal*: A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának címereslevelei, 3. 1601–1657. (Catalogus Bibliothecae Musaei Nat. Hungarici, II. Litterae armales, vol. 3.) Budapest 1937.
- „Az ország díszére” 2020 – „Az ország díszére.” A Corvina könyvtár budai műhelye. Szerk. Zsupán Edina. Budapest 2020, 156–157. (A4. sz.) (Mikó Árpád)
- Balogh* 1943 – *Balogh Jolán*: Az erdélyi renaissance I. 1460–1541. Kolozsvár 1943.
- Balogh* 1966 – *Balogh Jolán*: A művészet Mátyás király udvarában I–II. Budapest 1966.
- Balogh* 1975 – *Jolán Balogh*: Die Anfänge der Renaissance in Ungarn. Matthias Corvinus und die Kunst. (Forschungen und Berichte des Kunsthistorischen Institutes der Universität Graz, 4.) Graz 1975.
- Balogh* 1983 – *Balogh Jolán*: Giulio Clovio Magyarországon. A schallaburgi–budavári reneszánsz kiállítás (1982–1983) tanulságairól. Művészettörténeti Értesítő 32. 1983, 129–142.
- Bárczay* 1897 – *Bárczay Oszkár*: A heraldika kézikönyve. Budapest 1897.
- Bertényi* 2010 – *Bertényi Iván*: A címertan reneszánsza. Tanulmányok. Budapest 2010.
- Bojničić* 1908 – *Ivan Bojničić*: Najstarsije hrvatske grbovnice. Arhivski Vjesnik 10. 1908, 41–62.
- C. Tóth* 2017 – *C. Tóth Norbert*: Magyarország késő középkori főpapi archontológiája. Érsekek, püspökök, illetve segédpüspökeik, vikáriusaik és jövedelemkezelőik az 1440-es évektől 1526-ig. Győr 2017.
- C. Tóth–Horváth–Neumann–Pálosfalvi* 2016 – *C. Tóth Norbert – Horváth Richárd – Neumann Tibor – Pálosfalvi Tamás*: Magyarország világi archontológiája 1458–1526. I. Főpapok és bárók. Budapest 2016.
- Csoma* 1892 – *Csoma József*: Az olasz renaissance a magyar heraldikában. Turul 10. 1892, 157–165.
- Csoma* 1906 –
- Csoma József*: Mohácsi vész előtti czimerlevelek nyomai. Turul 24. 1906, 13–25.
- Csoma* 1913 – *Csoma József*: A magyar heraldika korszakai. Budapest 1913.
- Décsényi* 1891 – *Décsényi Gyula*: II. Ulászló korabeli címerelevelek. Turul 9. 1891, 57–67.
- Gotika* 2003 – *Dušan Buran a kolektiv*: Gotika. Dejiny Slovenského výtvarného umenia. Bratislava 2003.
- Hoffmann* 1925 – *Hoffmann, Edith*: Középkori könyvkultúránk néhány fontos emlékééről. Magyar Könyvszemle 32. 1925, 28–51.
- Hoffmann* 1927 – *Hoffmann Edith*: II. Ulászlónak egy ismeretlen arcképe. Turul 41. 1927, 4–7.
- Hoffmann* 1928 – *Hoffmann Edith*: A Nemzeti Múzeum Széchényi Könyvtárának illuminált kéziratái. (Az Országos Széchényi Könyvtár tudományos kiadványai 1.) Budapest 1928.
- Hoffmann* 1929 – *Hoffmann Edith*: Régi magyar bibliofilek. Budapest 1929 (Új kiadása *Wehli Tünde* előszavával és új jegyzeteivel: Budapest 1992)
- Iványi* [1943] – *Iványi Béla*: Címeres levelek a keszthelyi és körmendi hercegi levéltárakban. Különlenyomat a Magyar Családtörténeti Szemle 1942. évfolyamának IX., X., XI., XII. és 1943. évfolyamának I. számaiból. (Körmendi Füzetek, sorozaton kívüli A füzet) [Veszprém 1943]
- Jakó–Manolescu* 1987 – *Jakó Zsigmond – Radu Manolescu*: A latin írás története. Budapest 1987.
- Kálmán* 2015 – *Kálmán Dániel*: A természetes ábrázolás megjelenése a magyar heraldikában a középkori címereslevelek tükrében. In: Mícea medievales IV. Szerk. Gál Judit – Kádas István – Rózsa Márton – Tarján Eszter. Budapest 2015, 123–132.
- Kempelen – Kempelen Béla*: Magyar nemes családok I–XI. Budapest 1911–1932.
- Középkori magyar címereslevelek* 2013 – Középkori magyar címereslevelek I. (1439–1503) Szerk. Körmeny Tamás. Budapest 2013.
- Kubinyi* 1999 – *Kubinyi András*: Főpapok, egyházi intézmények és vallásosság a középkori Magyarországon. (METEM könyvek, 22.) Budapest 1999.
- Lessacher* 2019 – *Sonja Lessacher*: „Arma et nobilitatis insignia” – Die mittelalterlichen Wappenbriefe der Kanizsai. In: Die Kanizsai und ihre Zeit. Hg. Gert Polster. (Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland [WAB] Bd. 163.) Eisenstadt 2019, 39–62.
- Luther Márton emlékezete* 1983 – Luther Márton emlékezete. A lutheri reformáció emlékei Magyarországon a XVI–XVII. századból. Összeállította: Fabiny Tibor – Papp Ivánné – Péter Márta. [Kiállítási katalógus] Szépművészeti Múzeum, Budapest 1983.
- Mária királyné* 2005 – Habsburg Mária, Mohács özvegye. A királyné és udvara 1521–1531. Szerk. Réthelyi Orsolya – F. Romhányi Beatrix – Spekner Enikő – Végh András. [Kiállítási katalógus] Budapesti Történeti Múzeum, Budapest 2005.
- Mária Uhorská* 2006 – Mária Uhorská 1505–1558. Konceptia výstavy a text: *Zuzana Ludíková*. Slovenská národná galéria, Bratislava 2006.
- Mátyás király* 1983 – Mátyás király és a magyarországi reneszánsz 1458–1541. [Szerk. Török Gyöngyi] [Kiállítási katalógus] Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 1983.
- MHH* I. (1901) – Monumenta Hungariae Heraldica. Magyar címeres emlékek. I. Közli Fejérvataki László. Budapest 1901.
- MHH* III. (1926) – Monumenta Hungariae Heraldica. Magyar címeres emlékek. III. Közli *Áldásy Antal*. Budapest 1926.

- Mikó 1995 – Mikó Árpád: Szirének, szatírok, kentaurók. Klasszikus mitológiai figurák Jagelló-kori címereslevelein. *Ars Hungarica* 23. 1995, 253–258., 96–103. kép
- Mikó 2005 – Mikó Árpád: II. Lajos király címereslevelei. Egy speciális heraldikai reprezentációs forma művészettörténeti kérdései a Jagelló-kori Magyarországon. In: Mária királyné 2005, 73–85.
- Mikó 2008 – Mikó Árpád: Reneszánsz, magyar reneszánsz, magyarországi reneszánsz. Részletek egy stíluskorszak kutatásának történetéből. In: Mátyás király öröksége. Késő reneszánsz művészet Magyarországon (16–17. század). I–II. Szerk. Mikó Árpád – Verő Mária. Kiállítási katalógus. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 2008, II., 115–146.
- Mikó 2009 – Mikó Árpád: A reneszánsz Magyarországon. Budapest 2009.
- Mikó 2013 – Mikó Árpád: Fáncsi Imre armálisa (1511) és két, Budán illuminált, kottás díszkódex. *Ars Hungarica* 39. 2013, 163–173.
- Mikó 2015 – Mikó Árpád: Reneszánsz művészet a Jagelló-kori Magyarországon, I. Az all'antica művészeti köznyelv kialakulása és elterjedése. *Ars Hungarica* 41. 2015, 363–420.
- Mikó 2017 – Mikó Árpád: Festett oklevelek és kódexek a késő középkori Magyarországon. A művészettörténetész dilemmái. *Művészettörténeti Értesítő* 66. 2017, 303–311.
- Nagy Iván MS – Nagy Iván kéziratos címereslevél-másolat gyűjteménye. Budapest, OSZK, Kézirattár, Quart. Lat. 2723. I–III., Quart. Lat. 2724.
- Nagy Iván – Nagy Iván: Magyarország családai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal. I–XII. Pest 1857–1865. Pótlék-kötet. Pest 1868.
- Novák 1980 – Jozef Novák: Rodové erby na Slovensku I. Kubinyiho zbierka pečatí. Bratislava 1980.
- Nyulásziné Straub 1987 – Nyulásziné Straub Éva: Öt évszázad címerei a Magyar Országos Levéltár címereslevelein. Budapest 1987.
- Nyulásziné Straub 1999 – Nyulásziné Straub Éva: Öt évszázad címerei a Magyar Országos Levéltár címereslevelein. Szekszárd 1999.
- Nyulásziné Straub 2000² – Magyar Országos Levéltár. Címereslevelek jegyzéke. Összeállította Nyulásziné Straub Éva. Második, javított, bővített kiadás. Budapest 2000².
- Nyulásziné Straub 2005 – Nyulásziné Straub Éva: Mohács előtti címereslevelek. In: *Studia professoris – professor studiorum*. Tanulmányok Érszegi Géza hatvanadik születésnapjára. Szerk. Almási Tibor – Draskóczy István – Jancsó Éva. Budapest 2005, 245–260.
- Ortvay 1914 – Ortvay Tivadar: Mária, II. Lajos magyar király neje. (Magyar Történelmi Életrajzok) Budapest 1914.
- Pannonia regia 1994 – Pannonia regia. Művészet a Dunántúlon 1000–1541. Szerk. Mikó Árpád – Takács Imre. [Kiállítási katalógus] Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 1994.
- Radocsay 1958 – Dénes Radocsay: Gotische Wappenbilder auf ungarischen Adelsbriefen. *Acta Historiae Artium* 5. 1958, 317–358.
- Radocsay 1964 – Dénes Radocsay: Gotische Wappenbilder auf ungarischen Adelsbriefen, II. *Acta Historiae Artium* 10. 1964, 57–68.
- Radocsay 1965 – Dénes Radocsay: Renaissance Letters Patent Granting Armorial Bearings in Hungary. I. *Acta Historiae Artium* 11. 1965, 241–264.
- Radocsay 1966 – Dénes Radocsay: Renaissance Letters Patent Granting Armorial Bearings in Hungary, II. *Acta Historiae Artium* 12. 1966, 71–92.
- Radocsay 1971 – Dénes Radocsay: Über einige illuminierte Urkunden. *Acta Historiae Artium* 17. 1971, 31–61.
- Radocsay 1975 – Radocsay Dénes: Az utolsó budai miniatörök. In: Magyarországi reneszánsz és barokk. Művészettörténeti tanulmányok. Szerk. Galavics Géza. Budapest 1975, 137–152.
- Reneszancia 2009 – Reneszancia. Dejiny Slovenského výtvarného umenia. Editorka katalógu: Zuzana Ludiková. Slovenská národná galéria v Bratislave, Bratislava 2009.
- R. Kiss 1903 – Rugonfalvi Kiss István: Természetes ábrázolás az 1526. év előtti magyar czimerekben I–III. *Turul* 21. 1903, 49–56., 119–125., 162–171.
- Schallaburg 1982 – Matthias Corvinus und die Renaissance in Ungarn 1458–1541. [Schriftleitung: Tibor Klaniczay – Gottfried Stangler – Gyöngyi Török.] (Katalog des NÖ. Landesmuseums, Neue Folge, 118.) Schloß Schallaburg, Wien 1982.
- Siebmacher 1885/1893 – I. Siebmacher: Grosses und allgemeines Wappenbuch. Bd. IV.
- Siebmacher, Kroatien und Slavonien 1899 – I. Siebmacher: Grosses und allgemeines Wappenbuch. Bd. IV. XIII. Theil. Ivan Bojničić: Adel von Kroatien und Slavonien. Nürnberg 1899.
- Siebmacher, Siebenbürgen 1898 – I. Siebmacher: Grosses und allgemeines Wappenbuch. Bd. IV. XII. Theil. Constantin Reichenauer von Reichenau – Géza von Csergheő – Oscar von Bárczay: Adel von Siebenbürgen. Nürnberg 1898.
- Szoliva 2016 – Szoliva Gábor: „... secundum modum ecclesiae Zagrabienensis.” Egy középkori pszalterium metamorfózisa. In: Monographia. Tanulmányok Monok István 60. születésnapjára. Szerk. Nyerges Judit – Verók Attila – Zvara Edina. Budapest 2016, 673–679.
- Tagányi 1884 – Tagányi Károly: Az országos levéltárban őrzött vagy följegyzett nemesi okleveleknek jegyzéke. 3–6. közlemény. *Turul* 2. 1884, 29–37, 68–73, 118–128, 158–165.
- Tagányi 1885 – Tagányi Károly: Az országos levéltárban őrzött vagy följegyzett nemesi okleveleknek jegyzéke. 7–10. közlemény. *Turul* 3. 1885, 29–37, 73–81, 122–130, 181–187.
- Tagányi 1886 – Tagányi Károly: Az országos levéltárban őrzött vagy följegyzett nemesi okleveleknek jegyzéke. 11–13. közlemény. *Turul* 4. 1886, 31–35, 91–95, 137–141.
- Vajay 1974 – Szabolcs de Vajay: Armoiries étrangères antérieures à 1550 conservées ou répertoriées en Hongrie. I–III. *Archivum Heraldicum LXXXVIII*. 1974, 2–8, 26–34, 53–57.
- Wolf 1928 – Wolf Rózsi: II. Lajos egy ismeretlen olasz címerfestője. *Magyar Művészet* 4. 1928, 697–708.

JEGYZETEK

¹ E helyütt szeretnék köszönetet mondani a fiamnak, Mikó Gábornak, aki a Függelék tételsorát átnézte, több helyütt kijavította és kiegészítette.

² A történetet legutóbb részletezve áttekintettem: *Mikó Árpád: Konstruktív és rekonstrukció. Adalékok a Corvina budai műhelyének historiográfiájához*. In: „Az ország díszére” 2020, 71–81.

³ Összefoglalólag: *Hoffmann 1929*, 180–182. A Bakócz-monogrammistára visszatérve fontos: *Balogh 1983*, valamint *Mikó 2015*, 396–398; *Mikó 2017*. A Bakócz-graduálé legújabb irodalma: *Körmendy Kinga: Énekeltek-e a Bakócz-graduáléból? In: Libri diversi et magni. Válogatott tanulmányok a Főszékesegyházi Könyvtár állománytörténetéhez és Esztergom város középkori könyvkultúrájához*. Szerk. Körmendy Kinga – Madas Edit. Esztergom 2021, 185–194; *Körmendy Kinga – Lauf Judit – Madas Edit – Sarbak Gábor: Az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár, az Érseki Simor Könyvtár és a Városi Könyvtár kódexei. (Fragmenta et codices in bibliothecis Hungariae) Esztergom–Budapest 2021*.

⁴ *Radocsay 1957, Radocsay 1965, Radocsay 1966*.

⁵ *Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei*. Budapest 1955; *Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai*. Budapest 1967.

⁶ *Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei*. Budapest 1954; *Radocsay Dénes: Falképek a középkori Magyarországon*. Budapest 1975.

⁷ Peter Juncker (Edlaspberger) tekintélyes, gazdag budai polgár volt, akit az oklevelek *egregius*nak említenek; címerét – amely bécsi házában több reneszánsz kőfaragványon is fenn maradt – a sárkányrend sárkánya veszi körbe. *Kubinyi András: Budai és pesti polgárok családi összeköttetései a Jagelló-korban. Levéltári Közlemények 37. 1966, 257; Vajay 1974. 27. (34.)*. A (talán Mátyás királytól kapott) címeréről – a bécsi kőfaragványokról és a MNM-ben őrzött (ismeretlen eredetű) sírkőről – részletesen: *Lóvei Pál: A Sárkányrend fennmaradt emlékei*. In: *Művészet Zsigmond király korában. 1387–1437. I–II*. Szerk. Beke László – Marosi Ernő – Wehli Tünde. Budapest 1987, I., 160. L. még: *Mikó Árpád: Stílus és felirat. Kőbe vésett, klasszikus és korai humanista kapitálissal írott feliratok a Mátyás- és Jagelló-kori Magyarországon. Művészettörténeti Értesítő 54. 2005, 223–224., 32. kép*.

⁸ *A Hunyadiak címereslevelei 2018*.

⁹ A reneszánsz történetére külön: *Mikó 2008*.

¹⁰ *Ortvay 1914*, kép a 48. lap után. Ez a reprodukció a miniatúrát épnek mutatja.

¹¹ *A Hunyadiak címereslevelei 2018*, 191–194. (*Rácz György*); „Az ország díszére.” 2020, 156–157. (A4. sz.) (*Mikó Árpád*)

¹² Erbová listina pre Juraja Briganta. In: *Renesancia. (Dejiny Slovenského výtvarného umenia, [3.]) Szerk. Ivan Rusina. Bratislava 2009, 875. (232. sz.) (Radoslav Ragač); Renesancia 2009, 20. (I.2.10. sz., színes képpel) (Radoslav Ragač)*

¹³ *Nyulásziné Straub 1987*, XLIX. tábla, 128–129. (XLIX. sz.)

¹⁴ *Mária királyné 2005*, 207–208. (V-6. sz.) (*Érszegi Géza – Mikó Árpád*)

¹⁵ Függelék 161. sz. *Schönherr Gyula* közlése óta a probléma megoldatlan.

¹⁶ A Kázmér-szótár sem használható, egyébként sincs benne az itt szereplő nevek jó része. *Kázmér Miklós: Régi magyar családnevek szótára. XIV–XVII. század*. Budapest 1993.

¹⁷ *Mikó Árpád: A Mátyás-kori címereslevelek helye a miniatürafestészet történetében*. In: *A Hunyadiak címereslevelei 2018*, 15–22.

¹⁸ *Wolf 1928*

¹⁹ *Hungarian Art Treasures. Ninth to seventeenth centuries*. Victoria and Albert Museum, London 1968; *Arte antica magiara dal X al XVII secolo*. Red. *Dénes Radocsay – Mária Sternegg-Zlinszky*. Roma 1972.

²⁰ *Schallaburg 1982*, 527–539.

²¹ *Pannonia regia 1994*, 467–479.

²² *Mária királyné 2005*, 181–186, 207–208, 232–233. stb.

²³ *Renesancia 2009*, 17–21.

²⁴ Függelék 12. sz., 15. sz., 18. sz., 19. sz.

²⁵ MNL OL, DL 19599. *A Hunyadiak címereslevelei 2018*, 274–279. (XLV. sz.)

²⁶ *Mikó 2013*, 163–173. Az újabban előkerült, harmadik díszkódex töredékei: *Szoliva 2016*.

²⁷ Függelék 40. sz.

²⁸ Függelék 39. sz.

²⁹ Függelék 35. sz.

³⁰ Függelék 46. sz.

³¹ Függelék 55. sz.

³² Függelék 31. sz.

³³ Függelék 25. sz.

³⁴ Függelék 13. sz.

³⁵ Függelék 57. sz.

³⁶ *Mikó 2017*.

³⁷ Függelék 124. sz.

³⁸ Függelék 125. sz.

³⁹ Függelék 126. sz.

⁴⁰ Függelék 122., 123. sz.

⁴¹ Függelék 130., 131., 134. sz.

⁴² Függelék 105. sz.

⁴³ *Radocsay 1966*, 77–78, 81.

⁴⁴ *Pannonia regia 1994*, IX-55. és IX-56. (*Érszegi Géza – Wehli Tünde*)

⁴⁵ *Hoffmann 1929*, 168.

⁴⁶ Függelék 54. sz.

⁴⁷ *Áldásy 1923/1930*, 77–78. (86. sz.); *Vajay 1974*, 29–30. (53. sz.); *Novák 1980*, 198., számozatlan színes képpel.

⁴⁸ *Radocsay jegyzékében (Radocsay 1966) II. Ulászló király 26 éves uralkodása 53 tétellel szerepelt, ebben a mostani jegyzékben 80 (+1) tétellel; II. Lajos király 10 éves országlása Radocsay jegyzékében 43 tétellel szerepelt, itt most 60 tétellel.*

⁴⁹ *C. Tóth 2017*, 128–129.

⁵⁰ *Kubinyi 1999*, 132–133, 149, 165; *C. Tóth–Horváth–Neumann–Pálosfalvi 2016*, 161/19.

⁵¹ Giovanni Badoer (Budán követ: 1500/1501–1504) vagy Giovanni Francesco Beneti (követségi titkár Budán: 1506-ig). *Schönherr Gyula* szerint (*Décsényi 1891*, 63–64) szerint Sanuto krónikája őrizte meg a követek nevét és követségük időtartamát. Sanuto szerint mind Badoer, mind pedig Benetit lovaggá akarta ütni a magyar király, de mindketten azzal hárították el a megtiszteltetést, hogy az Velencében csak a patríciusoknak jár. A címereslevél

csupán címeradományról szól, az adományos a magyar nemesi társadalomban jogokat nem kapott.

⁵²A jegyzet írója nem tudta, hogy az eredeti formáliumban szerepel a keresztnév is, különben nem próbálkozott volna Pasqualigóval, akinek Pietro volt a keresztnéve.

⁵³C. Tóth 2017, 29; C. Tóth Norbert: Az esztergomi székes- és társaskáptalanok archontológiája 1100–1543. (Subsidia ad historiam medii aevi Hungariae inquirendam, 9.) Budapest 2019, 156.

⁵⁴C. Tóth 2017, 53–54. (Vajai Lászlót 1507. október 25-én említik utoljára.) Síremlékének töredékei az egri középkori székesegyház romjai között kerültek elő; re-

konstrukciójuk sokáig volt látható a várban, a kőtarban. Kozák Károly – Sedlmayer János: Az egri vár középkori kőtára. Eger 1987, 27. (96. sz.), 55. kép

⁵⁵Köblös József: Az egyház középréteg Mátyás és a Jagellók korában. (A budai, fehérvári, győri és pozsonyi káptalan adattárával) (Társadalom és művelődéstörténeti tanulmányok, 12.) Budapest 1994, 293–295; C. Tóth–Horváth–Neumann–Pálosfalvi 2016, 39, 41, 50; C. Tóth 2017, 67, 73–75, 105.

– A tanulmány az NKFIH 120495. számú (A reneszánsz művészet Magyarországon) programja támogatásával készült.

LETTERS PATENT IN HUNGARY IN THE JAGIELLONIAN AGE.

LIST OF LETTERS PATENT GRANTED BY VLADISLAV II AND LOUIS II, KINGS OF HUNGARY (1490–1526)

The introductory part of the study reviews the historiography of research into Jagiellonian letters patent of nobility and the art historical problems of the illuminations. A similar survey was compiled sixty years earlier by Dénes Radocsay. Since then several deeds of granting armorial bearings have cropped up, and lots of new data have been found in historical sources about once existing, now lost or latent, letters patent. The introduction is not meant to thoroughly revise Dénes Radocsay's groups compiled by style critical criteria, but it touches on several questions solved or seen more clearly now. For example, the mark of an early 16th century Buda illuminator's hand is preserved not only by letters with armorial bearings, but also by three fragmentary liturgical manuscripts, and the oeuvre of the so-called Bakócz monogrammist – who painted the coats of arms in the most representative letters patent in greatest numbers during Louis II's reign – has been considerably extended.

A few words about the arrangement of the data in the list. The letters patent follow in chronological order, the years of granting emphasized for better orientation.

Vladislav II's letters patent arranged by years are followed by a few items that cannot be dated accurately. Line one traditionally contains the names of the grantees, modernized – if possible – but not in phonetic transcription gaining ground lately. (I attach the original form of the name in parentheses.) Then come dating, measurements, place of preservation and (when known) provenance. The most important data are followed by the list of works in which the given diploma is mentioned. It includes hand-written – 18th and 19th century – mentions, copied texts, as well as items of the modern special literature.

MIKÓ Árpád Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Művészettörténeti Intézet, Magyarország / Research Center for the Humanities, Institute of Art History, Hungary

Kulcsszavak: II. Ulászló magyar király, II. Lajos magyar király, címereslevelek, heraldika, miniatúrafestészet, reneszánsz / *Keywords:* Vladislav II, King of Hungary, Louis II, king of Hungary, letters patent, heraldry, illumination, renaissance

Open Access. A cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje és az esetlegesen végrehajtott módosítások feltüntetésre kerülnek. (SID_1)